

IHS.

Archivo de Loyola

Sección 3.ª Serie 2.ª N.º 123.

Est. 13.

Plut. 5.

ola

vo de Loyd

nte

eo

32
+ 100 d. de Beato
de Vita & Regula
C/4

SECUNDVS

DIALOGORVM

Liber Beati Gregorij

Pape de vita, ac mi-
raculis beatissimi

Benedicti.

EIVSDEM ALMI PATRIS
nostri Benedicti regula.

VENET.

Excudebat Franciscus Scenf.

M D LXI.

Quis Deus ad Mosen sacro mandata tulisti,
Monte dedit populo sedulus ille tuo.
Spiritus omnipotens Benedicli ex ore locutus,
Nos docuit Christi subdere colla iugo:
Sed quia mortales sine te nil posse fatemur,
Quasumus: v're sacris corda sepulta focis.
Hinc erit: vt patris nostri praecepta colentes:
Scandamus solii tecla decorati.

DE APPROBATIONE

REGVLAE BEATI BENEDICTI D. Gregorius Papa.

GO Gregorius sanctae Romanae ecclesiae praesul scripsit vitam beati Benedicti: & legi regulam: quam ipse sanctus monachus propria scripsit. Laudavi eam & eius maius in sancta synodo: & per diuinas partes Italiae: & ubicunque latina littera legerentur praecipue diligenter obseruarentur: & quicunque ad conuersionis gratiam accessuri essent, & quicunque in salutem mundi. Et confirmo diuine maiestatis: quae ipse sanctus construxit.

Hec Gregorius in quodam priuilegio
monasterio sublacensi concessio.

Ex chronicis Diui Antonini archiepi
scopi Floren. parte. ij. ti. xv. c. xxij.
paraphr. ij.

Monachi nigri cuiusmodi creduntur clu-
niacenses: quum essent incrassati & im-
pinguati dilatatique abbatibus innumeris ubi-
que terrarum vagantes ad libitum: restricti
fuerunt aliquantulum per Cle. ne in agro. in ex-
terioribus. Sed in interioribus nigri remane-
bant. Deus autem qui inueterata renouat: &
carbones igne succensos lucidos facit: quosdam
nobiles secundum seculum: & mente nobi-
liores monachos inspirauit ad Benedicti patris
regulam ex integro adimplendam cum qui-
busdam constitutionibus ad regulam adiunctis.
Initium habuit circa annos Domini. M. cccc.
in abbacia que dicitur sancte Iustine Padue:
cui congregatio ista: que dicitur sancte Iusti-
ne: auctor & multum ad eam affectus
promotor fuit Eugenius. iij. Quibus in breui
multiplicatis: ut ipse idem multa magna
monastie-

monasteria: & inter cetera sancti Pauli ex-
tra urbem: & abbatiam Florentinam. Eos etiam
excepit a diocesanis & alijs prelatibus: et ma-
gnis priuilegijs fulciuit: ex qua etiam religio-
ne per ipsum pileatus est rubro venerabilis vir
religionis zelator D. Ioannes sculus abbas
sancti Pauli. Item in iij. secundae summae sue
idem D. Antoninus sic ait. Sub regula beati
Benedicti militant multi ordines: ut monachi
nigri: de quibus in Cle. ne in agro. Qui quum
essent relaxati, reformati sunt in speciali con-
gregatione: que dicitur sancte Iustine & c.
Cisterciensis. Camaldulensis Vallis umbrosae. Humi-
liatorum. Cluniacen. Celestini. Oliuetani. Sil-
uestrini. omnes hi sub regula beati Benedicti.
Differunt tamen constitutionibus et aliqui ha-
bitu. Hec D. Anto. Beatissimus autem Bene-
dictus colore nigro: & est sicut multe scri-
pturae, & monumenta parua arguunt
sunt.

**Index rerū memorabiliū, quæ in regu
la beati Benedicti continentur.**

A bbatis qualitas per totum capitulum	2
Abbas diligenter cogitet quid sit	2
Abbas Christi nomine est appellandus	63
Abbatis frenum	3. 61. 63. 64. 65
Abbas non sit acceptator personarum	65
Absentium fratrum commemoratio	67
Abbatis ordinatio	64
Abbatis sollicitudo circa infirmos	36
Abbatis coquina	53
Abbatis mensa	56
Alleluia quando dicatur	15
Amori Christi nihil preponatur	8
Anarū salutē abbas in omnibus conquirat	17
Apostate quoties recipiantur	29
Artes diuersæ in monasterio habeantur	66
Artifices monasterij qualiter se gerant	57
Balneariū ubi quibus et quando cōcedatur	36
Benedictio ministrorum mense	35
Benedictio lectoris mense	38
Benedictio de via redentiū & exeūtiū	67
Benedictio de via peccati a pretereūtiis	53. 63
Bina esse ieiunia & quando fiat	41
Bibere non debemus ad facietatem	40
Bibere comedere extra horā nullus deī	43
Bre-	

T A B V L A.

Breuiare orationem in conuentu	20
Breuiare lectiones in matutinis	11
Cantare horas 16. 17. 18	(nem. 38)
Cantare & legere nō presumant secundū ordi	
Carnium esus quibus liceat	36. 39
Cellarii conditio	31
Cedere nullus alium debet	70
Cibum augere Abbas potest	36
Corporis propriū statē professus nō habet	58
Congregationis ordo	63
Communem formam regule & seniorū mo-	
dus sequatur	8 (ciat. 71)
Cōmouens quocūque priore prostratus satisfat	
Comedere extra monasteriū nullus audeat	51
Communia sint omnibus omnia	33
Cultus diuini dispo et horariū ordinatio	9
Curratur omnibus relictis ad opus Dei	43
Clericorum susceptio	60
Dare omnia necessaria Abbas debet	55
Dare & accipere nulli licet sine licentia	35
Detur cuique quod opus est	34
Defendere quis alium non audeat	69
Defectus corporum & morum tollantur	72
Delinquentiū pena & correctio	35. 28. 46
	* 4 I l l r i e

T A B V L A.

Distributio psalmorum	18
Disciplina suscipiendorum fratrum	58
Dormitionis dispositio	22. 55
Docere nō dēt abbas extra praecepta Dei	2
Ebdomadarii coquine qualiter seruiant	35
Elationem fugiant ordinati in sacris	62
Etas in ordine non discernatur	63
Eulogia nullus accipiat sine licentia	54
Euagare extra monasterium nō expedit	66
Excommunicationis modus	24
Extremitate monachus sit cōtentus, gradus	6
Extranei. frater fratri non referat	67
Excusatio humilis in impossibilibus admittitur	68
Exaltatio semper est genus superbiæ	7
Fabulis vacans qualiter corripiatur	48
Fallentium in oratorio satisfactio	45
Ferramenta monasterii qualiter tractentur	32
Fem. ralia exeuntes recipiant	55
Festiment se fratres ad horas praeuenire	43
Flectere genua laborans in oratione debet	50
Frater fratri r. iugatur hora incōpetenti	48
Fructus si secesse per se colligant	48
Genera monachorum quot sint	1

Gradus

T A B V L A.

Gradus humilitatis qui & quot sint	7
Gradus discipline	28
Graviore discipline quis subiaceat	44
Honorent ac diligant se mutuo fratres	63
Honore se inuicem praeueniant	72
Hora cōpetēti dētur & petātur necessaria	31
Hospitum susceptio	53. 61
Hospitē sine literis abbatis sui nō suscipiat	61
Humiliare se debet monachus gradus	7
Humilitatē intus & extra habere, gradus	12
Indumenta fratrum	55
Infir morum cura	36
Infirmitates et indigētias abbas cōsideret	55
Intelligētes et duos abb. dissimiliter puniat	2
Inferiorem se omnibus monachus credat	7
Ingressus facilis non detur nouitiis	58
Impossibilia si fratri iniungantur	68
Indigeries nunquam monacho surripat	39
Ieiunandi tempora	41. 48. 49
Iaceant permixtim iuuenes & senes	22
Iuniores benedictionē petāt a praeferentib.	64
Iuuenum disciplina	6. 70
Iuniores priores suos honorent	63
Iuuenibus balnea tardius concedantur	36

lib. ita

T A B V L A.

Karitas sine labore custodire mādāta dei, gra- dus	12
Karitatem fraternam sibi mutuo casto impen- dant amore	72
Labor manuum quotidianus	48
Lectisternia fratrum abbas visitet frequēter	55
Lauare pedes hospitibus debet	53
Lecteris conditio	3 8. 42. 47
Lectio mensis fratrum deesse non debet	38
Lectio quando vacandum sit	28. 48. 63
Linguam ad loquendum prohibeat monachus,	
Loto pedum	35 (gradus 9)
Loci ordinatio	66
Loquendi rara licentia	6
Locorum distributio	62. 63
Loquatur monachus lenitur et sine risu, gra- dus	11
Luce diei omnia consumuntur	41
Lumen in dormitorio nocte ardeat	22
Magistram regulam omnes sequantur	3
Malum pro malo non reddere	4
Mensura cibi cum lectione	39
Mensa iuuenum	39. 63
Mens concordet voci in horis	19
Mixtum	

T A B V L A.

Mixtum accipiant ministri & leclor	38
Monachus verus pro victu laboret	48
Monachi peregrini qualiter suscipiantur	61
Murmuratio facit opus minus acceptum	5
Murmuratio cauēda est. 4. 5. 23. 34. 55. 40.	
Munuscula dare, & accipere nulli licet	54
Murmuratio ante omnia caueatur	44
Necessaria oīa sperare a patre monasterii	3
Negligētes & delicati quid operentur	4
Nihil egat monachus nisi quod cōitas gradus.	
Nihil propriū habere licet monacho	33
Nobiles non preferantur ignobilibus	2. 18
Nobilium susceptio	59
Nocte media surgamus ad cōsuetudinem Deo	16
Nomine puro nullus alium nominet	63
Novitiorum susceptio	58
Novitii probentur in omni patientia	25
Noua sumentes, vetera resignent	55
Novitio nō licet post professionem collum excu- tere de subiugo regule	58
Obedientia sine mora monacho conuenit	5
Obedientia acceptabilis Deo quando sit	5
Obedientia, in duris & asperis patientiam amplectatur. gradus	4
Obe-	

T A B A L A.

Obedientiā debemus subiici nostris maioribus,	3
gradus	3
Obedientiā cum murmuratione meritum non	5
habet sed penam	5
Obedientiē qualitas	5
Ociositas monacho nocet	48
Obedientiē labor perducit ad patriā in prologo	43. 68
Oblata a priore non recusentur	43. 68
Obedientia non solum abbati sed etiam fra-	71
tribus exhibenda est	71
Obedientiam certatim sibi mutuo impendant	71
fratres	71
Obediendum quomodo sit	5
Ociosa verba in omni loco damnantur	48
Oculos in terra fixos hēat monachus, gradus. 12	48
Operi Dei nihil praeponatur	43
Oratio sit brevis & pura	20
Orare non clamose	51
Orationis reuerentia	19. 20. 45
Patiētiā in duris et cōtrariis hēre, gradus	4
Piūptatū susceptio	53
Peuliaritas amputanda est	53
Perseuerans vsque in finem hic saluus erit,	4
gradus	4
Potus	

T A B V L A.

Potus mensura	40
Propria volūtas abscondatur in dādis cōsilijs	3
Potum augere potest prior	40
Pulmentaria duo sufficiant	39
Præpositi qualitas & ordinatio	21. 65
Professio monachorum qualis sit	58
Proprietatis abdicatio	33. 54. 55. 57
Proprietas est radicitus amputanda	23. 55
Psalterium ex integro psallatur per hebdoma-	18
dam	18
Quadragesimæ observatio omni tempore pau-	48. 49
corum est	48. 49
Quadragesimæ temporibus orationi vacan-	49
dum est	49
Quot psalmi dicēdi sint per horas	17
Rationē reddere de suis iudiciis	3. 55. 63. 65
Rationem reddet abbas de omnibus sibi com-	3
missis	3
Rebellis & contumax quō punitur	23
Regulæ imperfectio	73
Regulæ destructio senibus & infantibus non	37
teneatur	37
Regula novitiis ter sub anno legatur	58
Regulā presentē Abbas in omnib. cōseruet	64
Resi-	

T A B V L A.

Reficientes non vtantur lumine	41
Refectionis hora	35.38.41.43
Res fratrum male tractantium pena	32.46
Requirēda a priore cū humilitate requirātur	6
Risus facilitatē caueat monachus. gradus	10
Sacerdotis ordinatio	62
Satisfacere vnus alteri quō debeat	71
Sacerdotium susceptio	60
Sanis balneum tardius concedatur	36
Satisfactio negligentiarum.	4.11.43.49
Seruire debent fratres per se	35
Seniores honorentur a iuuenibus	6.63.71
Signo audito omnes ad horas occurrant	43
Silentii tempus	42.48.52
Silētiū studeāt monachi omni tpe seruare	42
Signis necessaria petantur	38
Sumo cum silentio exeant oratorium	52
Summum silentium in mensa teneatur	38
Summū silētiū in dormitorio teneatur	48
Summū silētiū post completorium teneatur	42
Scurrilitatis prohibitio	6.43
Scurrilium verborum prohibitio	6
Tacere vsque ad interrogationem, gradus	9
Tacere quandoque debemus	6

Tarde

T A B V L A.

Tarde venientibus ad horas pena	43
Temporalia abbas nō nimis anxie querat	2
Ter recipiatur apostata	29
Timeant fratres deum	72
Turbari nemo debet in domo Dei	31
Vasa monasterii munde tractentur	31
Vtilitatem suā nullus faciat, sed alterius	72
Vestimenta itinerantium sint meliora	55
Vestiti dormiant monachi	22.55
Vestimentorum qualitatem, & quantitatem abbas consideret	55
Viatorum directio	50.51.61
Viatores monachi quomodo se regant in exitu & reuersione	67
Victus ordinatio	39.40
Viniū monachorum antiquitus non fuit	40
Voluntatem proprii cordis nullus sequatur	3
Vox nullius in mēsa nisi legētiis audiatur	38
Xpi amori nihil preponatur	4.72
Zelus quid sit	4.72
Zelus bonus, malus, vel amarus	78
Zelus fratrum bonus.	72

DIALOGORVM

BEATI GREGORII
P A P AE,

De vita & miraculis beati patris
nostri Benedicti.

LIBER SECVNDVS.

VIT vir vite vene-
rabilis gratia Bene-
dictus & nomine ab
ipso pueritia sue tem-
pore, cor gerens seni-
le. Aetatem quippe
moribus transiens, nul-
li animum voluptati
dedit. Sed dum in hac terra adhuc esset quo
A tem-

LIB. II. DIALOG.

temporaliter libere vii potuisset : despexit
iam quasi aridum mundum cum flore . Qui
liberiori genere ex prouincia Nursiæ exortus,
Romæ liberalibus literarum studijs traditus
a parentibus fuerat . Sed cum in eis multos ire
per abrupta vitiorum cerneret : eum quem
quasi in ingressu mundi posuerat , retraxit pe-
dem : ne si quid de scientia eius attingeret ,
ipse quoque postmodum in immane præcipi-
tium totus iret . Despectis itaque literarum
studijs : relicta domo rebusque patris , soli
Deo placere desiderans , sanctæ conuersatio-
nis habitum quesivit . Recessit igitur scienter
nescius & sapienter indoctus . Huius ego om-
nia gesta non didici : sed pauca quæ narro , qua-
tuor discipulis illius referentibus agnouii . Con-
stantino scilicet reuerendissimo valde viro :
qui ei in monasterij regimine successit . Valen-
tiniano quoque qui annis multis Lateranensi
monasterio presuit . Simplicio , qui congrega-
tionem illius post eum tertius rexit . Honora-
to etiã , qui nunc adhuc cellæ eius in qua prius
conuersatus fuerat , præst . Hic itaque cum
iam relictis literarum studijs petere deserta
decre-

BEATI GREGO. II 2

decreuisset , nutrix , quæ hunc arctius ama-
bat , sola secuta est .

Quemadmodum contemptis littera-
rum studijs mundo renunciauit : ac
de capisterij in duas partes confra-
cti integra restauratione . Cap. I.

Cumque ad locum venissent qui Effide
dicitur , multisque honestioribus viris cha-
ritate se illic detinentibus , in beati Petri ec-
clesia demorarentur , prædicta nutrix illius ad
purgandum triticum a vicinis mulieribus præ-
stari sibi capisternum petijt . Quod super men-
sam incaute derelictum , casu accidente fra-
ctum est , sic , vi in duas partes inueniretur
diuisum . Quod mox vi rediens nutrix illius
inuenit : vehementissime flere cepit , quia
vas quod præstitum acceperat , fractum vide-
bat . Benedictus autem religiosus et pius puer
cum nutricem suam flere conspiceret , eius do-
lori compassus , ablatis secum virisque fracti
capisterij partibus , sese cum lacrymis in ora-
tionem dedit . Qui ab oratione surgens ita

LIB. I. I. DIALOG.

iuxta se ras sanum reperit, vt in eo fracturae vestigia nulla videri potuissent. Mox autem nutricem blande consolatus, ei sanum capisterium reddidit, quod fractū tulerat. Quae res in eodem loco a cunctis est agnita, atque in tanta admiratione habita, vt hoc ipsum capisterium eius loci incole in ecclesiae ingressu suspenderent: quatenus & praesentes & futuri omnes agnoscerent, benedictus puer conuersationis gratiam a quanta perfectione cepisset. Quod annis multis illic ante oculos omnium fuit: & vsque ad haec Longobardorum tempora super fores ecclesiae pependit. Sed benedictus plus appetens mala mundi perpeti quam laudes: pro Deo laboribus fatigari, quam vitae huius fauoribus extolli: nutricem suam occulte fugiens, deserti loci secessum petijt: cui sublacus vocabulum est: qui a Romana vrbe quadraginta fere passuum milibus distans, frigidas atque perspicuas emanat aquas. Quae illic videlicet aquarum abundantia in extenso prius lacu colligitur, ad postremum vero in amnem deriuatur. Quo quum fugiens pergeret: monachus quidam Roma-

nus

BEATI GREGO. 3

nus nomine, hunc euntem reperit: & quom tenderet requisit. Cuius cum desiderium cognouisset, & secretum tenuit: & adiutorium impendit, eique sanctae conuersationis habitum tradidit, & in quantum licuit ministravit. Vir autem Dei ad eundem locum perueniens: in artificio specu se tradidit: tribusque annis excepto Romano monacho hominibus incognitus mansit. Qui videlicet Romanus non longe in monasterio sub Aedeodati patris regula degebat. Sed pie eiusdem patris sui oculis furabatur horas & quem sibi ad manducandum surripere poterat, diebus: certis Benedicto panem ferebat. Ad eundem vero specum a Romani cella iter non erat: quia excelsa desuper rupes eminebat: sed ex eadem rupe in longissimo fune religatum, Romanus deponere panem consueuerat. In qua etiam resti paruum tintinnabulum inseruit: vt ad sonum tintinnabuli, vir Dei cognosceret quando Romanus sibi panem praeberet, quatenus acciperet. Sed antiquus hostis minus charitati inuidens, alterius refectio, cum quadam die submitti panem conspiceret, i-

A 3 claus

LIB. II. DIALOG.

Flavit lapidem, & tintinnabulum fregit. Romanus tamen horis congruentibus ministrare non desit. Cum vero iam omnipotens Deus & Romanum vellet a labore quiescere, & Benedicli vitam in exemplum hominibus demonstrare: ut posita super candelabrum lucerna claresceret: quatenus omnibus qui in domo Dei sunt luceret, cuidam presbytero longius manenti: qui refecionem sibi in pascale festiuitate parauerat: per visum dominus apparere dignatus est, dicens: Tu tibi delicias preparas: & seruum meus illo in loco fame cruciatur. Qui protinus surrexit: atque in ipsa solennitate paschali cum alimētis, quæ sibi parauerat, ad locum tetendit: & virum Dei per abrupta montium, per concaua vallium, per defossa terrarum quesivit, eumque latere in specu reperit. Cumque oratione facta benedicentes dominum, confedissent, post dulcia vite colloquia, is qui aduenerat presbyter dixit: Surge sumamus cibum quia hodie pascha est. Cui vir domini respondit dicens. Scio quod pascha est: quia videre te merui. Longe quippe ab hominibus positus: quod die eodem

BEATI GREGO.

4

eodem paschalis esset solēnitas ignorabat. Venerabilis autem presbyter rursus asseruit dicens. Veraciter hodie resurrectionis dominicæ paschalis dies est; abstinere tibi minime congruit: quia & ego ad hoc missus sum: ut dona omnipotentis Dei pariter sumamus. Benedicentes igitur Deum: sumpservnt cibum. Expleta itaque refecione & colloquio, ad ecclesiam presbyter recessit. Eodem quoque tempore, hunc in specu latitantem etiam pastores invenerunt. Quem cum vestitum pellibus inter fruteta cernerent; aliquam bestiam esse crediderunt. Sed cognoscentes Dei servum esse, eorum multi ad pietatis gratiam a bestiali mente mutati sunt. Nomen itaque eius per vicina loca cunctis innotuit. Factumque est, ut ex illo iam tempore a multis frequentari cœpisset. Qui cum ei cibos deferrent corporis, ab eius ore in suo pectore alimenta referebant vitæ.

A 4

Quem-

Quemadmodum Ales Merula ei circa faciem infesta fuit volitans; ex quo valida carnis postmodum tentatio insecuta est. Cap. 2.

Quadam uero die cum solus esset: tentator affuit. Nam nigra paruaque auis quæ uulgo merula vocatur, circa eius faciem uolitare cepit, eiusque uultui importune insistere: ita ut capi manu posset, si hanc uir sanctus tenere uoluisset. Sed signo crucis edito, recessit auis. Tanta autem tentatio carnis aue eadem recedente secuta est: quantum uir sanctus nunquam fuerat expertus. Quādam nanque feminam aliquando uidebat: quam malignus spiritus ante mentis eius oculos rduxit: tantoque igne serui Dei animum in speciem illius accendit: ut se in eius pectore amoris flamma uix caperet: & iam pene deferere eremum uoluptate uictus deliberaret: cum subito superna gratia respectus: ad semetipsum reuersus est; atque urticarum & ueprium iuxta densa succrescere fruteta

con-

conspiciens, exutus indumento, nudum se in illis spinarum aculeis, & urticarum incendijs proiecit: ibique diu uolutatus, toto ex eis corpore uulneratus exiit; & per cutis uulnera eduxit a corpore uulnus mentis: quia uoluptatem traxit in dolorem. Cumque penaliter bene arderet foris, extinxit quod illicite ardebat intus. Vicit itaque peccatum, quia mutauit incendium. Ex quo uidelicet tempore, sicut post discipulis suis ipse perhibebat; ita in illo est tentatio uoluptatis edomita: ut tale aliquid in se minime sentiret. Ceperunt postmodum multi iam mundum relinquere: atque ad eius magisterium festinare: liber quippe a tentationis uitio iam iure factus est uirtutum magister. Vnde & per Moysen precipitur, ut leuitæ a uiginti quinque annis & supra ministrare debeant: ab anno uero quinquagesimo custodes uasorum fiant.

Iam quidem prolati testimonij mihi aliquantum intellectus interluet: sed tamen hoc plenius

plenius postulo exponi.

GREGORIUS.

Liquet Petre quod in inuentute carnis tentatio ferueat: ab anno autem quinquagesimo calor corporis frigescat. Vasa autem sacra, sunt fidelium mentes. Electi ergo cum adhuc in tentatione sunt, subesse eos ac seruare necesse est: & obsequijs laboribusq; fatigari. Cum uero iam mentis etate tranquilla, calor recesserit tentationis; custodes uasorum sunt: quia doctores animarum sunt.

PETRVS.

Fateor placet, quod dicis. Sed quia prolati testimonij clausa reuerasti: queso ut de uita beati uiri debeas ea, que sunt inchoata percurrere.

Quomodo monachorum illic vicinorum pulsatus precibus in eorum abbate est assumptus. Cap. 3.

Greg.

GREGORIUS.

Recedente igitur tentatione, uir Dei quasi spinis excuti: exculta terra de uirtutibus segete feracius fructum dedit. Preconio itaque eximie conuersationis celebre nomen eius habebatur. Non longe autem monasterium fuit: cuius congregationis pater defunctus est, omnisque ex illo congregatio ad eundem uenerabilem Benedictum uenit: & magnis precibus ut eis preesse deberet, petijt. Qui diu negando distulit, & suos illorumque fratrum mores conuenire non posse pradixit: sed uictus quandoque precibus, assensum dedit. Cumque in eodem monasterio regularis uite custodiam teneret, nullique (ut prius) per actus illicitos in dexteram leuamque partem deflectere a conuersationis itinere liceret; suscepti fratres in saue seuiantes, semetipsos prius accusare ceperunt, quia hunc sibi preesse poposcerant. Quorum scilicet tortitudo in normam eius rectitudinis offendeat. Cumque sibi sub eo conspicerent illicita non licere: & se dolerent

LIB. II. DIALOG.

se dolerent assueta relinquere, durumque esset, quod in mente ueteri cogebantur noua meditari, sicut trauis moribus semper grauis est uita bonorum, tractare de eius morte aliquid conati sunt. Qui imito consilio, uenenum uino miscuerunt. Et cum uas uitreum, in quo ille pestifer potus habebatur, recumbenti patri ex more monasterii ad benedicendum fuisset oblatum, Benedictus extensa manu signum crucis edidit, & uas quod longius tenebatur, eodem signo rupit: sicque confractum est; ac si in illa uase mortis, pro cruce lapidem dedisset. Intellexit protinus uir Dei, quia potum mortis habuerat: quod portare non potuit signum uitæ. Atque ilico surrexit: & uultu placido, mente tranquilla conuocatos fratres allocutus est dicens: Misereatur uestri fratres omnipotens Deus, quare in me facere ista uoluisti? Numquid non prius dixi, quod uestris ac meis moribus non conueniret? Ite & iuxta mores uestros urbis patrem querite: quia me posthac minime habere potestis. Tunc ad locum dilectæ solitudinis rediit: & solus in superni inspectoris oculis habitauit

BEATI GREGO.

7

habituauit secum.

PETRVS.

Minus patienter intelligo quidnam sit, habitauit secum.

GREGORIUS.

Si sanctus vir contra unanimiter conspirantes, suæque conuersationi longe dissimiles, coactos diu sustinere uoluisset, fortasse sui vigoris usum, & modum tranquillitatis excederet, atque a contemplationis lumine mentis suæ oculum declinasset: dumque quotidie illorum in correctione fatigatus, minus curaret sua; & se forsitan relinqueret, & illos non inueniret. Nam quotiens per cogitationis motum nimie extra nos ducimur, & nos sumus, & nobiscum non sumus: quia nosmetipsos minime videntes, per alia vagamur. An illum secum fuisse dicimus qui in longinquam regionem abijt, portionem quam acceperat consumpsit, vni in ea ciuium adha-

sit,

LIB. II. DIALOG.

fit, porcos paut, quos & manducare siliquas
videret & esuriret? Qui tamen cum postmo-
dum cepit cogitare bona, quæ perdidit, scri-
ptum de illo est, in se reuersus dixit, quanti
mercenarii in domo patris mei abundant pa-
nibus? Si igitur secum fuit, unde ad se re-
dijt? Hunc ergo venerabilem virum secum
habuisse dixerim, quia sua semper custodia
circumspectus, ante oculos conditoris se sem-
per aspiciens, se semper examinans, extra me-
tis sue oculum non diuulgauit.

P E T R V S.

Quid ergo est quod Petro apostolo scriptum
est, cum de carcere ab angelo eductus
fuisset, quia ad se reuersus dixit: Nunc scio ve-
re quia misit dominus angelum suum, et eri-
puit me de manu Herodis & de omni expe-
ctatione plebis iudeorum?

G R E G O R I V S.

Dvobis modis Petre extra nos ducimur,
quia aut per cogitationis lapsum sub nos-
metipsum

BEATI GREGO. 8

metipsum recedimus, aut per contemplationis
gratiam super nosmetipsum leuamur. Ille itaq;
qui porcos paut, vagatione mentis & im-
munditie, sub semetipsum cecidit, iste vero
quem angelus soluit, eiusque mentem in ex-
tasi rapuit, extra se quidem, sed super se-
metipsum fuit. Vterque ergo ad se redijt, quan-
do & ille ab errore operis se colligit ad cor, et
iste a contemplationis culmine ad hoc redijt,
quod in intellectu communi, vt prius fuit. Ve-
nerabilis igitur Benedictus in illa solitudine
habituauit secum: in quantum se intra cogita-
tionis claustra custodiuit. Nam quotiescunque
hunc contemplationis ardor in altum rapuit se
procul dubio sub se reliquit.

P E T R V S.

Placet quod dicis, sed queso respondeas
si deserere fratres debuit, quos semet
suscepit?

G R E G O R I V S.

Vt ego Petre existimo: ibi adiutati æqua-
nimiter portandi sunt mali: ubi inuenimus
tur

LIB. II. DIALOG.

tur aliqui qui adiuuentur boni. Nam ubi omnimodo fructus de bonis deest, fit aliquando de malis labor superuacuis. maxime si e vicino cause suppetant, quæ fructum Deo valeant ferre meliorem. Vir itaque sanctus propter quem custodiendum staret: qui omnes unanimiter perfectiores cerneret? Et sepe agitur in animo perfectorum, quod silentio pretereundum non est: quia cum laborem suum sine fructu esse considerant, in locum alium ad laborem cum fructu migrant. Vnde ille quoque egregius predicator, qui dissolui cupit & cum Christo esse, cui vivere Christus est & mori lucrum, qui certamina passionum non solum ipse appetit: sed ad toleranda hæc alios etiam accendit, Damasci persecutionem passus, ut potuisset euadere, murum, funem sportamque quesivit, seque latenter deponi voluit. Nunquid nam Paulum mortem dicimus timuisse, quam se ipse pro Iesu amore testatur appetere? Sed cum in eodem loco minorem sibi fructum adesse conspiceret & grauem laborem, ad laborem se alibi cum fructu seruauit. Fortis etenim preliator Dei, teneri

intra

BEATI GREGO.

intra claustra noluit certaminis, campum quem fuit. Vnde idem quoque venerabilis Benedictus (si libenter audis) citius agnoscis, quia quod viuus ipse indociles deseruit, tot in locis alijs ab anime morte suscitauit.

P E T R V S.

ITa esse ut doces, & manifesta ratio, & prolatum congruumque testimonium declarat. Sed queso, ut de vita tanti patris ad narrationis ordinem redeas.

Quemadmodum construxit sanctus Benedictus duodecim cœnobîa, & de susceptione Mauri, & Placidi puerorum illustrium. Cap. 4.

G R E G O R I V S.

Cum sanctus vir diu in eadem solitudine virtutibus signisque succresceret: multi ab eo in eodem loco, ad omnipotentis Dei sunt seruitium congregati, ita ut illic duodecim monasteria cum omnipotentis Iesu Christi domi-

LIB. II. DIALOG.

ni epitulatione construeret, in quibus statutis patribus duodenos monachos deputauit, patres vero secum retinuit, quos adhuc in sua presentia aptius erudiri iudicauit. Ceperunt etiam tunc ad eum Romane urbis nobiles & religiosi concurrere, suosque ei filios omnipotentis domino nutriendos dare. Tunc quoque bone spei suas soboles Euthitius, Maurum, Tertullus vero patricius Placidum tradidit. Ex quibus Maurus iunior, cum bonis polleteret moribus, magistri adiutor cepit existere, Placidus vero puerilis adhuc indolis annos gerebat.

De monacho cum nullo pacto posset orare, virga a sancto Benedicto percussio. Cap. 5.

IN vno autem ex eis monasteriis, que circumquaq; construxerat, quidam monachus erat qui ad orationem stare non poterat. Sed mox ut fratres se ad orationis studium inclinarent, ipse egrediebatur foras, & mente vaga terrena aliqua & transitoria agebat, cumque

ab

BEATI GREGO. 10

ab Abbate suo sepius fuisset admonitus, ad virum Dei deductus est. Qui ipse quoque eius stultitiam vehementer increpauit, & ad monasterium reuersus, vix duobus diebus viri Dei admonitionem tenuit. Nam die tertio ad ipsum proprium reuersus vagari tempore orationis cepit. Quod cum seruo Dei ab eodem monasterii patre quem constituerat, nuntiatum fuisset, dixit, ego venio eumque per metipsum emendo. Cumque vir Dei venisset in eodem monasterio, & constituta hora, expleta psalmodia, sese fratres in orationem dedissent, aspexit quia eundem monachum qui manere in oratione non poterat, quidam niger puerulus per vestimenti simbriam foras traherebat. Tunc eidem patri monasterii Pompeiano nomine, & Mauro Dei famulo secreto dixit. Nunquid non aspicitis quis est qui istum monachum foras trahit? Qui respondentes dixerunt, non. Quibus ait. Oremus ut et vos etiam videatis quem iste monachus sequitur. Cumque per biduum esset, oratum, Maurus monachus vidit, Pompeianus autem eiusdem monasterii pater videre non potuit. Die igitur

B 2 alia,

LIB. II. DIALOG.

alia, expleta oratione vir Dei oratoriū egres-
sus, stantem monachum foris reperit, quem
pro cecitate cordis sui virga percussit. Qui ex
illo die nihil persuasionis ulterius a nigro pue-
rulo pertulit, sed ad orationis studium immo-
bilis permansit. Sicque antiquus hostis domi-
nari non ausus est in eius cogitatione, ac si ipse
percussus fuisset ex verbere.

Quomodo ex montis rupe aquam edu-
xit ad monachorum preces. Cap. 6.

EX his autem monasteriis, quæ in eodem
construxerat loco, tria sursum in rupibus
montis erant, & valde erat fratribus laborio-
sum semper ad lacum descendere, ut aquam
haurire debuissent, maxime quia ex deuexo
montis latere erat grande descendentibus in
itinere periculum. Tūc collecti fratres ex eis-
dem tribus monasteriis, ad Dei famulum Be-
nedictum venerunt dicentes. Laboriosum no-
bis est propter aquam quotidie ad lacum de-
scendere, & ideo necesse est ex eodem lo-
co monasteria mutari. Quos blande consolatos
dimisit,

BEATI GREGO. II

dimisit, & nocte eadem cum paruo puerulo
nomine Placido cuius superius memoriam fe-
ci, eiusdem montis ascendit rupem. ibique
diutius orauit, & oratione completa tres pe-
tras in loco eodem pro signo posuit, atque ad
suum cunctis illic nescientibus monasterium
rediit. Cumque die alio ad eum pro necessita-
te aquæ prædicti fratres venissent dixit. Ite,
& rupem illam in qua tres super inuicem po-
sitas petras inueneritis, in modico cauate. Va-
let enim omnipotens Deus etiam in illo mon-
tis cacumine aquam producere, ut vobis labo-
rem tanti itineris dignetur auferre. Qui eun-
tes, rupem montis quam Benedictus prædixe-
rat, iam sudantem inuenerunt. Cumque in ea
concauum locum fecissent, statim, aqua reple-
tus est. Quæ tam sufficienter emanauit, ut
nunc vsque vberim destuat, atque ab illo
montis cacumine vsque ad inferiora deri-
uetur.

Quemadmodum ferramentum coloni
in aquam excussum, ad proprium
reuocauit manubrium, Cap. 7.

B 3 Alio

LIB. II. DIALOG.

ALio quoque tempore Gothus quidam pauper spiritu ad conversionem venit, quem vir domini Benedictus libentissime suscepit. Quadam vero die ei ferramentum dari iussit, quod ad falcis similitudinem falcastrum vocatur, ut de loco quodam repres absunderet, quatenus illic fieri hortus deberet. Locus autem ipse quem mundandum Gothus susceperat, super ipsam laci ripam iacebat. Cumque Gothus idem densitatem reprium toto virtutis amissu succideret, ferrum de manubrio pro siliens in lacum cecidit, ubi tanta erat aquarum profunditas, ut spes requirendi ferramenti nulla iam esset. Itaque ferro perduto, tremebundus ad Maurum monachum Gothus cucurrit, damnum quod fecerat, nuntiavit, & reatus sui egit penitentiam. Quod Maurus quoque monachus mox Benedicto Dei famulo curavit indicare. Vir igitur domini Benedictus hac audiens accessit ad locum. tulit de manu Gothi manubrium, & misit in lacum, & mox ferrum de profundo rediit, atque in manubrium inrauit. Qui statim ferramentum Gotho reddidit dicens, ecce labora, & non li contristari.

BEATI GREGO. 12

Quonam pacto Maurus iussu sancti Benedicti super undas perrexit atque Placidum eduxit ex aquis. Cap. 8.

Quadam vero die cum idem venerabilis Benedictus in cella consisteret predictus Placidus puer sancti viri monachus, ad hauriendum aquam de lacu, egressus est. Qui vas quod tenebat, in aquam incaute submittebat, ipse quoque cadendo secutus est. Quem mox unda rapuit, & pene in vnius sagitte cursum a terra introrsus traxit. Vir autem Dei intra cellam positus hoc protinus agnouit, & Maurum festine vocavit dicens. Frater Maure curre, quia puer ille qui ad hauriendam aquam perrexerat, in lacum cecidit, iamque eum longius unda traxit. Res mira & post Petrum apostolum inusitata. Benedictione & enim postulata atque percepta, ad patris sui imperium concitus perrexit Maurus, atque usque ad eum locum quo ab unda ducebatur puer, per terram se ire existimans, super aquas cucurrit. eumque per capillos tenuit, rapidoque

B 4 cursu

cursu rediit. Qui mox vt terram tetigit, ad se reuersus post terga respexit, & quia super aquas cucurisset expauit. Et quod presumere non potuisset vt fieret, miratus extremum factum. Reuersus ad patrem rem gestam retulit. Vir autem venerabilis Benedictus hoc non suis meritis, sed obedientie illius deputare cepit. At contra Maurus pro solo eius imperio factum dicebat. Seque conscius illius virtutis non esse, quam nesciens fecisset. Sed in hac humilitatis mutue amica contentione accessit arbititer puer qui ereptus est. Nam dicebat. Ego cum ex aqua traherer, super caput meum abatis melotem videbam, atque ipsum me ex aquis educere considerabam.

P E T R V S.

Magna sunt valde, quae narras & multorum edificationi profutura. Ego autem beati viri miracula quo plus bibo plus sitio.

De

De Florentij presbyteri subitu casu & morte.
Cap. 9.

G R E G O R I V S.

Cum iam loca eadem in amore domini Iesu Christi longe lateque feruescerent, ac secularem viam multi relinquerent, & sub leui redemptoris iugo ceruicem cordis edomarent, sicut mos prauorum est inuidere alterius virtutis bono, quod ipsi habere non appetunt, vicine ecclesiae presbyter Florentius nomine huius nostri subdiaconi Florentij auus antiqui hostis malitia percussus, sancti viri studiis cepit emulari, eius quoque conuersationi derogare, quosque etiam posset ab illius conuersatione compescere. Cumque se iam conspiceret eius profectibus obuiare non posse, & conuersationis illius opinionem crescere, atque multos ad statum vitae melioris, ipso quoque opinionis eius preconio indefinenter vocari, inuidiae facibus magis magisque succensus deterior fiebat, quia conuersationis illius habere appetebat

LIB. II. DIALOG.

appetebat laudem, sed habere laudabilem
quanti nolebat. Qui eiusdem inuidie tenebris
cecatus, ad hoc usque perductus est, ut seruo
omnipotentis domini infectum veneno panem
quasi pro benedictione transmitteret, quem
vir Dei cum gratiarum actione suscepit, sed
eum quae pestis lateret in pane non latuit. Ad
horam vero refectiois illius ex vicina silua
coruus venire consueverat, & panem de ma-
nu eius accipere. Qui cum more solito venis-
set, panem quem presbyter transmisserat, vir
Dei ante coruum protexit, eique precepit di-
cens. In nomine domini Iesu Christi tolle
hunc panem & tali eum in loco proice, Vbi
a nullo homine possit inueniri. Tunc coruus
aperto ore expansis alis circa eundem panem
capit discurrere, atque crocitare, ac si aperte
diceret, obedire se velle & tamen iussa im-
plere non posse. Cui vir domini iterum atque
iterum precipiebat dicens. Leua leua securus,
atque illuc proice, ubi inueniri non possit.
Quem diu demoratus quandoque coruus mo-
morat, leuauit, & recessit. Post trium vero
horarum spatium abiecto pane rediit, & de
manu

BEATI GREGO.

14

manu hominis Dei annonam, quam consueue-
rat accepit. Venerabilis autem Pater contra vi-
tam suam inardescere sacerdotis animum vi-
dens, illi magis, quam sibi doluit. Sed predi-
ctus Florentius, quia magistri corpus necare
non potuit, se ad extinguendas discipulorum
animas accendit, ita ut in horto cellae cui Be-
nedictus inerat, ante eorum oculos nudas se-
ptem puellas mitteret, quae coram eis sibi in-
uicem manus tenentes, & diutius ludentes,
illorum mentes ad perversitatem libidinis in-
flamarent. Quod sentiens vir Dei de cella,
lapsus adhuc conspiciens, tenerioribus disci-
pulis pertimescens, idque pro sua solum fieri
persecutione pertractans, inuidiae locum dedit,
atque oratoria cunctaque construxerat, substi-
tuitis praepositis, adiunctis fratribus ordinavit,
& paucis secum monachis ablatis habitatio-
nem mutavit. Moxque ut vir Dei eius odia
humiliter declinavit, hunc omnipotens Deus
terribiliter percussit. Nam cum praedictus pre-
sbyter stans in solario Benedictum discesse
cognosceret, & exultaret, perdurante immo-
biliter tota domus fabrica, hoc ipsum in quo
stabat

stabat solarium, cecidit, & Benedicti hostem conterens extinxit. Quod vir Dei discipulus Maurus nomine, statim venerabili patri Benedicto, qui adhuc a loco eodem vix decem milibus passuum aberat, existimauit esse nuntiandum dicens, reuertere, quia presbyter qui te persequabatur, extinctus est. Quod vir dei Benedictus audiens sese in grauibz lamentis dedit, vel quia inimicus occubuit, vel quia de inimici morte discipulus exultauit. Qua de re factum est, vt eidem quoque discipulo penitentiam indiceret quod audiens talia gaude re de inimici interitu presumpisset.

P E T R V S.

Mira sunt & multum stupenda, que dicis. Nam in aqua extra petram producta Moysen. In ferro vero, quod ex profundo aque redijt, Helyseum. In aque itinere, Petrum. In corui obedientia, Helyam. In lucu autem mortis inimici, Dauid video. Et perpendo, quia vir iste spiritu iustorum omnium plenus fuit.

Grego-

G R E G O R I V S.

Vir Dei Benedictus Petre vnus Dei spiritum habuit, qui per concessæ redemptionis gratiam electorum corda omnium impleuit: de quo Ioannes dicit. Erat lux vera, que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Et de quo rursus scriptum est. De plenitudine eius nos omnes accepimus. Nam sancti Dei homines potuerunt a domino virtutes habere, non etiam aliis tradere. Ille autem signa virtutis dedit subditis, qui se daturum signum Ione promisit inimicis, vt coram superbis mori dignaretur, coram humilibz resurgere, quatenus & illi viderent, quod contemnerent, & isti quod veneranter amare debuissent. Ex quo mysterio actum est, vt dum superbi afficiunt despectum mortis, humiles contra mortem acciperent gloriam potestatis.

P E T R V S.

Quaso te, post hæc ad que loca migrauerit vir sanctus, vel si aliquas in eis virtutes ostenderit innotescere.

Quem-

Quemadmodum accedens in Cassinū montem, uniuersa illic idola confregit. Et ibidem crexit ecclesia in honorem S. Martini, ac sanctissimi Ioannis Baptistæ. Cap. 10.

GREGORIUS.

Sanctus vir ad alia demigrans loca, non hostem mutauit. Nam tanto post grauiora praelia pertulit, quanto contra se aperte pugnantem ipsum magistrum malitiæ inuenit. Castrum nanque quod Cassinum dicitur, in excelsi montis latere positum est. Qui videlicet mons distento sinu hoc idem castrum recipit: sed per tria miliaria in alium se erigens velut ad aëra cacumen tendit, ubi vetustissimum sanum fuit, in quo ex antiquorum more gentilium a stulto rusticorum populo Apollo colebatur. Circumquaque etiam in cultu demonum luci succreuerant: in quibus adhuc eodem tempore infidelium insana multitudo sacrificijs sacrilegis insudabat. Illuc itaque
vir

vir Dei perueniens, contriuit idolum, subuertit aram, succidit lucos, atque in ipso templo Apollinis oraculum beati Martini, ubi vero ara eiusdem Apollinis fuit oraculum sancti Ioannis construxit. Et commorantem circumquaque multitudinem prædicatione continua ad fidem vocabat. Sed antiquus hostis hæc tacite non ferens, non occulte vel per somnium, sed aperta visione eiusdem patris se oculis ingerebat, & magnis clamoribus se vim perpeti conquerebatur, ita ut voces illius etiam fratres audirent, quamuis imaginem minime cernerent. Ut enim discipulis suis venerabilis pater dicebat, corporalibus eius oculis idem, antiquus hostis teterrimus & succensus apparebat, qui in eum ore oculisque flammantibus seuire videbatur. Iam vero quæ diceret, audiebant omnes. Prius enim vocabat hunc ex nomine. Cui cum uir Dei minime responderet, ad eius mox cõtumelias erumpibat. Nam cum clamabat dicens, Benedicte, Benedicte, & cum sibi nullo modo respondere conspiceret, protinus adiungebat. Maledicte non Benedicte. Quid tecum habes? Quid me persequeris?

sequeris? Sed iam uero spectanda sunt contra Dei famulum antiqui hostis noua certamina, cui pugnam quidem uolens intulit, sed occasiones uictoriæ ministravit inuitus.

Quomodo orando dæmonem lapidi insidentem ne moueretur exturbauit. Cap. II.

Quadam die cum fratres habitacula eiusdem celle construerent, lapis in medio iacebat, quem in adificium leuare decreuerant. Cumque eum duo uel tres mouere non possent, plures adiuncti sunt. Sed ita immobilis mansit, ac si in terra radicitus teneretur, ut palam daretur intelligi, quod super eum ipse per se antiquus hostis sederet, quem tantorum uirorum manus mouere nō possent. Difficultate igitur facta, ad uirum Dei missum est, ut ueniret, orando hostem repelleret, ut lapidem leuare potuissent. Qui mox uenit, & orationem faciens, benedictionem deduit, et tanta lapis celeritate leuatus est, ac si prius nullum pondus habuisset.

Qualiter

Qualiter visum est monachis eius coquinam totam igni conflagrare arte sathane. Cap. 12.

Tunc in conspectu uiri dei placuit, ut in eodem loco terram foderent. Quam cum fodiendo altius penetrarent: æreum illic idolum fratres inuenerunt. Quo ad horam casu in coquinam proiecto exire ignis repenter uisus est, atque in cunctorum monachorum oculis quod omne eiusdem edificium consumeretur ostendit. Cumque iacendo aquam & ignem quasi extinguendo perstreperent pulsatus eodem tumultu uir domini aduenit. Qui eundem ignem in oculis fratrum esse, in suis uero non esse considerans: caput protinus in orationem flexit: & eos quos phantastico reperit igne deludi uocauit. fratres monuit ut oculos suos signarent & sanum illud coquinæ edificium existere cernerent, & flammæ quas antiquus hostis finxerat, amplius non uiderunt.

C Quomodo

Quemadmodum iuniorem monachū
sub muro prostratum exsuscitauit
sanctus Benedictus. Cap. 13.

R Vrsus dū fratres parietem, quia res ita exi-
gebat paulo altius edificarent, vir dei in
orationis studio inter cellule sue claustra mo-
rabatur. Cui antiquus hostis insultans appa-
ruit. & quia ad laborantes fratres pergeret in-
dicauit. Quod vir dei per nunciū celerrime fra-
tribus indicauit dicens. Fratres vos caute agite,
quia ad vos hac hora malignus spiritus venit.
Is qui mandatum detulit, vix verba comple-
uerat: & malignus spiritus eundem parie-
tem, qui edificabatur evertit: atque vni fue-
rulum monachum, cuiusdam curialis filium
opprimens ruina contriuit. Contristati sunt
omnes ac vehementer afflicti non danno pa-
rietis sed contritione fratris. Quod venera-
bili patre Benedicto studuerunt celeriter cum
luctu graui nunciare. Tunc isdem pater ad se
dilaceratum puerum deferri iubet. Quem
portare non nisi in sacco potuerunt: quia col-
lapsi

lapsi saxa parietis eius nō solū mēbra sed os-
sa contriuerant. Eumque vir dei praecepit sta-
tim in cella in strato quo orare consueuerat
proijci: missisque foras fratribus, cellam clau-
sit: qui orationi instantius quam solebat incu-
buit. Mira res. eadem hora hunc incolumem,
atque vt prius valentem, ad eundem iterum
laborem misit: vt ipse quoque parietem cum
fratribus persiceret: de cuius se interitu anti-
quus hostis Benedicto insultare credidisset.
Cepit uero inter ista uir dei etiam prophetie
spiritu pollere: uentura praedicere presentibus
etiam absentia nunciare.

Prout imputauit monachis noscēs vbi
& quantum comedissent extra mo-
nasteriū sine eius licentia. Cap. 14.

MOs etenim celle fuit, ut quotiens ad
responsū aliquod egredierentur fratres,
cibum potumque extra cellam minime sume-
rent. Cunque hoc de usu regule seruaretur,
quadam die ad responsū fratres egressi sunt:
in quo tardiori compulsi sunt hora demorari:

C 2 qui

qui manere iuxta religiosam feminam no-
uerant : cuius ingressi habitaculum sumpse-
runt cibum. Cumque iam tardius ad cellam
redissent benedictionem patris ex more pe-
tierunt. quos ille protinus percunctatus est di-
cens ubi comedistis ? Qui responderunt dicen-
tes nusquam. Quibus ille ait. quare ita men-
timini ? Nunquid illius feminae habitaculum
non intrastis ? Nunquid hos atque illos cibos
non accepistis ? Nunquid tot calices non bibi-
stis ? Cumque eis uenerabilis pater : & hospi-
tium mulieris : & genera ciborum : & nu-
merum potiorum diceret : recognoscentes cum-
cia quae egerant, ad eius pedes tremente facti ce-
ciderunt : se deliquisse confessi sunt. Ipse
autem protinus culpam pepercit : perpendens
quod in eius absentia ultra non facerent : quem
praesentem sibi esse in spiritu scirent.

Quomodo leniter & modeste prodi-
dit fratri germano valentiniani mo-
nachi quia ad se venerat de eo quod
a comite ter inuitatus : tandem co-
medit in uia. Cap. 15.

Frater

Frater quoque ualentiniani eius monachi,
cuius memoriam superius feci, uir erat
laicus sed religiosus. Qui ut serui dei ora-
tionem perciperet & germanum fratrem ui-
deret, annis singulis de loco suo ad cellam ie-
iunus uenire consueuerat. Quadam igitur
die dum iter ad monasterium faceret, sese
illi alter uiator adiunxit : qui sumendos in iti-
nere portabat cibos. Cumque iam hora tardior
excreuisset dixit. Veni frater sumamus ci-
bum, ne lassemur in uia. Cui ille respondit.
Absit frater non facio : quia ad uenerabilem
patrem Benedictum ieiunus semper uenire
consueui. Quo responso percepto : ad horam
conuiator conticuit. Sed post haec cum aliquan-
tulum itineris spatium egissent : rursus ad-
monuit ut manducarent. Consentire no-
luit : qui ieiunus peruenire decreuerat. Ta-
cuit qui ad manducandum inuitauerat : &
cum eo ieiunus adhuc pergere modicum con-
sensit. Cumque & iter longius agerent : &
eos tardior hora fatigaret, ambulantes inue-
nerunt in itinere pratum & fontem : &
queque poterant ad reficiendum corpus de-

C 3 lectabi.

LIB. II. DIALOG.

lectabilia uideri. Tunc conuiator ait. Ecce aqua ecce pratum, ecce anticus locus, in quo possumus resili, & parum requiescere, ut ualeamus iter nostrum postmodum incolumes explere. Cum igitur & uerba auribus & loca oculis blandirentur, hac tertia admonitione persuasus, consensit, & comedit. Vesper tina uero hora peruenit ad cellam. Presentatus autem uenerabili patri Benedicto, sibi orationem petijt. Sed mox ei uir dei hoc quod in uia egerat, impropertauit dicens. Quid est frater? malignus hostis qui tibi per conuiatorem tuum locutus est, semel tibi persuadere non potuit: secundo non potuit: ad tertium suafit: & te ad hoc quod uoluit superauit. Tunc ille reatum sue infirmæ mentis agnoscens, eius pedibus prouoluit: tanto magis cepit culpam deslere & erubescere: quanto se cognouit etiam absentem in Benedicti patris oculis deliquisse.

P E T R V S.

EGo sancti uiri præcordijs Helisei spiritum uideo inesse: qui absenti discipulo præsens fuit.

Quomo-

BEATI GREGO. 20

Quo Rex Totila submissio vno ex suis iuuenulis cum ornamentis regis uoluit experiri si prophetice quid posset dicere. Cap. 16.

G R E G O R I V S.

OPortet Petre ut interim sileas: quatenus adhuc maiora cognoscas. Gothorum namque temporibus cum rex eorum Totila sanctum virum prophetie habere spiritum audisset: ad eius monasterium pergens, paulo longius substitit: eique se uenturum esse nuntiavit. Cui cum protinus mandatum de monasterio fuisset ut ueniret: ipse sicut perfide mentis fuit, an uir demini prophetie spiritum haberet explorare conatus est. Quidam uero eius spatharius, Riggo dicebatur cui calceamenta sua præbuit, eumque indui regalibus vestibus fecit: quem quasi in persona sua pergere ad dei hominem præcepit. In cuius obsequio tres qui sibi præ ceteris adherere consueuerant, comites misit. Scilicet. Vuldericum

C 4 Rudo-

Rudericum & Blindinum: ut ante serui dei oculos, ipsum esse regem Totilam simulantes, eius lateri obambulant. Cui quoque alia obsequia atque spatharios praeiuit: ut tam ex eiusdem obsequiis quam ex purpureis vestibus rex esse putaretur. Cumque idem Riggo decoratus vestibus obsequentium frequentia comitatus, monasterium fuisset ingressus: vir dei eminens sedebat. Quem venientem conspiciens, cum iam ab eo audiri potuisset: clamauit dicens. Pone fili: pone hoc quod portas, non est tuum, qui Riggo protinus in terram cecidit: & quia tanto viro illudere praesumpsisset, expauit. Omnesque qui cum eo ad dei hominem veniebant terrae consternati sunt. Surgentes autem ad eum propinquare minime praesumpserunt: sed ad suum regem reuersi, nuntiauerunt trepidi, in quanta velocitate fuerunt deprehensi.

Qualiter Totila rex Gothorum supplex & maxima cum reuerentia ad sanctum Benedictum accessit visendum.

Cap. 17.

Tunc

Tunc per se idem Totila ad dei hominem accessit: quem cum longe sedentem cerneret, non ausus accedere, sese in terram dedidit. Cui cum vir dei, bis terque diceret. surge, sed ipse ante eum erigi de terra non auderet: Benedictus Iesu christi domini famulus per semetipsum accedere dignatus est ad regem prostratione. Quem de terra leuauit: de suis acerbis increpauit: atque in paucis sermonibus cuncta quae erant illi ventura, praenunciavit dicens. Multa mala facis. multa mala fecisti. iam aliquando ab iniquitate compescere. Et quidem Romam ingressurus es, mare transiturus: nouem annis regnabis, decimo morieris. Quibus auditis rex vehementer territus, oratione petita recessit: atque ex illo iam tempore nimis crudelis fuit: & non multo post quā Romam adiit, Siciliam perrexit. Anno autem regni sui decimo omnipotentis dei iudicio regnum cum vita perdidit.

Quomo-

Quomodo prædixit de vrbe Roma in
se se corruenda. Cap. 18.

Praterea Antistes canus sine ecclesie ad
eundem domini famulum venire consue-
uerat: quem vir dei pro vite sue merito val-
de diligebat. Is itaque dum cum illo de in-
gressu regis Totile & Romanæ vrbis perdi-
tione colloquium haberet, dixit. Per hunc re-
gem ciuitas ista destruetur: vt iam am-
plius non inhabitetur: Cui vir domini re-
spondit. Roma a gentibus non exterminabi-
tur: sed tempestatibus, coruscis, turbinibus ac
terremotu fatigata marcescet in semetipsa.
Cuius prophetiæ mysteria nobis iam facta
sunt luce clariora: qui hac vrbe dissoluta mo-
nia: euersas domus: destructas ecclesias tur-
bine ceruimus: eiusque ædificia longo senio
lassata, quia ruinis crebrescentibus proster-
nantur, videmus. Quamuis hoc Honoratus
eius discipulus (cuius mihi reuelatione com-
pertum est) nequaquam ex ore eius se audisse
perhibet: sed quia hoc dixerit: dictum sibi a
fratri-

fratribus fuisse testatur.

Quemadmodum demonium a clerico
effugauit. Cap. 19.

Eodem quæque tempore quidam aquinen-
sis ecclesie clericus demonio vexabatur:
qui a venerabili viro Constantio eiusdem ec-
clesie antistite per multa fuerat martyrum
loca transmissus vt sanari potuisset. Sed san-
cti dei martyres noluerunt ei sanitatis bonum
tribuere, vt quanta esset in Benedicto gratia
demonstraretur. Duclus itaque est ad omni-
potentis dei famulum Benedictum. Qui Iesu
Christo domino preces fundens, antiquum
hostem de obfesso homine protinus expulit cui
sanato precepit dicens. Vade & post hæc car-
nem non comedas. ad sacrum vero ordinem
nunquam accedere præsumas. Quacunque
autem die sacrum ordinem temerarie præ-
sumpseris: statim iuri diaboli iterum manci-
paberis. Discebat igitur clericus sanus, & si-
cut terrere solet animum parua recens: ea quæ
vir domini præceperat, interim custodiuit.

Cum

LIB. II. DIALOG.

Cum vero post annos multos omnes priores illius de hac luce migrassent: & minores suos sibi met superponi in sacris ordinibus cerneret: verba viri dei quasi ex longo tempore oblitus, postposuit: atque ad sacrum ordinem accessit. Quem mox is qui reliquerat diabolus tenuit: eumque vexare quousque animam eius excuteret non cessauit.

P E T R V S.

Iste vir dei, diuinitatis ut video etiam secreta penetrauit: qui perspexit hunc clericum idcirco diabolo traditum, ne ad sacrum ordinem accedere auderet.

G R E G O R I V S.

Quare diuinitatis secreta non nosset qui diuinitatis precepta seruaret: cum scriptum sit, qui adheret domino vnus spiritus est?

P E T R V S.

Si vnus spiritus sit cum domino: qui domino adhaerit, quid est quod iterum egregius

BEATI GREGO. 23

gius idem predicator dicit. Quis nouit sensum domini: aut quis consiliarius eius fuit? Valde enim esse inconueniens videretur eius sensum cum quo vnus factus fuerit ignorare.

G R E G O R I V S.

Sancti viri in quantum vnum cum domino sunt, sensum domini non ignorant. Nam idem quoque apostolus dicit. Quis enim scit hominum que sunt hominis, nisi spiritus hominis qui in ipso est? Ita & que dei sunt, nemo cognouit nisi spiritus dei. Qui ut se ostenderet nosse que dei sunt, adiunxit. Nos autem non spiritum huius mundi accepimus, sed spiritum qui ex deo est. Hinc iterum dicit. Quod oculus non vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit: que preparauit deus diligentibus se: nobis autem reuelauit per spiritum suum.

P E T R V S.

Si ergo eidem apostolo ea que dei sunt, per dei spiritum fuerant reuelata: quomodo super

LIB. II. DIALOG.

Super hoc quod proposui, præmisit dicens. O altitudo diuinarum sapientie dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius & inuestigabiles viæ eius? Sed rursus mihi hæc dicenti alia suboritur questio. Nam David propheta domino loquitur dicens. In labijs meis pronunciaui omnia iudicia oris tui. Et cum minus sit nosse quam etiam pronuntiare, quid est, quod Paulus incomprehensibilia esse dei iudicia asserit? David autem hæc se omnia non solum nosse, sed etiam in labijs pronunxiasse testatur?

GREGORIUS.

AD utraque hæc tibi superius sub breuitate respondi dicens, quod sancti viri in quantum cum Deo unum sunt, sensum domini non ignorant. Omnes enim qui deuote dominum sequuntur etiam deuotione cum Deo sunt & adhuc carnis corruptibilis pondere grauati, cum Deo non sunt. Occulta itaque Dei iudicia in quantum coniuncti sunt, sciunt, in quantum disiuncti sunt, nesciunt. Quia enim secreta eius adhuc perfecte non penetrant, incomprehensibilia

BEATI GREGO.

24

hensibilia eius iudicia esse testantur. Quia vero ei mente inherere, atque inherendo uel scripturæ eloquiis vel oculis reuelationibus in quantum accipiunt, agnoscunt hæc & nouerunt & pronuntiant. Iudicia igitur quæ deus tacet, nesciunt, & quæ deus loquitur, sciunt. Unde & David propheta cum dixisset. In labijs meis pronunciaui omnia iudicia: protinus addidit, oris tui. Ac si aperte dicat. Illa ego iudicia & nosse & pronunxiasse potui: quæ te dixisse cognoui. Nam ea quæ ipse non loqueris, nostris proculdubio cogitationibus abscondis. Concordat ergo prophetica apostolicæque sententia, quia & incomprehensibilia sunt dei iudicia, & tamen quæ de ore eius prolata fuerint, humanis labijs pronuntiantur. Quoniam sciri ab hominibus & prolata per Deum possunt, & occulta non possunt.

PETRUS.

IN obiectione meæ quæstionculæ patuit cause rationis. Sed quæso te si qua sunt adhuc de huius virtutibus, subiunge.

GRE.

LIB. II. DIALOG.

GREGORIUS.

Quomodo planxit super monasterij
sui destructione à barbaris. Cap. 20.

Vir quidam nobilis Theoprobis nomine e-
iusdem Benedicti patris fuerat admoni-
tione conuersus, qui pro vite sue merito ma-
gnam apud eum familiaritatis gratiam habe-
bat. Hic cum quadam die eius cellulam fuisset
ingressus, hunc amarissime flentem repe-
rit. Cumque diu subsisteret, eiusque lachry-
mas non finiri uideret, nec tamen ut uir Dei
consueuerat, orando plangeret sed mœrendo,
quam causam tanti luctus existeret inquisi-
uit. Cui uir Dei ilico respondit. Totum hoc
monasterium, quod construxi, & cuncta quæ
fratribus præparavi omnipotentis Dei iudicio
gentibus tradita sunt. Vix autem obtinere po-
tui ut mihi ex hoc loco animæ concederentur.
Cuius uocem Theoprobis audiuit, nos autem
cernimus, qui destructum modo a longobardo
rum gente eius monasterium scimus. Nocturno
enim

BEATI GREGO. 25

enim tempore & quiescentibus fratribus nu-
per illuc longobardi ingressi sunt. Qui diri-
pientes omnia nec unum quidem hominem il-
lic tenere potuerunt, sed impleuit omnipotens
Deus quod fideli famulo suo Benedicto præ-
miserat, ut si res genibus traderet, animas cu-
stodiret. Qua in re Pauli vicem video tenuisse
Benedictum, cuius dum nauis rerum om-
nium pertulit iacturam, ipse in consolatione vi-
tam omnium qui eum comitabantur accepit.

Quomodo de vasculo vini occultato
in via admonuit delatorem ne bibe-
ret. Cap. 21.

Quodam quoque tempore Exhilaratus no-
ster, quem ipse conuersum nostri, trans-
missus a domino suo fuerat ut Dei viro in mo-
nasterio vino plena duo lignea vascula quæ
vulgo flascones dicuntur, deferret. Qui unus
detulit, alterum vero pergens in itinere, ab-
scoudit. Vir autem domini, quem facta absen-
tia latere non poterant, unum cum gratiarum
actione suscepit, & discedentem puerum mo-
nit

D

LIB. II. DIALOG.

nuit dicens. Vide fili, ne de illo flascone quem abscondisti, iam non bibas, sed inclina illum caute, & inuenies quid intus habeat. Qui confusus valde a Dei homine exiuit, & reuersus, volens adhuc probare quod audierat, cum flasconem inclinasset, de eo protinus serpens egressus est. Tunc prædictus Exhilaratus puer per hoc quod in vino reperit, expauit malum quod fecit.

Prout admonuit suum monachum, qui a sacris fræminis mappulas acceperat & celauerat. Cap. 22.

NOn longe autem a monasterio vicus erat, in quo non minima multitudo hominum ad fidem Dei ab idolorum cultu Benedicti fuerat exhortatione conuersa. Ibi quoque quedam sanctimonialia femine erant: & crebro illuc pro exhortandis animabus fratres suos mittere Benedictus Dei famulus curabat. Quadam vero die misit ex more, sed is qui missus fuerat monachus, post admonitionem facillam a sanctimonialibus feminis rogatus mappulas accepit

BEATI GREGO. 26

cepit sibi; eas abscondit in sinu. Qui mox reuersus est, eum vir Dei vehementissima amaritudine cepit increpare dicēs. Quomodo ingressa iniquitas in sinu tuum est? At ille obstupuit, & quid egisset oblitus, unde corripiebatur ignorabat. Cui ait. Nunquid ego illic non presens eram, quando ab ancillis Dei mappulas accepisti, tibi que eas in sinum misisti? Qui mox eius vestigijs prouolutus, stulte se egisse pœnituit, & eas quas in sinu asconderat, mappulas proiecit.

Quomodo cognouit animi elationem monachi, qui ante se lumen preten debat. Cap. 23.

QUadam quoque die dum venerabilis pater resperitina iam hora corporis alimentum perciperet, eius monachus cuiusdam Desensoris filius fuerat, qui ei ante mensam lucernam tenebat. Cumque vir Dei ederet, ipse autem cum lucerne ministerio astaret, cepit per superbiæ spiritum in mente sua tacite volueret, & per cogitationem dicere. Quis est hic

D. 2 cui ego

LIB. II. DIALOG.

cui ego manducanti asisto, lucernam teneo, seruianum impendo? qui sum ego ut isti seruianum? Ad quem vir Dei statim conuersus, vehementer cepit increpare, & dicere. Signator tuum frater, quid est quod loqueris? Signa cor tuum. Vocatisque sita in fratribus precepit ei lucernam de manibus tolli, ipsum vero iussit a ministerio recedere, & sibi hora eadem quietum sedere. Qui requisitus a fratribus quid habuerit in corde, per ordinem narrauit, quanto superbie spiritu intumuerat, & quae contra virum Dei verba per cogitationem tacitus dicebat. Tunc liquido omnibus patuit quod venerabilem Benedictum latere nihil posset, in cuius aure etiam cogitationis verba sonauissent.

Quemadmodum pro foribus monasterii ducenta modia farinae comperta sunt miraculose prouenta. Cap. 24.

ALio quoque tempore in eadem Campaniae regione fames incubuerat magna, quae omnes alimentorum indigentia coangustabat. Iamque

BEATI GREGO. 27

Iamque in Benedicti monasterio triticum deerat. Paucos vero omnes pene consumpti sunt, ut non plusquam quinque ad refectionis horum fratribus inueniri potuissent. Cumque eos venerabilis pater contristatos cerneret, eorum pusillanimitatem studuit modesta increpatione corrigere, & rursus promissione subleuare dicens. Quare de panis inopia vester animus contristatur? Hodie quidem minus est: sed die crastina abundanter habebitis. Sequenti autem die ducenti farinae modij ante fores celle in saccis inuenti sunt. Quos omnipotens Deus quibus deferentibus transmisisset nunc usque manet incognitum. Quod cum fratres cernerent domino gratias referentes, didicerunt iam de abundantia in egestate non dubitare.

P E T R V S.

Dic queso te nunquid nam credendum est, huic Dei famulo semper prophetiae spiritum adesse potuisse, an per interualla temporum eius mentem prophetiae spiritus implebat?

D 3 Gregorius.

Prophetie spiritus, Petre, prophetarum mentes non semper irradiat, quia sicut de spiritu sancto scriptum est, ubi vult spirare, ita sciendum est, quia & quando vult aspirat. Huic est enim quod Natham a rege requisitus, si construere templum debuisset, prius consensit, & postmodum prohibuit. Hinc est quod Helyseus cum flentem mulierem cerne-
ret, causamque nesciret, ad prohibentem hanc puerum dicit. Dimitte eam quia anima eius in amaritudine est, & dominus celauit a me, & non indicauit mihi. Quod omnipotens Deus ex magnæ pietatis dispensatione disponit, quia dum prophetie spiritum aliquando subtrahit, prophetantium mentes, & eleuat in celsitudinem, & custodit in humilitate, ut & accipientes spiritum, inueniant quid de Deo sint, & rursus prophetie spiritum non habentes, cognoscant quid sint de semet-
ipsis.

Petrus.

ITa hoc esse, ut asseris, magna ratio clamat. Sed queso de venerabili patre Benedicto quicquid adhuc animo occurrerit exequere.

Quomodo monachis ad monasterium construendum missis in visione apparuit, & modum & formam quomodo construi opus esset designauit. Cap. 25.

ALio quoque tempore a quodam fideli viro rogatus fuerat, ut eius predio iuxta Tarracensem urbem missis discipulis suis confluere monasterium debuisset. Qui roganti consentiens, deputatis fratribus, patrem constituit, & quis ei secundus esset, ordinauit. Quibus euntibus spondit dicens, ite, & die illo ego venio, & ostendam vobis quo in loco oratorium, in quo loco refectorium fratrum, in quo susceptionem hospitum, vel quæque sunt necessaria, edificare debeatis. Qui bene-

D 4

dictione

LIB. II. DI ALOG.

ditione percepta illico perrexerunt, & constitutum diem magnopere prestolantes, paraauerunt omnia, quæ his qui cum tanto patre venire potuissent, videbantur esse necessaria. Nolle vero eadem qua promissus illucescebat dies, eidem seruo Dei quem illic patrem constituerat, atque eius preposito, vir domini in somnis apparuit, & loca singula ubi quid edificare debuissent, subtiliter designauit. Cūque utrique a somno surgerent, sibi inuicem quod viderant retulerunt. Non tamen visioni illi si dem omnino dantes, virum Dei sicut se venire promiserat expectabant. Cūque vir Dei constituta die minime venisset, ad eum cum marore reuersi sunt dicentes, expectauimus pater, ut venires sicut promiseras, & nobis ostenderes ubi quid edificare deberemus, & non venisti. Quibus ipse ait, quare fratres, quare ista dicitis? Nunquid sicut promisi non ueni? Cui cum ipsi di erent, quando venisti? respondit. Nunquid utrique vestrum dormienti non apparui, & loca singula designaui? Ite, & sicut per visionem audistis, omne habitaculum monasterij ita construite. Qui hæc audien-

BEATI GREGO. 29

audientes vehementer admirati ad predictum prædium sunt reuersi, & cuncta habitacula sicut ex reuelatione didicerant, construxerunt.

P E T R V S.

DOceri velim quo fieri ordine potuit, ut longe responsum dormientibus diceret, quod ipsi per reuelationem audirent, & cognoscerent.

G R E G O R I V S.

Quid est, quod perscrutans rei gestæ ordinem ambigis Petre? Liqueat profecto, quia nobilioris naturæ est spiritus, quam corpus. Et certe scriptura testante nouimus, quod propheta ex Iudæa subleuatus, repente est cœli prandio in Chaldaea depositus. Quo videlicet prandio prophetam refecit: seque repente in Iudæa iterum inuenit. Si igitur tam longe Abachuch potuit sub momēto corpore aliter ire, & prandium deferre, quid mirum si Benedictus pater obtinuit, quatenus iret per spiritum, & fra-

LIB. II. DIALOG.

Et fratrum quiescentium spiritibus necessaria narraret? Et sicut ille ad cibum corporis corporaliter, perrexit, ita iste ad institutionem spiritualis vite spiritualiter pergeret?

P E T R V S.

Manus tuæ locutionis tersit a me (sateor) dubietatem mentis. Sed velim nosse in communi locutione qualis iste vir fuerit.

Quomodo sub anathemate comminatus est duabus religiosis fœminis nisi cōtinuissent linguam maledicam.
Cap. 26.

G R E G O R I V S.

Vix ipsa Petre communis eius locutio a virtutis erat pondere vacua, quia cuius cor se se in alta suspenderat, nequaquam verba de ore illius incassum cadebant. Siquid vero unquam non iam discernendo, sed minando diceret, tantas vires sermo illius habebat, ac si
hoc

BEATI GREGO. 30

hoc non dubie atque suspense, sed iam per sententiam protulisset. Nam non longe ab eius monasterio duæ quædam sanctimoniales faminæ nobiliori genere exortæ, in loco proprio conuersabantur, quibus quidam religiosus vir ad exterioris vite usum præbebat obsequium. Sed sicut nonnullis solet nobilitas generis parere ignobilitatem mentis, ut minus se in hoc mundo despiciant, qui plus se cæteris aliquid fuisse meminerunt, nec dum prædictæ sanctimoniales faminæ perfectæ linguam sub habitus sui freno restrinxerant, & eundem religiosum virum qui ad exteriora ministeria necessaria eis obsequia præbebat, incautis sæpe sermonibus ad iracundiam prouocabant. Quod cum diu ista toleraret perrexit ad Dei hominem, quantasque pateretur verborum contumelias enarrauit. Vir autem Dei hæc de illis audiens eis protinus mandauit dicens, corrigitte linguam vestram, quia si non emendaueritis, excommunico vos. Quam videlicet excommunicationis sententiam non proferendo intulit, sed intendendo. Ille autem a pristinis moribus nihil mutata intra paucos dies desin-

Eae sunt, atque in ecclesia sepultae. Cumque in eadem ecclesia missarum sollemnia celebrarentur, atque ex more diaconus clamaret, si quis non communicat, det locum, nutritrix earum, quae pro eis oblationem domino offerre consueuerat, eas de sepulchris suis progredi, & exire ecclesiam videbat. Quod cum saepius cerne-
ret, quia ad vocem diaconi clamatis exibant foras, atque intra ecclesiam permanere non poterant, ad memoriam rediit, quae vir Dei illis adhuc viuentibus mandauit. Eas quippe se communionem priuare dixerat, nisi mores suos & verba corrigerent. Tunc seruo Dei cum graui muerore indicatum est. Qui protinus manu sua oblationem dedit dicens. Ite, & hanc oblationem pro eis offerri domino facite, & ulterius excommunicatae non erunt. Quae cum oblatio pro eis fuisset immolata, et a diacono iuxta morem clamatum est, ut non communicantes ab ecclesia exirent, ille exire ab ecclesia ulterius visse non sunt. Quia exire indubitanter patuit, quia dum inter eos qui communionem priuati sunt minima recederent, communionem a domino per seruum domini rece-
pissent.

Mirum valde, quanuis venerabilem, & sanctissimum virum adhuc tamē in hac corruptibili carne degentem potuisse animas soluere in illo iam iudicio inuisibili constitutas.

Nunquid nam Petre in hac adhuc carne non erat, qui audiebat, quodcumque ligaueris super terram, erit ligatum & in caelis, & quae solueris super terram, soluta erunt & in caelis? cuius nunc vicem & ligando, & soluendo obtinent, qui locum sancti regiminis fide & moribus tenent. Sed ut tanta valeat homo de terra; caeli & terrae conditori terram venit e caelo, atque ut iudicare, caro etiam de spiritibus possit, hoc ei largiri dignatus est pro hominibus Deus caro factus, quia inde sur-
rexit ultra se infirmitas nostra, vnde sub se infirmata est firmitas Dei.

LIB. II. DIALOG.

P E T R Y S.

Cum virtute signorum concorditer loquitur
ratio verborum.

Qualiter apportari præcepit sacro san-
ctum domini corpus, & imponi su-
per corpus monachi defuncti quod
terra ipsa non sustinebat. Cap. 27.

G R E G O R I Y S.

Quadam quoque die cum quidam eius pue-
rulus monachus parentes suos ultra,
quam debebat diligens, atque ad eorum habi-
taculum tendens, sine benedictione de mona-
sterio exisset, eo die ut ad eos peruenit, defun-
ctus est. Cumque esset sepultus die altero, pro-
iecium foras corpus eius inuentum est. Quod
rursus tradere sepulture curauerunt, sed se-
quenti die iterum proiectum exterius, atque
exhumatum sicut prius inuenerunt. Tunc con-
cite ad Benedicti patris vestigia currentes, cum
magno

BEATI GREGO. 32

magno fletu petierunt, ut ei suam gratiam lar-
giri dignaretur. Quibus vir Dei manu sua
protinus communionem dominici corporis de-
dit dicens ite, atque hoc dominicum corpus su-
per pectus eius cum magna reuerentia ponite:
eumque sepulture tradite. Quod cum factum
fuiſſet, susceptum corpus eius terra tenuit, nec
ultra proiecit. Perpendis Petre apud Iesum
Christum dominum cuius meriti iste vir fue-
rit, ut eius corpus etiam terra proiiceret, qui
Benedicti gratiam non haberet.

P E T R Y S.

P Erpendo plane & uehementer stupeo.

De monacho eius, qui dum fugeret de
monasterio, draco teterrimus in me-
dio viæ se ei opposuit. Cap. 28.

Quadam autem eius monachus mobilitati
mentem dederat, & permanere in
monasterio nolebat. Cumque eum vir Dei as-
sidue corripere, & frequenter admoneret,
ipse uero nullo modo consentiret in congrega-
tione

LIB. II. DIALOG.

tionem persistere, atque importunis precibus, ut relaxaretur immineret, quadam die idem uenerabilis pater nimietatis eius tadio affectus, iratus iussit ut discederet. Qui mox in monasterium exiit, contra se assistere aperto ore draconem in itinere inuenit. Cumque eum idem draco qui apparuerat deuorare uellet, cepit ipse tremens & palpitans magnis uocibus clamare dicens, Currite, currite, quia draco iste me deuorare uult. Currentes autem fratres draconem minime uiderunt, sed trementem, atque palpitantem monachum ad monasterium edu-
xerunt. Qui statim promisit nunquam se esse iam de monasterio recessurum, atque ex hora eadem in sua promissione permansit quippe qui sancti uiri orationibus contra se assistere draconem uiderat, quem prius non uidenda sequebatur.

Quemadmodum infantem elephantino laborantem morbo sanauit. Cap. 29.

Sed neque hoc silendum puto, quod illi uero Abdonio narrante cognoui. Qui aerebat patris sui puerum morbo elephantino fuisse correptum,

BEATI GREGO. 33

correptum, ita ut iam pilis cadentibus cunctis intumesceret: atque incremente sanie occultari non posset. Qui ad uirum dei ab eodem patre eius missus est: & salutis pristinae sub omni celeritate restitutus est.

Quo inuenta miraculose pecunia honestum quendam uirum a debitoris exactiōe leuauit. Cap. 30.

Nequē illud taceam quod eius discipulus Peregrinus nomine, narrare consueuerat: quia die quadam fidelis uir quidam necessitate debiti compulsus, unum sibi fore remedium credidit: si ad uirum dei pergeret: & quae eum urgeret debiti necessitas indicaret. venit itaque ad monasterium, omnipotentis dei famulum repperit: quod a creditore suo pro duodecim solidis grauiter affligeretur, indicauit. Cui uenerabilis pater nequaquam se habere duodecim solidos respondit: sed tamen eius inopiam blanda locutione consolatus, ait. Vade & post biduum reuertere, quia deest hodie quod tibi debeam dare. In ipso autem bi-
E duo

duo more suo in oratione fuit occupatus. Cum die tertio is qui necessitate debiti affligebatur redijt: super arcam monasterij quæ erat frumento plena: subito tredecim solidi sunt inuenti. Quos vir dei deferri iussit: & afflicto petitori tribuit dicens: vt duodecim redderet: & vnum in expensis proprijs haberet. Sed ad ea nunc redeam, quæ eius discipulis in libri buius exordio prædictis referentibus agnou.

Quonam pacto quendam qui venenũ e biberat, sanum & liberum reddidit. Cap. 31.

Quidam vir grauissima aduersarij sui emulatione laborabat. Cuius ad hec usque odium prorupit, vt ei nescienti in potum venenum daret. Quod quamuis vitam auferre non valuit: cutis tamen colorem mutauit, ita vt diffusa in corpore eius varietas leproe morem imitari videretur. Sed ad dei hominem deductus salutem pristinam citius recepit. Nam mox vt eum contigit: omnem cutis illius varietatem fugauit.

Quomodo

Quo vitreum vas oleo plenum per fenestram præcipitari iussit: & ille sum est compertum. Cap. 32.

EO quoque tempore quo alimentorum inopia Campaniam grauiter affligebat: vir dei diuersis indigentibus monasterij sui cuncta tribuerat: vt pene nihil in cellarario nisi parum quid olei in vitreo vase remaneret. Tunc quidam subdiaconus Agapitus nomine aduenit: magno opere postulans vt sibi aliquantum olei dare debuisset. Vir autem domini, qui cuncta decreuerat in terra tribuere, vt in celo omnia reseruaret: hoc ipsum parum quod remanserat olei iussit petenti dari. Monachus vero qui cellarium tenebat: audiuit quidem iubentis verba sed implere distulit. Cumque post paululum si quod iusserat datum esset inquireret: respondit monachus se minime dedisse: quia si illud ei tribueret, omnino fratribus nihil remaneret. Tunc iratus alijs præcepit: vt hoc ipsum vas vitreum in quo parum olei remansisse videbatur, per fenestram

stram projicerent : ne in cella aliquid per inobedientiam remaneret. Factum est ita. Sub fenestra autem eadem ingens precipitium patebat, saxorum molibus asperum. Proiectum itaque vas vitreum uenit in saxis : sed sic mansit incolume, ac si proiectum minime fuisset : ita ut neque frangi neque oleum effundi potuisset. Quod uir dei praecepit leuari : atque ut erat integrum petenti tribuit. Tunc collectis fratribus in obedientem monachum de infidelitate sua & superbia coram omnibus increpauit.

Quemadmodum ex vase vacuo fecit orando ut exuberaret oleum abundanter. Cap. 33.

Qua increpatione completa, sese cum iisdem fratribus in orationem dedit. In eo autem loco ubi cum fratribus orabat : uacuum erat ab oleo dolium et coopertum. Cumque sanctus uir in oratione persisteret : capit experimentum eiusdem doli oleo ex crescente subleuari. Quo commoto atque subleuato oleum

oleum quod excreuerat ora doli transiens : pavementum locum quo incubuerant inundabat. Quod Benedictus dei famulus ut aspexit protinus orationem complexit : atque in pavementum oleum fluere cessauit. Tunc disfidem inobedientemque fratrem latius admonuit : ut fidem habere disceret & humilitatem. Idem uero isfrater salubriter correptus erubuit : quia uenerabilis pater uirtutem omnipotentis domini quam admonitione intimauerat : miraculis ostendebat. Nec erat iam ut quisquam de eius promissionibus dubitare posset : quia in uno eodemque momento pro uitreo uase pene uacuo plenum oleo dolium reddidisset.

Quo pacto monachū a Dæmone possessum virgulti verberare sanum reddidit. Cap. 34.

Quadam die cum ad beati Ioannis oratorium quod in ipsa montis celsitudine positum est, pergeret ei antiquus hostis in mulo medici specie obuiam factus est : cornu

LIB. II. DIALOG.

Et tripediam ferens. Quem cum requisisset
dicens, quo uadis? ille respondit. Ecce ad fra-
tres uado, potionem eis dare. Itaque perrexit
uenerabilis Benedictus ad orationem: qua
completa concitus rediit. Malignus usro spiri-
tus unum seniores monachum inuenit aquam
haurientem: in quem statim ingressus est:
eumque in terram proiecit & uehementissi-
me uexauit. Quem cum uir dei ab oratione
rediens tam crudeliter uexari conspiceret, ei
solummodo alapam dedit: & malignum ab
eo spiritum protinus excussit: ita ut ad eum
redire ulterius non auderet.

P E T R V S .

V Elim nosce si hæc tanta miracula uirtu-
te semper orationis impetrabat: an ali-
quando etiam solo uoluntatis exhibebat manu.

Qualiter rusticum uinctum miserabi-
liter aspiciendo solum eius vincula
dissoluit. Cap. 35.

Qui

BEATI GREGO. 36

Q Vi deuota mente deo adherent, cum re-
rum necessitas exposcit, exhibere si-
gna modo utroque solent: ut mira quæque
aliquando ex prece faciant, aliquando ex po-
testate. Cum enim Ioannes dicat quot quot
autem receperunt eum, dedit eis potestatem
filios Dei fieri, qui filij Dei ex potestate sunt,
quid mirum si signa facere ex potestate ua-
lent? Quia enim utroque modo miracula ex-
hibeant, testatur Petrus, qui Tabitam mor-
tuam orando suscitauit. Ananiam uero, & Sa-
phyram mentientes, morti increpando tradidit.
Neque enim eum orasse in eorum extinctione
legitur, sed solummodo culpam quam perpetr-
auerant increpasse. Constat ergo quia aliquan-
do hæc ex potestate, aliquando uero exhiben-
tur ex postulatione, dum & istis uitam incre-
pando abstulit, & illi reddidit orando.

Miraculum.

N Am duo quoque fidelis Dei famuli Be-
nedicti facta nunc replico, in quibus aper-
te clareat, aliud hunc accepta diuinitus ex po-
testate

E 4

testate, aliud ex oratione potuisse. Gothorum quidam Zalla nomine perfidie fuit Arriane. Qui Totile regis eorum temporibus contra catholicos ecclesie religiosos viros ardore immanissime crudelitatis exarsit, ita vt quisquis ei clericus monachusve ante faciem venisset, ab eius manibus viuus nullo modo exiret. Quadam vero die auaritie sue estu succensus in rapinam rerum inhians, dum quendam rusticum tormentis crudelibus affligeret, eumque per supplicia diuersa laniaret, victus pœnis rusticus sese res suas Benedicto Dei famulo commendasse professus est, vt dum hoc a torquente creditur, suspensum interim crudelitate, ad vitam horæ raperentur. Tunc idem Zalla cessauit rusticum tormentis affligere, sed eius brachia loris fortibus astringens, ante equum suum cepit impellere, ut quis esset Benedictus qui eius res suscepere demonstraret. Quem ligatis brachijs rusticus antecedens, duxit ad sancti viri monasterium, eumque ante ingressum celle solum sedentem reperit, & legentem. Eidem autem subsequenti, & seuianti Zalle rusticus dixit. Ecce iste est de quo dixeram

xeram Benedictus pater. Quem dum seruando spiritu, & peruersæ mentis insania fuisset intuitus, eo terrore quo consueuerat acherum se existimans, magnis caput vocibus clamare dicens. Surge, surge, & res istius rustici redde, quas acceperisti, ad cuius vocem vir Dei protinus oculos leuauit a lectione, eumque intuitus mox etiam rusticum qui ligatus tenebatur attendit. Ad cuius brachia cum oculos deflexisset, miro modo tanta se celeritate experunt illigata brachijs lora deuoluere, ut dissolui tam edocite nulla hominum festinatione potuissent. Cumque is qui ligatus venerat, cepisset subiecto astare solutus, ad tantæ potestatis vim tremefactus Zalla ad terram corruit, & ceruicem crudelitatis rigide ad eius vestigia inclinans orationibus se illius commendauit. Vir autem sanctus a lectione minime surrexit, sed vocatis fratribus eum introrsus tolli, vt benedictionem acciperet præcepit. Quem ad se reductum, vt a tantæ crudelitatis insania quiescere deberet, admonuit. Qui fractus recedens, nil ulterius petere a rustico præsumpsit, quem vir Dei non tangendo, sed respiciendo soluerat.

soluerat. Ecce ita est Petre quod dixi, quia hi qui omnipotenti Deo familiariter seruiunt, aliquando mira facere etiam ex potestate possunt. Qui enim ferocitatem Gothi terribilis sedens represit, lora vero nodosque ligaturæ, quæ innocentis brachia astrinxerant oculo dissoluit, ipsa miraculi celeritate indicat quia ex potestate acceperat habere quod fecit. Rursus quoque quale quantumque miraculum orando valuit obtinere subiungam.

Quomodo infantem cuiusdam rustici iam mortuū exsuscitauit. Cap. 36.

Quadam die cum fratribus ad agri opera fuerat egressus, quidam vero rusticus defuncti filij corpus in vimis ferens orbitatis luctu æstuans, ad monasterium venit, Benedictum patrem quæsiuit. Cui cum dictum esset, quia idem pater cum fratribus in agro moraretur, protinus ante monasterii ianuam corpus extincti filij proiecit, & dolore turbatus, ad inueniendum venerabilem patrem, se concitus in cursum dedit. Eadem vero hora vir Dei

ab

ab agri opere iam cum fratribus reuertebatur, quem mox ut orbatus rusticus aspexit, clamare cepit, redde mihi filium meum, redde mihi filium meum. Vir autem Dei ad hanc vocem substitit dicens. Nunquid ego tibi filium tuum abstuli? Cui ille respondit, mortuus est. Veni resuscita eum. Quod mox ut Dei famulus audiuit, valde contristatus est dicens. Recedite fratres, recedite, hæc nostra nō sunt, sed sanctorum apostolorum sum. Quid nobis onera vultis imponere, quæ non possumus portare? At ille quem nimis cogebat dolor, in sua petitione perstitit, iurans quod non recederet, nisi eius filium resuscitaret. Quem mox Dei famulus inquisiuit dicens ubi est? Cui ille respondit. Ecce corpus eius ad ianuam monasterij iacet. Vbi dum vir Dei cum fratribus venisset flexit genua, & super corpusculum infantis incubuit, seseque erigens ad cælum palmas tetendit dicens. Domine non afficias peccata mea, sed fidem hominis huius, qui resuscitari filium suum rogat, & redde in hoc corpusculo animam, quam abstulisti. Vix in oratione verba compleuerat, & regrediente

LIB. II. DIALOG.

diente anima ita corpusculum pueri totum cō-
tremuit, vt sub oculis omnium qui aderant ap-
paruerit concussione mirifica, tremendo palpi-
tasse. Cuius mox manum tenuit, & eum pa-
tri viuentem, atque incolumen dedit. Lique-
t Petre, quia hoc miraculum in potestate non ha-
buit: quod prostratus petiit, ut exhibere po-
tuisset.

P E T R V S.

Sic cuncta esse, vt asseris constat patenter,
quia verba, quę proposueras rebus probas.
Sed quęso te, indices, si sancti viri omnia,
quę volunt possunt, & cuncta impetrant, quę
desiderant obtinere.

G R E G O R I V S.

Quamuisnam erit Petre in hac vita Paulo su-
blimior, qui de carnis suę stimulo
ter dominum rogauit, & tamen quod vo-
luit obtinere non valuit? Ex qua re necesse
est, ut tibi de venerabili patre Benedicto
narrem,

BEATI GREGO. 39

narrem, quia fuit quiddam quod voluit,
sed non valuit implere.

Hic incipit vita, & trāsitus Sanctę Sco-
lasticę virginis, scilicet sororis suę,
& quō oratu intentissimo largissi-
mas induxit pluuias. Cap. 37.

Soror nanque beatissimi Benedicti Scola-
stica nomine, omnipotenti domino ab ipso
infantie tempore dedicata, ad eum semel per
annum venire consueuerat, ad quam vir Dei
non longe exira Ianuam in possessione mona-
sterij descendebat. Quadam vero die venit
ex more, atque ad eam cum discipulis venera-
bilis eius descendit frater. Qui totum diem
in Dei laudibus sacrisque colloquijs ducentes,
incumbentibus iam noctis tenebris simul acce-
perunt cibos. Cumque adhuc ad mensam se-
derent, & inter sacra colloquia tardi r se ho-
ra protraheret, eadem sanctimonialis femina
soror eius, eum rogauit dicens. Quęso te fra-
ter vt ista nocte me non deseras, ut usque ma-
ne aliquid de celestis vię gaudijs loquamur.

Cui

LIB. II. DIALOG.

Cui ille respondit. Quid est, quod loqueris soror? Manere extra cellam nullatenus possum. Tanta vero erat celi serenitas, ut nulla in aere nubes appareret. Sanctimonialis autem femina cum verba fratris negantis audisset, insertas digitis manus super mensam posuit, et caput in manibus omnipotentem dominum rogatura, declinauit. Cumque leuaret de mensa caput tanta corruscationis & tonitruū virtus tantaque inundatio pluuię erupit, ut neque venerabilis Benedictus, neque fratres qui cum eo aderant, extra loci limen quo conderant, pedem mouere potuissent. Sanctimonialis quippe femina, caput in manibus declinans, lachrymarum fluuium in mensam fuderat, per quas serenitatem aeris ad pluuiam traxit. Nec paulo tardius post orationem inundatio illa secuta est. Sed tanta fuit conuenientia orationis, & inundationis, ut de mensa iam caput cum tonitruo leuaret, quatenus vnus idemque esset momentum, & leuare caput, & pluuiam deponere. Tunc vir Dei inter corruscationes, & tonitrua atque ingentis pluuię inundationem, videns sese ad monasterium, non posse remeare,

BEATI GREGO. 40

meare cupit conqueri contristatus, dicens parcat tibi omnipotens Deus soror, quid est, quod fecisti? Cui illa respondit. Ecce rogavi te, & exaudire me noluisti, rogavi Deum meum & exaudiuit me. Modo ergo si potes egredere, & me dimissa ad monasterium recede. Ipse autem exire extra tectum non ualens, qui remanere sponte noluit in loco, mansit inuitus. Sicque factum est, ut totam noctem peruigilem ducerent, atque per sacra spiritalis vite colloquia, sese vicaria relatione satiarent. Quod dixi eum uoluisse aliquid, sed minime potuisse, quia si uenerabilis uiri mentem aspiciamus, dubium non est, quod eandem serenitatem uoluerit in qua descenderat, per manere. Sed contra hoc quod uoluit, in uirtute omnipotentis Dei ex femine pectore miraculum uenit. Nec mirum quod plus illa femina, quę diu fratrem uidere cupiebat in eodem tempore ualuit. Quia enim iuxta Ioannis vocem Deus charitas est, iusto valde iudicio illa plus potuit, quę amplius amauit.

Petrus.

LIB. II. DIALOG.

P E T R V S.

FAteor, multum placet quod dicis.De eo quòd sororis eius Scolaſticę ani-
mam vidit in modo columbę in cœ-
lum tendentem. Cap. 38.

G R E G O R I V S.

Cumque die altero eadem uenerabilis fe-
mina ad cellam propriam recessisset, uir
Dei ad monasterium rediit. Cum ecce pesti-
dium in cella consistens, eleuatis in aera ocu-
lis uidit eiuſdem sororis suę animam de corpo-
re egressam, in columbę specie celi secreta pe-
nerrare. Qui tantę eius glorię congraudens
omnipotenti Deo in hymnis & laudibus gra-
tias reddidit, eiusque obitum fratribus denun-
ciauit. Quos etiam protinus misit, ut eius cor-
pus ad monasterium deferrent, atque in sepul-
chro quod sibi ipsi preparauerat, ponerent.
Quo facto contingit, ut quorum mens una
semper

BEATI GREGO. 41

semper in deo fuerat, eorum quoque corpora
nec sepultura separaret.Quomodo mundum vniuersum in v-
nius solaris radii splendore conspe-
xit. Cap. 39.

G R E G O R I V S.

ALio quoque tempore. Seruandus diaco-
nus atque abbas eius monasterij quod in
campaniæ partibus a Liberio quondam patricio
fuerat constructum, ad eum visitationis gra-
tia ex more conuenerat. Eius quippe monaste-
rium frequentabat: vt quia idem quoque vir
doctrina gratiæ cœlestis affluebat: dulcia sibi
inuicem vitę verba transfunderent: & sua-
uem cibum cœlestis patrię quia adhuc perfe-
cte gaudendo non poterant, saltem suspiran-
do gustarent. Cum vero hora iam quietis
exigeret vt membra sopori dari debuissent:
in cuiusdam turris superioribus se venerabi-
lis Benedictus, in eius quoque inferioribus se
Seruandus diaconus collocauit: quo videlicet
F in loco

LIB. II. DIALOG.

in loco inferiora superioribus paruos continuabat ascensus. Ante eandem uero turrem, largius erat habitaculum: in quo viriusque discipuli quiescebant. Cumque vir domini Benedictus adhuc quiescentibus fratribus instans vigilijs, nocturne orationis tempora praeuenisset: ad fenestram stans & omnipotentem dominum deprecans, subito in tempesta noctis hora respiciens, vidit fusam lucem desuper cunctas noctis tenebras effugasse, tantoque splendore clarescere, ut diem vinceret lux illa quae in tenebris radiasset. Mira autem valde res in hac speculatione secuta est quia sicut post ipse narrauit: totus etiam mundus uelut sub vno solis radio collectus, ante oculos eius adductus est. Qui venerabilis pater dum intentam oculorum aciem in hoc splendore coruscante lucis insisteret: vidit Germani capuani episcopi animam, in spera ignea ab angelis in caelum deferri. Tunc tanti sibi testem volens adhibere miraculi: Seruandum diaconum iterato bis terque eius nomine cum clamoris magnitudine vocauit. Cumque ille fuisset insolito tanti viri clamore turbatus, ascendit: respexit,

BEATI GREGO.

42

spexit, partemque iam lucis exiguam vidit. Cui tanto hoc ostupecenti miraculo, vir dei per ordinem quae fuerant gesta, narrauit. Statinque in Casinum castrum religioso viro Theoprobō mandauit, ut ad capuanam urbem sub eadem nocte transmitteret: & quid de Germano episcopo ageretur agnosceret & indicaret. Factionque est, ut reuerendissimum virum Germanum episcopum is qui missus fuerat, iam defunctum reperiret, & requirrens subtiliter, agnouit eodem momento fuisse illius obitum, quo vir domini eius agnouit ascensum.

P E T R V S.

Mira res valde & vehementer stupenda. Sed hoc quod dictum est, quia ante oculos ipsius quasi sub vno solis radio, collectus totus mundus adductus est: sicut nunquam expertus sum, ita nec conicere scio quo ordine fieri potest, ut mundus totus ab homine vno videatur.

LIB. II. DIALOG.

GREGORIUS.

Fixum tene Petre quod loquor: quia anima videntis creatorem angusta est omnis creatura. Quantumlibet etenim parum de luce creatoris aspexit, breue sit ei omne, quod creatum est, quia ipsa luce visionis intimæ mentis laxatur sinus: tantumque expanditur in deo ut superior existat mundo. Fit vero ipsius videntis anima etiam super semetipsam: Cumque in dei lumine rapitur super se: in interioribus ampliatur: & cū sub se conspiciat exaltata, comprehendit quam breue sit; quod comprehendere: humiliata non poteras. Vir ergo qui intueri globum igneum, angelos quoque ad celos redeuntes videbatur; hic proculdubio cer nere non nisi in dei lumine poterat. Quid itaque mirum si mundum ante se collectum vidit, qui subleuatus in mentis lumine extra mundum fuit? Quod autem collectus mundus ante eius oculos dicitur, non celum & terra contracta sunt: sed videntis animus dilatatus: qui in Deo raptus videre sine difficultate

BEATI GREGO. 43

cultate potuit omne quod infra deum est. In illa ergo luce quæ exterioribus oculis fulsit, lux interior in mente fuit: quæ videntis animum quia ad superiora rapuit, ei quàm angusta essent omnia inferiora monstrauit.

PETRVS.

Videor mihi vtiliter non intellexisse quæ dixeras: quando ex tarditate mea tantum creuit expositio tua. Sed quia hæc liquide meis sensibus infudisti: quæso ut ad narrationis ordinem redeas.

Quemadmodum regulam monachorum omni præcipuam sanctitate cōscripsit. Cap. 40.

GREGORIUS.

Libet Petre adhuc de hoc uenerabili patre multa narrare: sed quedam eius studiose prætereo, quia ad aliorum gesta uolenda festino. Hoc autem nolo te lateat quod vir

F 3 dei

dei inter tot miracula quibus in mundo clariuit: doctrine quoque non mediocriter fudit. Nam scripsit monachorum regulam discretionis precipuam: sermone luculentam. Cuius si quis uelit subtilius mores uitamque cognoscere: potest in eadem institutione regule omnis magisterii illius actus inuenire: quia sanctius uir nullo modo potuit aliter docere, quam uixit.

Quomodo mortis suae diem praenunciavit, & praesentibus, & absentibus discipulis. Cap. 41.

Eodem uero anno quo de hac uita erat exiturus, quibusdam discipulis secum conuersantibus: quibusdam longe manentibus sanctissimi sui obitus denunciavit diem, praesentibus indicens ut audita per silentium tegerent: absentibus indicans, quod uel quale signum eis fieret, quando eius anima de corpore exiret. Ante sextum uero sui exitus diem aperiri sibi sepulcrum iubet. Qui mox correptus febribus, acri cepit ardore fatigari. Cumque

Cumque per dies singulos languor ingrauesceret: sexto die portari se in oratorium a discipulis fecit: ibique exitum suum dominici corporis & sanguinis perceptione munivit: atque inter discipulorum manus imbecilla membra sustentans, erecis in caelum manibus stetit: & ultimum spiritum inter uerba orationis efflauit. Qua scilicet die duobus de eo fratribus uni in cella commoranti, alteri autem longius posito reuelatio unius atque indissimilis uisionis apparuit. Viderunt namque quia strata pallis: atque innumeris corrusca lampadibus via, recto orientis tramite ab eius cella in caelum usque tendebatur. Cui uenerando habitu uir desuper clarus assistens, cuius esset uia quam cernerent, inquisiuit. Illi autem se nescire professi sunt. Quibus ipse ait. Haec est uia, qua dilectus domino corum Benedictus ascendit. Tunc itaque sancti uiri obitum sicut praesentes discipuli uiderunt, ita absentes ex signo quod eis praedictum fuerat, agnouerunt. Sepultus uero est in oratorio beati Ioannis Baptistae, quod destructa ara Apollinis ipse construxit. Qui & in eo specu in quo

LIB. II. DIALOG.

prius habitauit nunc vsque si petentium fides
exigat, miraculis coruscet.

Qualiter quædam vesana & mente ca-
pta mulier in specu sancti Benedicti
per noctem quiescens restituta est
menti integræ. Cap. 42.

NVper nanque est res gesta quam narro,
quia quædam mulier mente capta, cum
sensum funditus perdidisset: per montes, &
valles, & siluas, & campos die nocteque va-
gabatur, ibique tantummodo quiescebat ubi
hanc quiescere lassitudo coegisset. Quadam
vero die dum insana femina vaga nimium
erraret, ad beati viri Benedicti patris specum
deuenit, ibique nesciens ingressa mansit. Fa-
elo autem mane, ita sanato sensu egressa est,
ac si eam nunquam insania capitis ulla tenuis-
set. Que omni vite sue tempore in eadē quā
acceperat sanitate permansit.

Petrus.

BEATI GREGO. 45

P E T R V S.

QVid nanque esse dicimus, quod plerumq;
in ipsis quoque patrociniis martyrum
sic esse sentimus, ut non tanta per sua corpora
quantā beneficia per reliquas ostendant, atque
illic maiora signa faciant, ubi minime per se-
metipsos iacent?

G R E G O R I V S.

VBi in suis corporibus sancti martyres ia-
cent, dubium Petre non est, quod multa
valeant signa monstrare sicut & faciunt, &
pura mente querentibus innumera miracula
ostendunt. Sed quia ab infirmis potest menti-
bus dubitari, utrum ne ad exaudiendum ibi
præsentēs sint, ubi constat quia in suis corpori-
bus non sint, ibi eos necesse est maiora signa o-
stendere ubi de eorum præsentia potest mens
infirmā dubitare. Quorum vero mens in Deo
fixa est, tanto magis habet fidei meritū, quan-
to illic eos nouit, & non iacere corpore, & ta-
men non deesse ab exauditione. Vnde ipsa quo-
que veritas, ut fidem discipulis augetet dixit,
si non

si non abiero, Paracletus non veniet ad vos. Cum enim cōstet quia Paracletus spiritus ex patre semper procedat & filio, cur se filius recessurum dicit, ut ille veniat, qui a filio nunquam recedit? Sed quia discipuli in carne dominum cernentes corporeis hunc semper oculis videre sitiebant, recte eis dicitur nisi ego abiero Paracletus non veniet, ac si aperte diceretur. Si corpus non subtraho, qui sit amor spiritus non ostendo. Et nisi me deseritis corporaliter cernere, nunquam me discetis spiritualiter amare.

P E T R V S.

Placet quod dicis.

G R E G O R I V S.

Aliquantum iam a locutione cessandum est, ut si ad aliorum miracula enarranda tendimus, loquēdi vires interim per silentium reparemus.

Explicit secundus liber Dialogorū beati Gregorij papae, de vita & miraculis beatissimi patris Benedicti abbatis.

In nomine domini nostri Iesu Christi.
Incipit prologus regulæ sanctis-
simi patris nostri Benedicti
abbatis, eximii con-
fessoris, patris mo-
nachorū.

A VSCVLTA, o fili
præcepta magistri : &
inclina aurem cordis
tui : & admonitionem
pij patris libenter exci-
pe : & efficaciter com-
ple : ut ad eum per obe-
dientie laborem re-
deas : à quo per inobedientie d-
sidiam recesser-
as . Ad te ergo nunc meus sermo dirigitur :
quisquis abrenunciatis proprijs voluntatibus
domino

BEATI BENEDICTI. 47

domino Christo vero regi militaturus, obe-
dientiæ fortissima atque præclara arma assu-
mis . In primis ut quicquid agendum inchoas
boni, ab eo perfici, instantissima oratione de-
poscas . ut qui nos iam in filiorum dignatus est
numero computare, non debeat aliquando de
malis actibus nostris contristari . Ita enim ei
omni tempore de bonis suis, in nobis paren-
dum est ut non solum ut iratus pater suos non
aliquando filios exheredet : sed nec ut me-
tuendus dominus irritatus malis nostris, ut ne-
quistimos seruos perpetuam tradat ad penam,
qui cum noluerint sequi ad gloriam.

R Esurgamus ergo tandem aliquando, ex-
citante nos scriptura ac dicente . Hora est
iam nos de somno surgere . Et apertis oculis
nostris ad deificum lumen, attonitis auribus
audiamus, diuina quotidie clamans quid nos
admoneat vox dicens . Hodie si vocem eius
audieritis, nolite obdurare corda vestra . Et
iterum . Qui habet aures audiendi, audiat
quid spiritus dicat ecclesijs . Et quid dicit ? Ve-
nite scire, audite me : timorem domini docebo
vos . Currite dum lumen vite habetis, ne te-
nebræ

REGVLA

nebre mortis vos comprehendant. Et querens dominus in multitudine populi sui cui haec clamat, operarium suum iterum dicit. Quis est homo qui vult vitam, & cupit dies videre bonos? Quid si tu audiens, respondeas: Ego dicit tibi deus. Si vis habere veram & perpetuam vitam, prohibe linguam tuam a malo: & labia tua ne loquantur dolum: & diuerse a malo, & fac bonum: inquirere pacem & sequere eam. Et cum haec feceritis, oculi mei super vos: & aures meae ad preces vestras: & antequam me intocetis, dica, ecce adsum. Quid dulcius nobis hac voce domini inuitantis nos, fratres charissimi? Ecce pietate sua demonstrat nobis dominus viam vitae.

Suicinis ergo fide vel obseruantia bonorum actuum lumbis nostris, & calciatis in preparatione euangelij pacis pedibus, pergamus itinera eius: ut mereamur eum qui nos vocauit, in regno suo videre. In cuius regni tabernaculo si volumus habitare, nisi illuc bonis actibus currere minime peruenitur. Sed interrogemus cum propheta dominum, dicentes ei. Domine quis habitabit in tabernaculo

tuo:

BEATI BENEDICTI. 48

tuo: aut quis requiescet in monte sancto tuo? Post hanc interrogationem fratres, audiamus dominum respondentem, & ostendentem nobis viam ipsius tabernaculi: & dicentem. Qui ingreditur sine macula, & operatur iustitiam. Qui loquitur ueritatem in corde suo: qui non egit dolum in lingua sua: Qui non fecit proximo suo malum: & opprobrium non accepit aduersus proximum suum. Qui malignum diabolus aliqua suadentem sibi, cum ipsa suasionem suam a conspectibus cordis sui respuens, deduxit ad nihilum: & paruulos cogitatus eius tenuit, & allisit ad Christum.

Qui timent dominum de bona seruantia sua non se reddunt elatos: sed ipsa in se bona non a se posse, sed a domino fieri existimantes, operantem in se dominum magnificantes, illud cum propheta dicentes. Non nobis domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Sicut nec Paulus apostolus de predicatione sua sibi aliquid imputauit dicens. Gratia dei sum id quod sum. Et iterum ipse dicit, Qui gloriatur, in domino gloriatur. Vnde & dominus in euangelio ait. Qui audit verba mea haec,

REGVLA

hæc, & facit ea similabo eum viro sapienti,
qui edificauit domum supra petram. Vene-
runt flumina, flauerunt uenti, & impege-
runt in domum illam, & non cecidit, quia
fundata erat supra petram. Hæc complens do-
minus, expectat quotidie, his suis sanctis mo-
nitis, factis nos respondere debere. Ideo nobis
propter emendationem malorum huius vitæ
dies ad inducias relaxantur, dicente apostolo.
An nescis quia patientia dei ad penitentiam
te adducit? Nam pius dominus dicit. Nolo
mortem peccatoris sed ut magis conuertatur,
& uiuat. Cum ergo interrogassemus domi-
num fratres de habitatore tabernaculi eius,
audiuimus habitandi præceptum. Sed si com-
pleamus habitatoris officium, erimus heredes
regni celorum.

Ergo preparanda sunt corda nostra & cor-
pora sanctæ præceptorum obedientie mi-
lilitura, & quod minus habet in nobis natu-
ra possibile rogemus dominum, ut gratie sue
iubeat nobis adiutorium ministrari. Et si fu-
gientes gehennæ pœnas, ad uitam uolumus
peruenire perpetuam, dum adhuc uacat, & in
hoc

BEATI BENE. 49

hoc corpore sumus, & hæc omnia per hanc lu-
cis uitam uacat implere, currendum & agen-
dum est modo quod in perpetuum nobis expe-
diat. Constituenda est ergo a nobis dominici
schola seruitii. In qua institutione nihil aspe-
rum nihilque graue nos constituturos speramus.
Sed & siquid paululum restrictius dicente
æquitatis ratione propter emendationem vi-
tiorum vel conseruationem charitatis processe-
rit, non ilico pauore perterritus refugas uiam
salutis, quæ non est nisi angusto initio inci-
pienda. Processu uero conuersationis & fidei,
dilatato corde, inenarrabili dilectionis dulce-
dine curritur uia mandatorum Dei, ut ab ip-
sius nunquam magisterio discendentes, in eius
doctrina usque ad mortem in monasterio per-
seuerantes, passionibus Christi per patientiam
participemus, ut regni eius mereamur esse
consortes. Amen.

Incipit regula eiusdem.
De generibus, vel vita Monachorum.
Capitulum 1.

MONACHORVM
quatuor genera esse
manifestum est. Pri-
mum cenobitarum,
hoc est monasteriale,
militans sub regula,
vel abbate. Deinde se-
cundum genus est ana-
choritarum, idest eremitarum, horum qui non
conuersionis seruire nouitio, sed monasterij pro-
batione diuturna, didicerunt contra diabolum
multorum solatio iam docti pugnare, & bene
instructi fraterna ex acie ad singularem pu-
gnam eremi, securi iam sine consolatione alte-
rius, sola manu vel brachio contra vitia car-
nis, vel cogitationum Deo auxiliante, pugna-
re sufficiunt. Tertium vero monachorum te-
rerrimum genus est sarabaitarum, qui nulla
regula approbati, experientia magistra sicut
aurum

aurum fornacis, sed in plumbi natura molli-
tate, adhuc operibus seruantes seculo fidem, men-
tiri Deo per tonsuram noscuntur. Qui bini
aut terni, aut certe singuli sine pastore, non
dominici, sed suis inclusi sunt ouilibus, & pro
lege eis est desideriorum voluptas, cum quic-
quid putauerint, uel elegerint hoc dicunt san-
ctum, & quod noluerint, hoc putant non lice-
re. Quartum vero genus est monachorum,
quod nominatur Gyrouagum. Qui tota uita
sua per diuersas prouincias, ternis aut quater-
nis diebus per diuersorum cellas hospitantur,
semper vagi, et nunquam stabiles, & proprijs
uoluptatibus, & gule illecebris seruientes, &
per omnia deteriores sarabaitis. De quorum
omnium miserrima conuersatione melius est
silere quam loqui. His ergo omisus ad ceno-
bitarum fortissimum genus disponendum, ad-
iuuante domino, ueniamus.

Qualis debeat esse abbas. Cap. 2.

Abbas qui praeesse dignus est monasterio,
semper meminisse debet quod dicitur, &

G 2 nomen

R E G V L A

nomen maioris, factis implere. Christi enim agere vices in monasterio creditur, quando ipsius vocatur prenomine, dicente apostolo, Accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus abba pater. Ideoque abbas nihil extra preceptum domini (quod absit) debet docere aut constituere, aut iubere. Sed iussio eius, vel doctrina, fermento diuinæ iustitiæ in discipulorum mentibus conspergatur. Memor sit semper abbas quia doctrinæ suæ uel discipulorum obedientie utriusque rei in tremendo iudicio Dei facienda erit discussio. Sciatque abbas culpæ pastoris incumbere quicquid in omnibus pater familias utilitatis minus potuerit inuenire. Tantum iterum liber erit, ut (si inquieto, uel inobedienti gregi pastoris fuerit omnis diligentia attributa, & moribus earum acerbis uniuersa fuerint clara exhibita) pastor earum in iudicio domini absolutus, dicat cum propheta domino, iustitiam tuam non abscondi in corde meo, veritatem tuam, & salutare tuum dixi, ipsi autem contemnentes spreuerunt me. Et tunc demum inobedientibus curæ suæ omnibus pœna sit, eis præualens ipsa mors.

Cum

B E A T I B E N E. 51

Cum ergo aliquis suscipit nomen abbatis, duplici debet doctrina suis præesse discipulis, idest, omnia bona et sancta factis amplius quàm verbis ostendere, ut capacibus discipulis mandata domini uerbis proponat, duris uero corde & simplicioribus, factis diuina precepta demonstret. Omnia uero, quæ discipulis docuerit esse contraria, in suis factis indicet non agenda, ne aliis prædicans ipse reprobis inueniatur, ne quando illi dicat Deus peccanti, Quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? Tu uero odisti disciplinam, et proiecisti sermones meos post te. Et qui in fratris tui oculo festucam uidebas, in tua trabe non uidisti. Nō ab eo persona in monasterio discernatur. Non unus plus ametur, quā alius, nisi quem in bonis actibus, aut obedientia inuenierit meliorem. Non præponatur ingenuus ex seruitio conuertenti, nisi aliqua rationabilis causa existat. Quod si ita iustitia dictante, abbati visum fuerit, de cuiuslibet ordine id faciat, sin aliter propria teneant loca. Quia siue seruus, siue liber, omnes in Christo unum sumus, & sub uno domi

G 3 10

R E G V L A

no aequalem seruitutis militiam baiulamus.
Quia non est apud Deum personarum acceptio. Solummodo in hac parte apud ipsum discernimur, si meliores aliis, in operibus bonis, & humiles inueniamur.

ERgo equalis sit omnibus ab eo charitas, una præbeatur omnibus secundum merita disciplina. In doctrina namque sua abbas apostolicam debet illam semper formam seruare, qua dicit, argue, obsecra, increpa, idest miscens temporibus tempora, terroribus blandimenta, durum magistri, pium patris ostendat affectum, idest in disciplinatos, & inquietos debet durius arguere, obediens autem & mites, & patientes, ut in melius proficiant, obsecrare. Negligentes autem et contemnentes, ut increpet & corripiat admonemus. Neque dissimulet peccata delinquentium, sed mox ut ceperint oriri radicitus ea (ut præualeat) amputet, memor periculi Hely sacerdotis de Sylo. Et honestiores quidem, atque intelligibiles animos prima vel secunda admonitione verbis corripiat, improbos autem & duros, ac superbos

BEATI BENE.

52

bos, uel inobedientes uerberum uel corporis castigatione, in ipso initio peccati coerceat, sciens scriptum. Stultus uerbis non corrigitur. Et iterum, percutite filium tuum uirga, & liberabis animam eius a morte.

Meminisse debet semper abbas quod est, meminisse quod dicitur, & scire, quia cui plus committitur, plus ab eo exigitur. Sciaturque quam difficilem, et arduam rem suscipit, regere animas, & multorum seruire moribus. Et alium quidem blandimentis, alium vero increpationibus, alium suasionibus. Et secundum uniuscuiusque qualitatem, uel intelligentiam, ita se omnibus conformet & aptet, ut non solum detrimenta gregis sibi commissi non patiat, uerum etiam in augmentatione boni gregis gaudeat. Ante omnia ne dissimulans, aut paruipendens salutem animarum sibi commissarum, plus gerat sollicitudinem de rebus transitoriis atque terrenis, & caducis, sed semper cogitet, quia animas suscepit regendas, de quibus & rationem redditurus est. Et ne aufertur de minori forte substantia, meminerit

R E G V L A

mineri scriptum, Primum querite regum Dei
& iustitiam eius, & haec omnia adiiciuntur
uobis. Et iterum, nihil deest timentibus eum.
Sciatque quia qui suscipit animas regendas,
præparet se ad rationem reddendam. Et quan-
tum sub cura sua fratrum se habere scierit nu-
merum, agnoscat pro certo quia in die iudicii
ipsarum omnium animarum est redditurus do-
mino rationem sine dubio addita & suæ ani-
mæ. Et ita timens semper futuram discus-
sionem pastoris de creditis sibi ouibus, cum de a-
lienis rationibus cauet, redditur de suis solici-
tus. Et cum de admonitionibus suis emenda-
tionem aliis subministrat, ipse efficitur a ui-
tiis emendatus.

De adhibendis ad consilium fratribus.
Capitulum. 3.

Quotiens aliqua præcipua agenda sunt in
monasterio, conuocet abbas omnem con-
gregationem, & dicat ipse unde agitur. Et au-
diens consilium fratrum tractet apud se pru-
denter, et quod utilius iudicauerit faciat. Ideo
autem

BEATI BENE. 53

autem omnes ad consilium vocari diximus:
quia sæpe iuniori dominus reuelat, quod me-
lius est. Sic autem dent fratres consilium cum
omni humilitatis subiectione, ut non præ-
sumant procaciter defendere quod eis visum
fuerit: sed magis in abbatis pendeat arbitrio:
& quod salubrius esse iudicauerit, ei cuncti
obediant. Sed sicut discipulis conuenit obedi-
re magistro: ita & ipsum prouide & iuste con-
decet cuncta dissonare. In omnibus igitur om-
nes magistrum sequantur regulam: neque ab
ea temere declinetur a quoquam. Nullus in
monasterio proprium sequatur cordis volunta-
tem. Neque præsumat quisquam cum abbate
suo proterue intra, aut extra monasterium
contendere. Quod si præsumpserit: regulari
discipline subiaceat. Ipse tamen abbas cum
timore dei & observatione regule omnia fa-
ciat, sciens se proculdubio de omnibus iudicijs
suis æquissimo iudici Deo rationem redditu-
rum. Si qua vero minora agenda sunt in mo-
nasterij utilitatibus, seniorum tantum utatur
consilio, sicut scriptum est, Omnia fac cum con-
silio, & post factum non pœnitebis.

Quæ

Quæ sunt instrumenta bonorum operum. Cap. 4.

IN primis dominum deum diligere ex toto corde, tota anima, tota virtute, deinde proximum tanquam seipsum. Deinde non occidere, non adulterare, non facere furtum, non concupiscere, non falsum testimonium dicere: honorare omnes homines: & quod sibi fieri quis non vult, alii ne faciat. Abnegare semetipsum sibi, ut sequatur Christum. Corpus castigare, delicias non amplecti: ieiunium amare: pauperes recreare: nudum vestire: infirmum visitare: mortuum sepelire: In tribulatione subuenire: Dolentem consolari: A seculi actibus se facere alienum. Nihil amoris Christi præparare. Iram non perficere. Iracundiæ tempus non reservare. Dolum in corde non tenere. Pacem falsam non dare. Charitatem non derelinquere. Non iurare omnino, ne forte periuret. Veritatem ex corde & ore proferre. Malum pro malo non reddere. Iniuriam non facere: sed & factam patienter

ter sufferre. Inimicos diligere. Maledicētes se, non remaledicere: sed magis benedicere. Persecutionem propter iustitiam sustinere. Non esse superbum. Non vinolentum. Non multum edacem. Non somnolentum. Non pigrum. Non murmurosum. Non detractorem. Spem suam deo committere, bonum aliquod in se cum viderit, Deo applicet non sibi: malum vero semper a se factum sciat, & sibi reputet. Diem iudicii timere: gehennam expauescere: Vitam eternam omni concupiscentia spiritali desiderare. Mortem quotidie ante oculos suspectam habere. Actus vitæ suæ omni hora custodire. In omni loco deum se respicere pro certo scire. Cogitationes malas cordi suo aduenientes mox ad Christum allidere, & seniori spiritali patefacere.

Os suum a malo vel pravo eloquio custodire. Multum loqui non amare. Verba vana aut risui apta non loqui. Risum multum aut excusum non amare. Lectiones sanctas libenter audire. Orationi frequenter incumbere. Mala præterita cum lacrymis vel gemitu quotidie in oratione Deo confiteri. De ipsis malis

malis de cetero emendare. Desideria carnis non perficere, voluntatem propriam odisse. Preceptis abbatis in omnibus obedire etiam si ipse (quod absit) aliter agat: memor illius dominici precepti. Quae dicunt facite: quae autem faciunt, facere nolite. Non velle dici sanctum antequam sit: sed prius esse quo verius dicatur. Precepta dei factis quotidie adimplere. Castitatem amare. Nullum odisse: Zelum & inuidiam non habere. Contentionem non amare. Elationem fugere: seniores venerari. Iuniores diligere in Christi amore, pro inimicis orare. Cum discordantibus ante solis occasum in pacem redire. Et de dei misericordia nunquam desperare. Ecce haec sunt instrumenta artis spiritualis. Quae cum fuerint a nobis die noctuque incessabiliter adimpleta: & in die iudicii reassignata: illa merces nobis a domino recompensabitur, quam ipse promissit. Quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quae preparauit Deus his qui diligunt eum. Officina vero, ubi haec omnia diligenter operemur, claustra sunt monasterii & stabilitas in congregatione.

De

De obedientia discipulorum. Cap. 5.

Primus obedientiae gradus est obedientia sine mora. Haec conuenit his qui nihil sibi Christo charius existimant propter seruitium sanctum, quod professi sunt seu propter meritum gehennae vel gloriam vitae eterne. Mox ut aliquid imperatum a maiore fuerit, ac si diuinitus imperetur, moram pati nesciunt in faciendo. De quibus dominus dicit, inauditus auris obediuit mihi. Et idem dicit doctoribus, Qui vos audit, me audit. Ergo hi tales relinquentes statim quae sua sunt, & voluntatem propriam deferentes: mox ex occupatis manibus, & quod agebant imperfectum relinquentes, vicino obedientiae pede iubentis vocem facti sequuntur. Et velut una momento praedicta magistri iusto & perfecta discipuli opera in velocitate timoris Dei ambae res communiuter cuius explicantur: quibus ad vitam eternam gradiendi amor incumbit. Ideo angustam viam arripiunt: vnde dominus dicit, Angusta via est quae ducit ad vitam: et non suo

REGVLA

suo arbitrio viuentes, vel desiderijs suis & voluptatibus obedientes: sed ambulantes alieno iudicio & imperio, in cenobijs degentes, abbatem sibi præesse desiderant. Sine dubio hi tales illam domini imitantur sententiam, qua dicit. Non veni facere voluntatem meam, sed eius qui misit me. Sed hæc ipsa obedientia tunc acceptabilis erit Deo & dulcis hominibus, si quod iubetur non trepide, non tarde, non tepide, aut cum murmure vel cum responso nolentis efficiatur. Quia obedientia quæ maioribus præbetur Deo exhibetur. Ipse enim dixit, Qui vos audit me audit. Et cum bono animo à discipulis præberi oportet: quia hilarum datorem diligit Deus. Nam cum malo animo si obedit discipulus: & non solum ore rerum etiam in corde si murmurauerit: & si impleat iussionem, tamen acceptum iam non erit deo: qui cor respicit murmurantis. Et pro tali facto nullam consequitur gratiam: immo pœnam murmurantium incurrit: si non cum satisfactione emendauerit.

De

BEATI BENE.

56

De taciturnitate. Cap. 6.

FAciamus quod ait propheta. Dixi, custodiam vias meas: ut non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam. Obmutui & humiliatus sum: & silui à bonis. Hic ostendit propheta, si a bonis eloquijs interdum propter taciturnitatem debet taceri: quanto magis a malis verbis propter pœnam peccati debet cessari. Ergo quamuis de bonis & sanctis & ædificationis eloquijs, perfectis discipulis propter taciturnitatis gravitatē rara loquendi concedatur licentia: quia scriptum est, In multiloquio non effugies peccatum. Et alibi. Mors & vita in manibus lingue. Nam loqui & docere magistrum condecet: tacere & audire discipulo convenit. Et ideo si qua requirenda sunt à priore: cum omni humilitate & subiectione, & reuerentia requirantur: ne videatur plus loqui quàm expedit. Scurilitates vero vel verba ociosa, & risum mouentia, æterna clausura in omnibus locis damnamus: & ad tale eloquium discipulum aperire os

REGULA

non permittimus.

De humilitate. Cap. 7.

CLamat nobis scriptura diuina fratres dicens, Omnis qui se exultat humiliabitur: & qui se humiliat exaltabitur. Cum hac ergo dixit, ostendit nobis, omnem exaltationem genus esse superbie. Quod se cauere propheta indicat dicens. Domine non est exaltatum cor meum: neque elati sunt oculi mei. Neque ambulauit in magnis, neque in mirabilibus super me. Sed quid? Si non humiliter sentiebam: sed exaltaui animam meam. Sicut ablactatus super matrem suam: ita retribuens in animam meam. Vnde fratres si summæ humilitatis culmen volumus attingere: & ad exaltationem illam celestem, ad quam per presentis vite humilitatem ascenditur, volumus velociter peruenire: actibus nostris, ascendentibus scala illa erigenda est, que in somno Iacob apparuit, per quam ei descendentes angeli & ascendentes monstrabantur. Non aliud sine dubio descensus ille, & ascensus a nobis intelligitur, nisi exalta-

BEATI BENE. 57

exaltatione descendere, & humilitate ascendere. Scala vero ipsa erecta, nostra est uia in seculo, que humiliato corde a domino erigitur ad celum. Latera enim eiusdem scala dicimus nostrum esse corpus & animam, in quibus diuersos gradus humilitatis, uel discipline uocatio diuina ascendendos inseruit.

Gradus primus humilitatis.

Primus itaque gradus humilitatis est si timorem Dei sibi ante oculos semper ponens, oblivionem omnino fugiat. Et semper sit memor omnium, que præcepit Deus. Et qualiter continententes Deum, in gehennam pro peccatis incidunt. Et vitam æternam, que timentibus Deum præparata est, animo suo semper reuoluat. Et custodiens se omni hora a peccatis & vitiis, id est cogitationum, lingue, oculorum, manuum, pedum, vel voluntatis propriæ, sed & desideria carnis amputare festinet. Existimet se homo de cælis a Deo semper respici omni hora, & facta sua in omni loco ab aspectu diuinitatis uideri, & ab angelis omni hora

H Deo

REGULA

Deo nunciari. Demonstrat nobis hoc propheta. Cum in cogitationibus nostris ita Deum semper presentem ostendit dicens. Scrutans corda & renes Deus. Et item. Dominus nouit cogitationes hominum, quoniam vane sunt. Et item dicit. Intellexisti cogitationes meas a longe. Et quia cogitatio hominis confitebitur tibi. Nam ut sollicitus sit circa cogitationes suas peruersas, dicat semper humilis frater in corde suo. Tunc ero immaculatus coram eo, si obseruaue- ro me ab iniquitate mea. Voluntatem vero propriam ita facere prohibemur, cum dicit scri- ptura nobis. Et a uoluntatibus tuis auertere. Et item, rogamus Deum in oratione, ut fiat al- lius uoluntas in nobis.

DOcemur ergo merito nostram non facere uoluntatem, cum cauemus illud quod di- cit scriptura. Sunt uiae, quae uidentur homini- bus rectae, quarum finis usque ad profundum inferni demergit. Et cum cauemus illud, quod de negligentibus dictum est. Corrupti sunt, et abominabiles facti sunt in uoluptatibus suis. In desideriis uero carnis ita nobis Deum cre- damus

BEATI BENE.

58

damus semper esse presentem, cum dicit pro- pheta domino. Ante te omne desiderium meum. Cauendum ergo est ideo malum desiderium, quia mors secus introitum delectationis posita est. Vnde scriptura praecipit dicens. Post concu- piscencias tuas non eas. Ergo si oculi domini speculantur bonos & malos, & dominus de caelo semper respicit super filios hominum, ut uideat si est intelligens, aut requirens Deum, & ab angelis deputatis nobis quotidie die no- ctuque domino fautori nostro, opera nostra nun- ciantur, cauendum est omni hora fratres (sicut dicit in psalmo, propheta) ne nos declinantes in malum, & inutiles factos, aliqua hora aspi- ciat Deus, & parcendo nobis in hoc tempore, quia pius est, & expectat nos conuerti in me- lius, ne dicat nobis in futuro. Hec fecisti & facis.

Secundus humilitatis gradus est: si propriam quis non amans uoluntatem, desideria sua non delectetur implere: sed uocem illam domi- ni imitetur dicentis. Non ueni facere uolunta- tem meam: sed eius qui me misit. Item di-

H 2

R E G V L A

cit scriptura. Voluntas habet penam: & necessitas parit coronam.

Tertius humilitatis gradus est: ut quis pro dei amore omni obedientia se subdat maiori imitans dominum, de quo dicit apostolus: factus obediens rique ad mortem.

Quartus humilitatis gradus est, si in ipsa obedientia duris & contrariis rebus vel etiam quibuslibet irrogatis iniurijs tacita conscientia patientiam amplectatur: & sustinens non lassescat vel discedat. dicente scriptura. Qui perseverauerit usque in finem: hic saluus erit. Item. Confortetur cor tuum: & sustine dominum. Et ostendens fidelem pro domino uniuersa etiam contraria sustinere debere: dicit ex persona sufferentium. Propter te morte afficimur tota die: estimati sumus sicut tues occisionis. Et securi de spe retributionis diuine, subsequuntur gaudentes & dicentes: sed in his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos. Et item alio loco scriptura, Probasti nos (inquit) deus: igne nos examina-

sti,

B E A T I B E N E. 59

sti, sicut examinatur argentum. Induxisti nos in laqueum; posuisti tribulationes in dorso nostro. Et ut ostendat sub priore debere nos esse, subsequitur dicens. Imposuisti homines super capita nostra. Sed & preceptum domini in aduersis, & in iniurijs per patientiam ad implentes, percussi in maxillam prebent & aliam: auferenti tunicam dimittunt & palliū: angariati mille passus vadunt, & duo millia-
ra, & cum Paulo apostolo falsos fratres sustinent. & persecutiones sustinent: & maledicentes se benedicunt.

Quintus humilitatis gradus est si omnes cogitationes malas cordi suo aduenientes vel mala, a se abscondite comissa per humilem confessionem Abbati non celauerit suo. Hortatur nos de hac scriptura dicens. Reuela domino viam tuam, & spera in eo. Et item dicit. Confitemini domino, quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius. Et item propheta. Delictum meum cognitum tibi feci, & iniustitias meas non operui. Dixi pronuntiabo aduersum me iniustitias meas

H 3 domi-

REGULA

Domino, & tu remisisti impietatem cordis mei.

Sextus humilitatis gradus est, si omni vilitate vel extremitate contentus sit monachus: & ad omnia que sibi iniunguntur, velut operarium se malum iudicet & indignum, dicens cum propheta. Ad nihilum redactus sum & nesciuit ut iumentum factus sum apud te, & ego semper tecum.

Septimus humilitatis gradus est, si omnibus se inferiorem & viliorem non solum sua lingua pronunciet, sed etiam intimo cordis credat affectu, humilians se & dicens cum propheta. Ego autem sum vermis & non homo, opprobrium hominum & abiectio plebis. Exaltatus sum & humiliatus & confusus. Et ite Bonum mihi quod humiliasti me: ut discam mandata tua.

Octauus humilitatis gradus est, si nihil agat monachus nisi quod communis monasterii regula vel maiorum cohortantur exempla.

Nonus

BEATI BENE. 60

Nonus humilitatis gradus est, si linguam ad loquendum prohibeat monachus, & taciturnitatem habens, vsque ad interrogationem non loquatur, monstrante scriptura, quia in multiloquio non effugietur peccatum, & quod vir linguosus non dirigitur super terram.

Decimus humilitatis gradus est, si non sit facilis ac promptus in risu. Quia scriptum est. Stultus in risu exaltat vocem suam.

Vndecimus humilitatis gradus est, si cum loquitur monachus, leniter & sine risu, humiliter cum grauitate, vel pauca verba & rationabilia loquatur, & non sit clamorosus in voce, sicut scriptum est. Sapiens verbis innotescit paucis.

Dodecimus humilitatis gradus est, si non solum corde monachus sed etiam corpore humilitatem videntibus se, semper indicet, id est in opere, in monasterio, in oratoria, in orto, in via, in agro, vel vbicunque, sedens, ambulans, vel stans, inclinato sit semper capite, desis

H 4 xis

R E G V L A

et in terrâ aspectibus, reu se omni hora de peccatis suis existimans: ita se tremendo iudicio dei presentari existimet: dicens sibi semper illud quod publicanus ille euangelicus fixis in terrâ oculis, dixit. Domine non sum dignus ego peccator leuare oculos meos ad celum. Et iterum cum propheta. Incuruatus sum: et humiliatus sum usquequaque. Ergo his omnibus humilitatis gradibus ascensis, monachus mox ad charitatem dei perueniet illam, quæ perfecta foras mittit timorem, per quam uniuersa quæ prius non sine formidine obseruabat, absque ullo labore velut naturaliter ex consuetudine incipiet custodire, non iam timore gehennæ: sed amore Christi, et consuetudine ipsa bona, et delectatione virtutum, quæ dominus iam in operarium suum mundum a vitijs et peccatis spiritu sancto dignabitur demonstrare.

De officiis diuinis in noctibus.
Capitulo 8.

HYemis tempore: idest a calendis Nouembris usque ad pascha, iuxta considerationem rationis

BEATI BENE. 61

rationis, octaua hora noctis surgendum est, et modico amplius de media nocte pausetur: et iam digesti surgant. Quod vero restat post vigilijs, a fratribus qui psalterij vel lectionum aliquod indigent, meditationi inserviat. A pascha autem usque ad supradictas calendas Nouembris: sic temperetur hora vigiliarum agenda: ut parvissimo interuallo quo fratres ad necessaria nature exeant, custodito: mox matutini, qui incipiente luce agendi sunt, subsequantur.

Quot psalmi dicendi sunt in nocturnis horis. Cap. 9

HYemis tempore premissis in primis versu. Deus in adiutorium meum intende: Domine ad adiuuandum me festina: in secundo ter dicendum est: Domine labia mea aperies: et os meum annuntiabit laudem tuam. Cui subiungendus est tertius psalmus et gloria. Post hunc psalmus nonagesimus quartus: cum antiphona aut certe decantandus. Unde sequatur ambrosianum. Deinde sex psalmi cum antiphonis. Qui

REGVLA

Quibus dictis & dicto versu : benedicat Abbas. Et sedentibus omnibus in scamnis, legantur vicissim a fratribus in codice super analogium tres lectiones, inter quas tria responsoria canantur, duo responsoria sine gloria dicantur. Post tertiam vero lectionem, qui cantat, dicat gloriam. Quam cum incipit cantor dicere, mox omnes de sedilibus surgant ob honorem, & reuerentiam sancte trinitatis. Codices autem legantur in vigilijs diuine auctoritatis tam veteris testamenti quam noui: sed & expositiones earum, quae a nominatissimis & orthodoxis catholicisque patribus factae sunt. Post has vero tres lectiones cum responsorijs suis, sequantur reliqui sex psalmi cum alleluia canendi. Post hos lectio apostoli sequatur, ex corde recitanda, & versus, & supplicatio letanie, idest kyriceleison & sic siniantur vigilia nocturna.

Qualiter ætatis tempore nocturnalus agatur. Cap. 10.

A Pasca autem vsque ad Calendas nouembris omnis ut supra dictum est, psalmodia codice

BEATI BENE. 62

quantitas teneatur: excepto quod lectiones in codice propter breuitatem nocturni minime legantur: sed pro ipsis tribus lectionibus una de veteri testamento memoriter dicatur, quam breue responsorium subsequatur, & reliqua omnia ut supra dictum est impleantur, idest ut nunquam minus a duodecim psalmorum quantitate ad vigilijs nocturnas dicatur exceptis tertio, & nonagesimo quarto psalmo.

Qualiter dominicis diebus, vigiliae agantur. Cap. 11.

Dominico die temporarius surgatur ad vigilijs in quibus vigilijs teneatur haec mensura, id est modulatis ut supra disposuimus, sex psalmis, & dicto versu residentibus cunctis disposite, & per ordinem in subellijs, legantur in codice (ut supra diximus) quatuor lectiones cum responsorijs suis, ubi tantum in responsorio quarto dicatur a cantante gloria. Quam cum incipit, mox omnes cum reuerentia surgant. Post quas lectiones sequantur ex ordine alij sex psalmi cum antiphonis sicut anteriores & versus, post quas iterum legantur aliae

REGVLA

alia quatuor lectiones cum responforijs suis ordine quo supra. Post quas iterum dicantur tria cantica de prophetis, quae instituerit abbas: quae cantica cum alleluia psallantur. Dislo etiam versu & benedicente Abbate, legantur aliae quatuor lectiones de nouo testamento ordine quo supra. Post quartum vero responforium incipiat Abbas hymnum. Te Deum laudamus. Quo dicto, legat Abbas lectionem de euangelio cum honore & tremore stantibus omnibus. Qua perlecta respondeant omnes. Amen. Et subsequatur mox Abbas. Hymnus. Te decet laus. Et data benedictione, incipiant matutinos. Qui ordo vigiliarum omni tempore tam aestatis quam hyemis equaliter in die dominico teneatur: nisi forte (quod absit) tardius surgatur, quia tunc aliquid de lectionibus breuiat dum est, aut responforiis, quod tamen omnino caueatur ne proueniat. Quod si contigerit: digne inde satisfaciatur in oratorio: per cuius euenit neglectum.

Quomodo matutinorum sollemnitas agatur. Cap. 12.

15

BEATI BENE.

63

IN matutinis dominico die, in primis dicatur lxvi. psalmus sine antiphona. in directum. Post quem dicatur quinquagesimus psalmus cum alleluia. Post quem dicatur. cxvii. & lxii. deinde benedictiones & laudes: lectio de Apocalypsi una ex corde, & responforium: & ambrosianum, & versus: & canticum de euangelio, letanie: & completum est.

Qualiter priuatis diebus matutini agantur. Cap. 13.

DIEBUS autem priuatis matutinorum sollemnitas ita agatur, id est. lxvi. psalmus dicatur sine antiphona, in directum subtrahendo modice sicut dominica, ut omnes occurrant ad quinquagesimum, qui cum antiphona dicatur. Post quem alii duo psalmi dicantur secundum consuetudinem, id est. Secunda feria. v. & xxxv. Tertia feria. xlii. & lvi. Quarta feria. lxiii. & sexagesima quarta. Quinta feria. octogesimus septimus, & octogesimus nonus. Sexta feria, septuagesimus quintus, & nonagesimus primus. Sabbato autem centesi.

REGVLA

centesimus quadragesimus secundus, & canticum deuteronomii: quod diuidatur in duas glorias. Nam ceteris diebus canticum vnum quodque die suo ex prophetis sicut psallit ecclesia Romana, dicatur. Post hæc sequantur laudes, deinde lectio vna apostoli memoriter recitanda. Responsorium ambrosianum: versus & canticum de euangelio letania, & completium est. Plane agenda matutina vel vespertina non transeat aliquando, nisi in ultimo per ordinem oratio dominica omnibus audientibus dicatur a priore propter scandalorum spinas quæ oriri solent: ut conuenti per ipsius orationis sponsionem qua dicunt. dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris: purgent se ab huiusmodi vitio. Ceteris vero agenda ultima pars eius orationis dicatur ut ab omnibus respondeatur: sed libera nos a malo.

In natalitiis sanctorum qualiter vigiliae agantur. Cap. 14.

In sanctorum vero festiuitatibus vel omnibus sollempnitatibus, sicut diximus dominico die

BEATI BENE.

64

die agendum, ita agatur: Excepto quoddam psalmi, aut antiphonæ vel lectiones ad ipsum diem pertinentes, dicantur: modus autem supradictus teneatur.

Alleluia quibus temporibus dicatur. Cap. 15.

A Sancto pasca usque ad pentecosten sine intermissione dicatur alleluia, tam in psalmis quam in responsoriis. A pentecoste autem usque ad caput quadragesimæ omnibus noctibus cum sex posterioribus psalmis tantum ad nocturnos dicatur. Omni vero dominica extra quadragesimam cantica, matutini, prima, tertia, sexta, nonaque cum alleluia dicantur, vespersa vero cum antiphonis. Responsoria vero nunquam dicantur cum alleluia, nisi a pasca usque ad pentecosten.

Qualiter diuina opera per diem agantur. Cap. 16.

Septies

R E G V L A

Septies in die (ait propheta) laudem dixi tibi. Qui septenarius sacratus numerus a nobis sic implebitur. si matutini, prima, tertia, sexta, nona, vesperi, completoriique tempore, nostrae servitutis officia persoluamus, quia de his horis dixit propheta. Septies in die laudem dixi tibi. Nam de nocturnis vigiliis idem ipse propheta ait. Media nocte surgebam ad confitendum tibi. Ergo his temporibus referamus laudes creatori nostro super iudicia iustitiae suae; idest matutinis, prima, tertia, sexta, nona, vespera, completorio: & nocte surgamus ad confitendum ei.

Quot psalmi per easdem horas dicendi sunt. Cap. 17.

Iam de nocturnis vel matutinis digestimus ordinem psalmodiae, nunc de sequentibus horis videamus. Prima hora dicantur psalmi tres sigillatim & non sub una gloria, hymnus eiusdem horae post versum, Deus in adiutorium meum intende: Domine ad adiuuandum me festina; antequam psalmi incipiantur. Post expletionem

B E A T I B E N E. 65

pletionem vero vero trium psalmorum recitatur lectio una, versus, & kyriel. & missa sint. Tertia vero, sexta, nona, eodem ordine celebretur, idest versus, hymni earundem horarum: terni psalmi, lectio, & versus kyrielei. & missa sint. Si maior congregatio fuerit, cum antiphonis: si vero minor in directum psallantur. Vespertina autem synaxis quatuor psalmis cum antiphonis terminetur: post quos psalmos lectio recitanda est: inde responsorium, ambrosianum, versus, canticum de euangelio, letania, & oratio dominica. & fiant missa. Completorium autem trium psalmorum dictione terminetur. Qui psalmi directanei sine antiphona dicendi sunt, post quos hymnus eiusdem horae: lectio una: versus, kyrielei. & benedictio, & missa fiant.

Quo ordine ipsi psalmi dicendi sunt. Capitulum. 18.

IN primis semper diurnis horis dicatur versus. Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me festina, & gloria. In-
de

R E G V L A

de hymnis uiusciuiusque hor.e. Deinde prima hora dominica dicenda quatuor capitula psalmi centesimi octauidecimi. Reliquis uero horis. i. tertia, sexta, & nona: terna capitula supradicti psalmi centesimi octauidecimi dicantur. Ad primam autem secund.e ferie, dicantur tres psalmi, idest primus, secundus, & sextus, & ita per singulos dies ad primam, usque ad dominicam dicantur per ordinem terni psalmi usque ad nonum decimum psalmum: ita sane ut nonus psalmus, & septimus decimus partiantur in binas glorias: & sic fiat, ut ad uigilias dominica semper a uigesimo incipiat. Ad tertiam uero sextam, & nonam secund.e ferie nouem capitula que residua sunt de centesimo octauo decimo psalmo: ipsa terna capitula per easdem horas dicantur. Expenso ergo psalmo centesimo octauodecimo duobus diebus idest dominico: & 2. feria, tertia feria, iam ad tertiam, sextam, uel nonam psallantur terni psalmi a centesimo nono decimo usque ad centesimum uigesimalum septimum, idest psalmi nouem. Quique psalmi semper usque ad dominicam per easdem horas itidem

BEATI BENE.

66

itidem repetantur: hymnorum nihilominus lectionum, uel uersuum dispositione uniformi cunctis diebus seruata: & ita scilicet ut semper dominica a centesimo octauo decimo incipiat.

Vespera autem quotidie quatuor psalmonum modulatione canatur. Qui psalmi incipiantur a centesimo nono usque ad centesimum quadragesimum septimum: exceptis his qui diuersis horis ex eis sequestrantur, i. a centesimo decimo septimo usque ad centesimum uigesimalum septimum & centesimo trigesimo tertio: & centesimo quadragesimo secundo. Reliqui omnes in uespera dicendi sunt. Et quia minus veniunt tres psalmi, ideo diuidendi sunt qui in numero supradicto fortiores inueniuntur, idest centesimus trigessimus octauus & centesimus quadragesimus tertius, & centesimus quadragesimus quartus. Centesimus uero sextus decimus, quia paruus est, cum centesimo quinto decimo coniungatur. Digesto ergo ordine psalmorum uespertinorum, reliqua: idest lectiones, responsoria, hymni, uersus

I 2 uel

R E G V L A

uel cantica, sicut supra taxauimus, impleantur. Ad completorium uero quotidie idem psalmi repetantur, idest quartus nonagesimus & centesimus trigessimus tertius.

Disposito ordine psalmodie diurne reliqui omnes psalmi qui, supersunt equaliter diuidantur in septem noctium uigilias: partiendo scilicet, qui inter eos proxiores sunt psalmi, et duodecim per unamquaque constituantur noctem. Hoc precipue commouentes, ut si cui forte hæc distributio psalmorum displicuerit: ordinet si melius aliter iudicauerit: dummodo omnimodis id attendatur: ut omni ebdomada psalterium ex integro numero centum quinquaginta psalmorum psallatur, & dominico die semper a capite repetatur ad uigilias. Quia nimis iners deuotionis sue seruitium ostendit monachi, qui minus psalterio cum canticis consuetudinarijs per septimanæ circulum psallunt, cum legamus, sanctos patres nostros uno die hoc strenue implisse, quod nos tepidi utinam septimana integra persoluamus.

De

BEATI BENE.

67

De disciplina psallendi. Cap. 19.

VBique credimus diuinam esse presentiam: & oculos domini in omni loco speculari bonos, & malos. Maxime tamen hoc sine aliqua dubitatione credimus, cum ad opus diuinum assistimus. Ideo semper memores sumus quod ait propheta. Seruite domino in timore: & iterum. Psallite sapienter, & in conspectu angelorum psallam tibi. Ergo consideremus qualiter oporteat nos, in conspectu diuinitatis & angelorum esse: & sic stemus ad psallendum, ut mens nostro concordet uoci nostre.

De reuerentia orationis. Cap. 20.

SI cum hominibus potentibus uolumus aliqua suggerere, non presumimus nisi cum humilitate & reuerentia: quanto magis domino Deo uiuersorum cum omni humilitate & puritatis deuotione supplicandum est. Et non in multiloquio: sed in puritate cordis, &

I 3 compun

R E G V L A

compunctione lachrymarum, nos exaudiri sciamus. Et ideo brevis debet esse & pura oratio, nisi forte ex affectu inspirationis diuine gratiæ protendatur. In conuentu tamen omnino breuietur oratio, & factò signo à priori, omnes pariter surgant.

De decanis monasterii. Cap. 21.

SI maior fuerit congregatio, eligantur de ipsis fratres boni testimonij & sanctæ conuersationis: & constituantur decani: qui sollicitudinem gerant super decanas suas in omnibus secundum mandata Dei, & præcepta abbatis sui. Qui decani tales eligantur, in quibus securus abbas partiatur onera sua. Et non eligantur per ordinem: sed secundum uitæ meritum & sapientiæ doctrinam. Quod si quis ex eis aliqua forte inflatus superbia repletus fuerit reprehensibilis, correptus semel & iterum & tertio, si emendare noluerit deiciatur: & alter in loco eius qui dignus sit subrogetur. Et de præposito eadem constituimus.

Quomo-

BEATI BENE.

68

Quo dormiant monachi. Cap. 22.

SINGVLI per singulos lectos dormiant. Lectisternia pro modo conuersationis secundum dispensationem Abbatis sui accipiant. Si potest fieri, omnes in uno loco dormiant. Si autem multitudo non sint, deni aut vicieni cum senioribus suis, qui super eos soliti sint pauescent. Candela iugiter in eadem cella ardeat usque mane. Vestiti dormiant, & cincli cingulis aut funibus, & cultellos ad latus non habeant dum dormiunt, ne forte per somnium vulnerentur dormientes. Et parati sint monachi semper, ut factò signo, absque mora surgentes festinent inuicem se præuenire ad opus dei, cum omni tamen grauitate & modestia. Adolescentiores fratres iuxta se non habeant lectos, sed permixti sint cum senioribus. Surgentes vero ad opus Dei inuicem se moderate cohortentur propter somnolentorum excusationes.

I 4 De

De excoicatione culpārū. Cap. 23.

SI quis frater contumax, aut inobediens, aut superbus, aut murmurans, vel in aliquo contrarius existens sancte regule, & praeceptis seniorum suorum, contemptor repertus fuerit hic secundum domini nostri praeceptum admonetur semel, & secundo secrete a senioribus suis, si non emendauerit, obiurgetur publice coram omnibus: si vero neque sic, correxerit, si intelligit qualis poenam sit, excommunicationi subiaceat. Si autem improbus est, vindicta corporali, subdatur.

Qualis debeat esse modus excommunicationis. Cap. 24.

Secundum modum culpe excommunicationis, vel disciplinae debet extendi mensura. Qui culpārum modus de Abbatis pendeat iudicio. Si quis tamen frater in leuioribus culpis inuenitur, tantum a mense participatione priuetur. Priuatus autem a mense consortio: ista

erit

erit ratio, ut in oratorio psalmum, aut antiphonam non intonat, neque lectionem recitet vsque ad satisfactionem. Refectionem autem cibi post fratrum refectionem solus accipiat mensura, vel hora qua prouiderit abbas ei competere, ut si uerbi gratia fratres resciant sexta hora, ille frater nona, si fratres nona, ille uespertina, vsque dum satisfactione congrua ueniam consequatur.

De grauioribus culpis. Cap. 25.

Isa autem frater qui grauioris culpe noxa tenetur, suspendatur a mensa simul & ab oratorio nullus ei fratrum in ullo iungatur consortio, neque in colloquio. Solus sit ad opus sibi iniunctum, persistens in poenitentiae luctu, sciens illam terribile apostoli sententiam dicentis. Tradite huiusmodi hominem sathanæ in interitum carnis, ut spiritus saluus sit in die domini. Cibi autem refectionem solus, percipiat mensura, vel hora qua prouiderit ei Abbas competere, nec a quoquam benedicatur transeunte, nec cibus qui ei datur.

De his

De his qui sine iussione Abbatis iunguntur excommunicatis. Cap. 26.

SI quis frater præsumpserit sine iussione Abbatis fratri excommunicato quolibet modo se iungere, aut loqui cum eo, vel mandatum ei dirigere, similem sortiatur excommunicationis vindictam.

Qualiter debeat Abbas sollicitus esse circa excommunicatos. Cap. 27.

OMni solitudine curam gerat Abbas circa delinquentes fratres, quia non est opus sanis medicus, sed male habentibus. Et ideo uti debet omni modo, ut sapiens medicus, immittere quasi oculos consolatores senectas, id est seniores sapientes fratres, qui quasi secrete consolentur fratrem fluctuantem, et prouocent eum ad humilitatis satisfactionem. Et consolentur eum ne abundantiori tristitia absorbeat. Sed sicut ait apostolus, confirmetur in eo charitas, et oretur pro eo ab omnibus. Magnopere

gnopere enim debet solitudinem gerere Abbas, et omni sagacitate et industria curare, ne aliquam de ouibus sibi creditis perdat. Nouerit enim se infirmarum curam suscepisse animarum, non super sanas tyrannidem. Et metuat propheta comminationem, per quem dicit Deus: Quod crassum videbatis assumerebatis, et quod debile erat, proieciatis. Et pastoris boni puerum imitetur exemplum, qui relictis nonaginta nouem ouibus in montibus, abiit unam ouem, quae errauerat querere. Cuius infirmitati intantum compassus est, ut eam in sacris humeris suis dignaretur imponere, et sic reportare ad gregem.

De his qui saepius correpti non emendauerint. Cap. 28.

SI quis frater frequenter correptus pro quolibet culpa, si etiam excommunicatus, non emendauerit, acrior ei accedat correctio, id est ut verberum vindicta in eum procedat. Quod si nec ita correxerit aut forte (quod absit) in superbiam elatus, etiam defendere veluerit opera

REGVLA

pera sua, tunc Abbas faciat quod sapiens medicus. Si exhibuit fomenta, si vnguenta adhortationum, si medicamina scripturarum diuinarum, si ad vltimum vltionem excommunicationis, vel plagas virgarum, & si viderit, nihil suam preualere industriam, adhibeat etiam, quod maius est, suam & omnium fratrum pro eo orationem, ut dominus, qui omnia potest, operetur salutem circa infirmum fratrem. Quod si nec isto modo sanatus fuerit, tunc iam vtatur Abbas ferro abscisionis, ut ait apostolus. Auferte malum ex vobis. Et iterum. Infidelis si discedit discedat, ne vna ovis morbida totum gregem contaminet.

Si debeant recipi fratres egressi de monasterio. Cap. 29.

FRater qui proprio vitio egreditur, aut projicitur de monasterio, si reuerti voluerit, spondeat prius omnem emendationem vitij pro quo egressus est, & sic in vltimo gradu recipiatur, vt ex hoc eius humilitas comprobetur. Quod si denuo exierit, vsque tertio ita recipiatur.

BEATI BENE.

71

piatur. Iam vero postea sciat, omnem sibi reuersionis aditum denegari.

De pueris minori ætate qualiter corripiantur. Cap. 30.

OMnis ætas, vel intellectus proprias debet habere mensuras, Ideoque quotiens pueri, vel adolescentiores ætate, aut qui minus intelligere possunt quanta pena sit excommunicationis, hi tales cum delinquant, aut ieiuniis nimis affligantur, aut acerbis verberibus comerceantur, vt sanentur.

Qualis debeat esse cellarius monasterij. Cap. 31.

Cellarius monasterij eligatur de congregatione sapiens, maturus moribus, sobrius, non multum edax, non elatus, non turbulentus, non iniurius, non tardus, non prodigus, sed timens Deum, qui omni congregationi sit sicut pater. Curam gerat de omnibus, sine iussione Abbatis nihil faciat, que iubentur

REGVLA

tur custodiat, fratrem non contristet. Si quis autem frater ab eo aliqua forte irrationabiliter postulat, non spernendo eum contristet, sed rationabiliter cum humilitate male petenti denegat, animam suam custodiat, memor semper illius apostolici precepti, quia qui bene ministraverit gradum bonorum sibi acquirit. Infirmorum, infantium, hospitum, pauperumque cum omni sollicitudine curam gerat, sciens sine dubio, quia pro his omnibus in die iudicii rationem redditurus est. Omnia vasa monasterij cunctamque substantiam ac si altaris vasa sacrata conspiciat, nihil ducat negligendum, neque avaritiæ studeat, neque prodigus sit, aut extirpator substantiæ monasterij. Sed omnia mensurate faciat, & secundum iussionem Abbatis sui. Humilitatem ante omnia habeat, & cui substantia non est, quæ tribuatur, sermo responsionis porrigatur bonus, quia scriptum est, sermo bonus super datum optimum. Omnia, quæ ei iniunxerit Abbas, ipse habeat sub cura sua a quibus eum prohibuerit non presumat. Fratribus constitutam ammonam sine aliquo typo vel mora offerat, ut

BEATI BENE.

72

non scandalizentur, memor diuini eloquij quid mereatur qui scandalizauerit unum de pusillis. Si congregatio maior fuerit, solatia ei dentur a quibus adiutus & ipse æquo animo impleat officium sibi commissum. Horis competentibus dentur, quæ danda sunt, & petantur, quæ petenda sunt, ut nemo perturbetur, neque contristetur in domo Dei.

De ferramentis monasterij. Cap. 31.

Substantiæ monasterij in ferramentis, uel vestibus, seu quibuslibet rebus, prouideat Abbas fratres de quorum uita vel moribus securus sit, & eis singula, ut utile iudicauerit, consignet custodienda, atque recolligenda. Ex quibus Abbas breuem teneat, ut cum sibi in ipsa assignata, fratres vicissim succedunt, sciat quid dat, aut quid recipit. Si quis autem sordide, aut negligenter res monasterij tractauerit, corripitur. Si non emendauerit, disciplinæ subiaceat.

Si quid

R E G V L A

Si quid debeant monachi proprium
habere. Cap. 33.

PRæcipue hoc vitium radicitus amputetur
de monasterio, ne quis præsumat aliquid
dare, aut accipere sine iussione Abbatis; neque
aliquid habere proprium, nullam omnino rem,
neque codicem, neque tabulas, neque grafium,
sed nihil omnino, quippe quibus nec corpora
sua, nec voluntates licet habere in propria po-
testate. Omnia vero necessaria a patre mona-
sterii sperare, neque quicquam liceat habere;
quod Abbas non dederit, aut permiserit. Om-
niaque omnibus sint communia, ut scriptum
est, nec quisquam suum esse aliquid dicat, vel
præsumat. Quod si quisquam huic nequissi-
mo vitio deprehensus fuerit delectari, admo-
neatur semel, & iterum, si non emendauerit,
correctioni subiaceat.

Si omnes equaliter debeant necessa-
ria accipere. Cap. 34.

SI C V R scriptum est diuidatur singulis,
prout cuique opus erit. Vbi non dicimus, ut
personarum

B E A T I B E N E. 73

personarum (quod absit) acceptio sit, sed infir-
mitatum consideratio. Vbi qui minus indiget,
agat Deo gratias, & non contristetur. Qui
vero plus indiget, humiliter pro infirmitate,
& non extollatur pro misericordia, & ita
omnia membra erunt in pace. Ante omnia ne
murmurationis malum pro qualicunque causa
in aliquo qualicunque verbo, vel significatio-
ne appareat. Quod si deprehensus fuerit quis,
distinctioni discipline subdatur.

De septimanariis coquinæ. Cap. 35.

FRatres sic sibi inuicem seruiant, ut nullus
excuseiur a coquina officio, nisi aut egri-
tudine, aut in causa grauis utilitatis quis occu-
patus fuerit, quia ex inde maior merces acqui-
riiur. Imbecilibus autem procurentur solatia,
ut non cum tristitia hoc faciant, sed habeant
omnes solatia secundum modum congregatio-
nis aut positionem loci. Si maior congregatio
fuerit, cellarius excuseiur a coquina, uel si qui
(ut diximus) maioribus utilitatibus occupan-
tur. Cateri vero sibi sub charitate inuicem ser-
uiant.

R E G V L A

uiant. Egressurus de septimana, Sabbato munditias faciat. Lintheamina, cum quibus sibi fratres manus ac pedes tergunt, lauet. Pedes vero tam ipse qui egreditur, quam ille qui intraturus est, omnibus lauent. Vasa ministerii sui munda & sana, cellario reassignet, qui cellarius item intranti consignet, ut sciat quid dat, aut quid recipit.

Septimanarii autem ante unam horam refectionis accipiant super statutam annuam singulos biberes & panem, ut hora refectionis sine murmuratione, & graui labore seruiant fratribus suis. In diebus tamen solennibus, vsque ad missas sustineant. Intrantes autem & exeuntes hebdomadarii, in oratorio mox matutinis finitis dominica, omnium genibus prouoluantur postulantes pro se orari. Egrediens autem de septimana dicat hunc versum. Benedictus es domine Deus, qui adiungi me, & consolatus es me. Quo dicto tertio, accipiat benedictionem egrediens. Subsequatur ingrediens & dicat. Deus in adiutorium meum intende. Domine ad adiuuandum me festina

BEATI BENE. 74

festina. Et hoc idem tertio repetatur ab omnibus, & accepta benedictione, ingrediatur.

De infirmis fratribus. Cap. 36.

Infirmorum cura ante omnia & super omnia adhibenda est, ut sicut re vera Christo, ita eis seruiatur, quia ipse dixit. Infirmus fui, et visitastis me. Et quod fecistis uni de his minimis meis, mihi fecistis. Sed & ipsi infirmi considerent, in honorem Dei sibi seruire, & non superfluitate sua contristent fratres suos seruientes sibi. Qui tamen patienter portandi sunt, quia de talibus copiosior merces acquiritur. Ergo cura maxima sit Abbati, ne aliquam negligentiam patiantur. Quibus fratribus infirmis sit cella super se deputata, & seruitor timens Deum, & diligens ac sollicitus. Balnearum vsus infirmis quotiens expedit offeratur, sanis autem, & maxime iuuenibus tardius concedatur. Sed & carniui esus infirmis omninoque debilibus pro reparatione concedatur. At ubi meliorati fuerint, a carnibus more solito omnes abstineant, curam autem

R E G V L A

maximam habeat Abbas ne a cellariis, aut
seruitoribus negligantur infirmi, quia ad ip-
sum respicit, quicquid a discipulis delinquitur.

De senibus, uel infantibus. Cap. 37.

Licet ipsa natura humana trahatur, ad
misericordiam in his etatibus: senum vi-
delicet, & infantum: tamen & regule au-
dioritas eis prospiciat. Consideretur semper in
eis imbecillitas: & nullatenus eis districtio
regule teneatur in alimentis: sed in eis pia
consideratio: & praeueniant horas canonicas.

De hebdomadario lectore. Cap. 38.

Mensis fratrum edentium lectio deesse
non debet, nec fortuito casu qui arripue-
rit codicem, legere audeat ibi sed lectorus to-
ta hebdomada, dominica ingrediatur. Qui
ingrediens post missas & communionem: petat
ab omnibus pro se orari: ut auertat ab eo deus
spiritum elationis. Et dicatur hic verus in ora-

torio

BEATI BENE. 75

torio tertio ab omnibus, ipso tamen incipiente.
Domine labia mea aperies, & os meum an-
nuntiabit laudem tuam. Et sic accepta bene-
dictione, ingrediatur ad legendum. Sum-
mumque fiat silentium ad mensam, ut nul-
lius musitatio, vel vox nisi solius legentis ibi
audiatur. Quae vero necessaria sunt comeden-
tibus, & bibentibus, sic sibi inuicem mini-
strent fratres, ut nullus indigeat petere ali-
quid. Si quid tamen opus fuerit, sonitu cuius-
cunque signi potius petatur, quam voce ne prae-
sumat ibi aliquis de ipsa lectione, aut alium
de quicquam requirere, ne detur occasio, nisi
forte prior pro edificatione voluerit aliquid
breuiter dicere. Frater autem hebdomadarius
accipiat mixtum prius quam incipiat legere,
propter communionem sanctam, & ne forte
grauis sit ei ieiunium sustinere. Postea autem
cum coquina hebdomadarii, & seruitoribus
resiciat. Fratres autem non per ordinem le-
gant aut cantent, sed qui edificent audien-
tes.

k 3 Suffi-

De mensura ciborum.

Cap. 39.

Sufficere credimus ad refectiorem quotidianam tam sextæ, quam nonæ omnibus mensis cocta duo pulmentaria, propter diuersorum infirmitates, ut forte qui ex vino non potuerit edere, ex aqua reficiatur. Ergo duo pulmentaria cocta fratribus sufficiant. Et si fuerint inde poma, aut nascentia leguminum, addatur & tertium. Panis libra una pro pensa sufficiat in die siue una sit refectio, siue prandii & cene. Quod si cenaturi sunt, de eadem libra tertia pars a cellario reseruetur, reddenda cenaturis. Quod si labor forte facilius fuerit maior, in arbitrio & potestate Abbatis erit, si expediat aliquid augere, remota pre omnibus crapula, ut nunquam surrepat monacho indigeries. Quia nihil sic contrarium est omni Christiano quomodo crapula, sicut aut dominus noster. Videte ne grauentur corda vestra in crapula, & ebrietate. Pueris vero minori etate non eadem seruetur quantitas, sed minor quam maioribus, seruata in omnibus

nibus parcitate. Carnium vero quadrupedum omnino ab omnibus abstineatur commestio, prater omnino debiles & aegrotos.

De mensura potus.

Cap. 40.

Vnusquisque proprium habet donum ex Deo alius sic, alius vero sic. Et ideo cum aliqua scrupulositate a nobis mensura victus aliorum constituitur. Tamen infirmorum conituentes imbecillitatem, credimus eminam vini per singulos sufficere per diem. Quibus autem donat Deus tolerantiam abstinentie propriam se habituros mercedem sciunt. Quod si aut loci necessitas, uel labor, aut ardor æstatis amplius poposcerit, in arbitrio prioris consistat, considerando in omnibus ne surrepat satietas, aut ebrietas, licet legamus vinum omnino monachorum non esse. Sed quia nostris temporibus id monachis persuaderi non potest, saltem, vel hoc consentiamus, ut non usque ad facietatem bibamus, sed parcius, quia vinum apostatare facit etiam sapientes. Vbi autem ne necessitas loci exposcit, ut nec superscripta men-

R E G V L A

sura inueniri possit, sed multo minus, aut ex toto nihil, benedicant Deum qui ibi habitant & non murmurent. Hoc autem ante omnia admonemus, ut absque murmurationibus sint.

Quibus horis oporteat reficere fratres.
Cap. 41.

A sancto pascha vsque ad pentecosten ad sextam reficiant fratres, & ad seram cœnent. A pentecoste autem tota estate, si labores agrorum non habent monachi, aut nimietas æstatis non perturbat, quarta, & sexta feria ieiunent, vsque ad nonam, reliquis vero diebus ad sextam prandeant. Quæ prandij sexta, si opera in agris habuerint, aut æstatis feruor nimius fuerit, continuanda erit, & in Abbatis sit prouidentia. Et sic omnia temperet, atque disponat, qualiter animæ saluentur, & quod faciunt fratres, absque ulla murmuratione faciant. Ab idibus autem Septembris, vsque ad caput quadragesimæ, ad nonam semper reficiant fratres. In quadragesima vero vsque

B E A T I B E N E.

77

vsque ad pascha ad vesperam reficiant. Ipsa tamen vespera sic agatur, vt lumine lucernæ non indigeant reficientes, sed luce adhuc diei omnia consummentur. Sed & omni tempore siue cœnæ, siue refectionis hora sic temperetur, vt cum luce diei fiant omnia.

Vt post completorium nemo loquatur.
Cap. 42.

O mni tempore silentio debent studere monachi, maxime tamen nocturnis horis. Et ideo omni tempore siue ieiunij, siue prandij, si tempus fuerit prandij, mox ut surrexerint a cœna, sedeant omnes in vnum, & legat vnus collationes, vel vitas patrum, aut certe aliquid quod ediscent audientes, non autem eptaticum aut regum. Quia infirmis intellectibus non erit vtile illa hora hanc scripturam audire, alijs vero horis legantur. Si autem ieiunij dies fuerit, disla vespera, paruo intervallo, mox accedant ad lectionem collationum, vt diximus, & lectis quatuor aut quinque folijs vel quantum hora permittit, omnibus in vnum occur-

REGVLA

occurrentibus per hanc moram lectionis, si quis forte in assignato sibi commissio fuerit occupatus, occurrat. Omnes ergo in vnum positi compleant. Et exeuntes a completorio nulla sit licentia denovo cuiquam loqui aliquid. Quod si inuentus fuerit quisquam prauaricari hanc taciurnitatis regulam, grauiori vindictæ subiacet, excepto si necessitas hospitum superuenerit, aut forte Abbas alicui aliquid iusserit. Quod tamen & ipsum cum summa grauitate & moderatione honestissime fiat.

De his qui ad opus Dei vel ad mensam tarde occurrunt. Cap. 43.

Ad horam diuini officii, mox ut auditum fuerit signum, reliquis omnibus quelibet fuerint in manibus, summa cum festinatione curratur, cum grauitate tamen, ut non scurrilitas inueniat fomitem. Ergo nihil operi Dei preponatur. Quod si quis ad nocturnas vigilas post gloriam psalmi nonagesimiquarti (quem propter hoc omnino protrahendo, & morose volumus dici) occurrerit, non stet in ordine

BEATI BENE.

78

ordine suo in choro, sed vltimus omnium stet, aut in loco quem talibus negligentibus seorsum constituerit Abbas, ut videatur ab ipso, vel ab omnibus, usque dum completo opere Dei, publica satisfatione peniteat. Ideo autem eos in vltimo, aut seorsum iudicauimus debere stare, ut visi ab omnibus, & pro ipsa verecundia sua emendentur. Nam si extra oratorium remaneant, erit forte talis qui se, aut collocet, & dormiat, aut certe sedeat foris, vel fabulis vacet, & detur occasio maligno. Sed ingrediatur intro, ut nec totum perdat, & de reliquo emendetur.

Diuinis autem horis qui ad opus Dei post versum & gloriam primi psalmi, qui post versum dicitur, occurrerit lege, quam suptadiximus, in vltimo stet, nec presumat sociari choro psallentium usque ad satisfationem, nisi forte Abbas licentiam dederit permissione sua, ita tamen ut satisficiat reus ex hoc. Ad horam vero refectionis qui ante versum non occurrerit, ut simul omnes diuant versum & orent, & sub vno omnes accedant ad mensam

R E G V L A

mensam, qui per negligentiam suam, aut vitium non occurrerit, usque ad secundam vicem pro hoc corripatur. Si denique non emendauerit, non permittatur ad mensam communis participationem, sed sequestratus a consortio omnium vesciat solus sublata ei portione suavi usque ad satisfactionem, & emendationem. Similiter autem patiatur qui & ad illud versum non fuerit presens qui post cibum dicitur. Nec quisquam presumat ante statutam horam, vel postea quicquam cibi vel potus percipere. Sed & si cui offertur aliquid a prioribus, & accipere renuerit, hora qua desiderauerit, hoc quod prius recusauit, aut aliud omnino, non percipiat, usque ad emendationem congruam.

De his qui excommunicantur quomodo satisfaciant. Cap. 44.

Qui pro grauioribus culpis ab oratorio & a mensa excommunicatur, hora qua opus Dei in oratorio percelebratur ante fores oratorii prostratus iaceat, nihil dicens, nisi tantum

B E A T I B E N E. 79

tuum posito in terra capite, & prostratus pronus omnium de oratorio exeunium pedibus se projiciat. Et hoc tandiu faciat usque dum Abbas iudicauerit satisfactionem esse. Qui cum iussus ab Abbate venerit, prouoluat se ipsius Abbatis pedibus, deinde omnium vestigiis fratrum, ut orent pro eo. Et tunc si iusserit Abbas, recipiatur in choro, vel in ordine quo Abbas decreuerit ita sane, ut psalmum, aut lectionem, uel aliud quid non presumat in oratorio imponere, nisi iterum Abbas iubeat. Et omnibus horis dum completur opus Dei projiciat se in terram in loco in quo fiat, & sic satisfaciat, usque dum ei iubeat iterum Abbas, ut quiescat iam ab hac satisfactione. Qui vero pro leuius culpis excommunicatur tantum a mensa, in oratorio satisfaciant usque ad iussu Abbatum. Et hoc semper faciant usque dum benedicat, & dicat sufficit.

De his qui falluntur in oratorio.

Cap. 45.

Si quis dum pronunciat psalmum, responsorium, aut antiphonam, vel lectionem, fallitur,

R E G V L A

sur, nisi cum satisfactione ibi coram omnibus humiliatus fuerit, maiori vindicta subiaceat, quippe qui noluit humilitate corrigere, quod negligentia deliquit. Infantes vero pro tali culpa vapulent.

De his qui in aliquibus rebus leuibus delinquant. Cap. 46.

SI quis dum in labore quous in coquina, in cellario, in monasterio, in pistrino, in orto, in arte aliqua, dum laborat, vel in quocunque loco aliquid deliquerit, aut frangerit quippiam, aut perdidit, uel aliud quid excesserit ubi ubi, & non ueniens continuo ante Abbatem, vel congregationem ipse ultro satisfecerit & prodiderit delictum suum, cum per alium cognitum fuerit, maiori subiaceat emendationi. Si anime vero peccati causa latens fuerit, tantum Abbati, aut spiritualibus senioribus patefaciat, qui sciant curare sua & aliena vulnera, non detegere, ac publicare.

De

BEATI BENE. 80

De significanda hora operis Dei.
Cap. 47.

Nuncianda hora operis Dei die noctuque sit cura Abbati, ut aut ipse nunciet, aut tali sollicito fratri iniungat hanc curam, ut omnia horis competentibus compleantur, psalmos autem uel antiphonas, post Abbatem ordine suo quibus iussu fuerit imponant. Cantare autem & legere non presumat, nisi qui potest ipsum officium implere, ut edificentur audientes. Quod cum humilitate & grauitate, & tremore fiat, & cui iusserit Abbas.

De opere manuum quotidiano.
Cap. 48.

Ociositas inimica est anime. Et ideo certis temporibus occupari debent fratres in labore manuum, certis iterum horis in lectione diuina. Ideoque hac dispositione credimus utraque tempora ordinari, id est ut a pascha usque ad calend. Octobris mane exeuntes a pro
ma

R E G V L A

ma usque ad horam pene quartam laborent, quod necessarium fuerit. Ab hora autē quarta usque ad horam quasi sextam lectioni uacent, post sextam autem surgentes a mensa pausent in lectis suis cum omni silentio, aut forte qui uoluerit sibi legere, sic legat, ut alium non inquietet. Agatur nona temporis mediante octaua hora, & iterum quod faciendum est operentur usque ad uesperam. Si autem necessitas loci, aut paupertas exegerit, ut ad fruges colligendas per se occupentur, non contristemur. Quia tunc uere monachi iunt si de labore manuum suarum uiuant, sicut & patres nostri, & apostoli. Omnia tamen mensurate fiant propter pusillanimes.

A Calend. autem Octobris usque ad caput quadragesimæ usque ad horam secundā plenam lectioni uacent, hora secunda agatur tertia, & usque ad nonam omnes in opus suis laborent quod eis iniungitur. Facto autem primo signo horæ nonæ disjungant se ab opere suo singuli, & sint parati cum secundum signum pulsauerit. Post refectionem autem uacent

B E A T I B E N E.

81

lectionibus suis, aut psalmis.

IN quadragesimæ uero diebus a mane usque ad tertiam plenam lectioni uacent, & usque ad decimam plenam operentur, quod eis iniungitur. In quibus diebus quadragesimæ accipiant omnes singulos codices de bibliotheca, quos per ordinem ex integro legant, qui codices in capite quadragesimæ dandi sunt. Ante omnia sane deputentur unus, aut duo seniores, qui circumeant monasterium horis quibus vacant fratres lectioni, & videant ne forte inueniatur frater accidiosus, qui vacet ocio, aut fabulis, & non sit intentus lectioni, & non solum sibi inutilis sit, sed etiam alios extollat. Hic talis si (quod absit) repertus fuerit, corripatur semel & secundo, si non emendauerit, correctioni regulari subiaceat, taliter ut ceteri metum habeant. Neque frater ad fratrem iungatur horis incompetentibus. Dominico die lectioni uacent omnes, exceptis his qui variis officiis deputati sunt. Siquis uero ita negligens & desidiosus fuerit, ut non velit, aut non possit meditari, aut legere, iniungatur

L

12 R E G V L A

tur ei opus quod faciat, ut non vacet. Fratribus infirmis, aut delicatis talis opera, aut ars iniungatur, ut nec ociosi sint nec violentia laboris opprimantur, ut effugentur. Quorum imbecillitas ab Abbate consideranda est.

De quadragesimæ obseruatione.

Cap. 49.

Icet omni tempore vita monachi quadragesimæ debeat obseruationem habere, tamen quia paucorum est ista virtus, ideo suademus istis diebus quadragesimæ omni puritate vitam suam custodire, omnes pariter negligentias aliorum temporum his diebus sanctis diluere. Quod tunc digne fit, si ab omnibus vitiis nos temperemus, orationi cum fletibus, lectioni & compunctioni cordis, atque abstinentiæ operam demus. Ergo his diebus augeamus nobis aliquid ad solitum pensum seruitutis nostre, orationes peculiare, ciborum & potus abstinentiam, & unusquisque super mensuram sibi indictam aliquid propria voluntate cum gaudio sancti spiritus offerat Deo, idest subtrahat,

BEATI BENE. 32

trahat, corpori suo de cibo, de potu, de somno, de loquacitate, de scurilitate, & cum spiritualis desiderii gaudio sanctum pascha expectet. Hoc ipsum tamen, quod unusquisque offert, Abbati suo suggerat, & cum eius fiat oratione & voluntate. Quia quod sine permissione patris spiritualis fit, presumptioni deputabitur & vanæ gloriæ non mercedi. Ergo cum voluntate Abbatis omnia agenda sunt.

De fratribus qui longe ab oratorio laborant, aut in via sunt. Cap. 50.

Fratres qui omnino longe sunt in labore, et non possunt occurrere hora competenti ad oratorium, & Abbas hoc perpendit quia ita est, agant ibidem opus Dei ubi operantur, cum tremore diuino flectentes genua. Similiter qui in itinere directi sunt, non eos pretereant hore constitutæ, sed ut possunt agant sibi, & seruitutis pensum non negligant reddere.

R E G V L A

De fratribus qui non satis longe proficiscuntur. Cap. 51.

Fratres qui pro quouis responso proficiscuntur, & ea die sperant reuerti ad monasterium, non presumant foris manducare, etiam si a quouis rogentur, nisi forte eis ab Abbate suo precipiatur. Quod si aliter fecerint, excommunicentur.

De oratorio monasterii. Cap. 52.

Oratorium hoc sit, quod dicitur, nec ibi quicquam aliud geratur, aut condatur. Expleto opere Dei, omnes cum summo silentio exeant, & agatur reuerentia Deo, ut frater qui forte sibi peculiariter vult orare, non impediatur alterius improbitate. Sed si alter vult sibi forte secretus orare, simpliciter intret, et oret non in clamorosa voce, sed in lachrymis & intentione cordis. Ergo qui simile opus non facit, non permittatur expleto opere Dei remorari in oratorio, sicut dictum est, ne alius impe-

B E A T I B E N E. 83

impedimentum patiat.

De hospitibus suscipiendis. Cap. 53.

Omnes superuenientes hospites tanquam Christus suscipiantur, quia ipse dicturus est. Hospes fui & suscepistis me. Et omnibus congruus honor exhibeatur, maxime tamen domesticis fidei & peregrinis. Vt ergo nunciatus fuerit hospes, occurratur ei a priore, vel a fratribus cum omni officio charitatis, & primitus orent pariter, & sic sibi socientur in pace, quod pacis osculum non prius offeratur nisi oratione premissa propter illusiones diabolicas. In ipsa autem salutatione omnis exhibeatur humilitas. Omnibus venientibus siue discedentibus hospitibus inclinatio capite, vel prostrato omni corpore in terra, Christus in eis adoretur qui & suscipitur. Suscepti autem hospites ducantur ad orationem, & postea se deat cum eis prior, aut cui iusserit ipse. Legatur coram hospitibus lex diuina, ut edificetur, & post hec omnis ei exhibeatur humanitas. Ieiunium a priore frangatur propter hospitem, nisi

REGVLA

nisi forte precipuus sit dies ieiunij quod non possit violari. Fratres autem consuetudines ieiuniorum prosequantur. Aquam in manibus Abbas hospitibus det, pedes hospitibus omnibus tam Abbas quam cuncta congregatio lauet, quibus lotis hunc versum dicant. Suscepimus Deus misericordiam tuam in medio templi tui. Pauperum autem, & peregrinorum maxime susceptio omni cura solite exhibetur, quia in ipsis Christus magis suscipitur. Nam diuitum terror ipse sibi exigit honorem.

Coquina Abbatis, & hospitum per se sit, ut incertis horis superuenientes hospites, qui nunquam desunt monasterio, non inquietent fratres in quam coquam ingrediuntur duo fratres ad annum, qui ipsum officium bene impleant. Quibus ut inagere, solatia administrentur, ut absque murmuratione feruiant. Et iterum quando occupationem minorem habent exeant, ubi eis imperatur in opera. Et non solum in ipsis, sed & in omnibus officiis monasterii ista sit consideratio, ut quando

BEATI BENE.

84

do indigent, solatia accomodentur eis, & iterum quando vacant, obediant imperanti. Item & cellam hospitum habeat assignatam frater, cuius animam timor dei possideat: ubi sint lecti strati sufficienter: & domus dei a sapientibus sapienter administretur. Hospitibus autem cui non precipitur: nullatenus societur neque colloquatur. Sed si obuiuerit aut viderit: salutatis humiliter, ut dictum est, & petita benedictione pertranseat: dicens sibi non licere colloqui, cum hospite.

Si debeat monachus literas vel eulogia suscipere. Cap. 54.

Nullatenus liceat monacho nec a parentibus suis, nec a quoquam hominum, nec sibi inuicem literas aut eulogia vel quelibet munuscula accipere aut dare: sine precepto abbatis sui. Quod si etiam a parentibus suis ei quicquam directum fuerit, non presumat suscipere illud, nisi prius indicatum fuerit abbati. Quod si iusserit suscipi, in abbatis sit potestate cui illud iubeat dari: & non contristetur

L 4 frater

REGVLA

frater cui forte directum fuerat, vt non detur occasio diabolo. Qui autem aliter presumpserit discipline regulari subiaceat.

De vestimentis vel calciamentis fratrum. Cap. 55.

Vestimenta fratribus secundum locorum qualitatem vbi habitant, vel aerum temperiem dentur: quia in frigidis regionibus amplius indiget: in calidis vero minus. Hec ergo consideratio pœnes abbatem sit. Nos tamen mediocribus locis sufficere credimus monachis per singulos cucullam & tunicam, cucullam in hyeme villosam: in estate puram aut vetustam, & scapulare propter opera: Indumenta pedum, pedules & caligas. De quarum rerum omnium colore aut grositudine non causentur monachi: sed quales inueniri possunt in prouincia in qua habitant: aut quod vilius comparari potest. Abbas autem de mensura prouideat, vt non sint curta ipsa vestimenta vtentibus eis, sed mensurata. Accipientes noua, vetera semper reddant in presenti, depnenda

BEATI BENE. 85

nenda in vestiario propter pauperes. Sufficit enim monacho duas tunicas, & duas cucullas habere propter noctes, & propter lauare ipsas res. Iam quod superfuerit, superfluum est & amputari debet. Et pedules & quodcunque est vetustum, reddant cum accipiunt nouum. Femoralia hi qui in via diriguntur, de vestiario accipiant: qui reuertentes, lota ibi restituant. Et cuculle, & tunicæ sint aliquanto his, quas habere soliti sunt, meliores, quas exeuntes in viam accipiant de vestiario: & reuertentes restituant.

Stramenta autem lectorum sufficiant matra, sagum, leua, & capitale. Qui tamen lecti frequenter ab abbate scrutandi sunt propter opus peculiare, ne inueniatur, & si cui inuentum fuerit quod ab abbate non acceptum fuerit, grauisime discipline subiaceat. Et vt hoc vitium peculiare radicitus amputetur, dentur ab abbate omnia quæ sunt necessaria, id est cuculla, tunica, pedules, caligæ, braciæ, culcellus, graphium, acus, mappula, tabulæ, vt omnis auferatur necessitatis excusatio. A quo tamen abbate

R E G V L A

abbate semper consideretur illa sententia actuum apostolorum, quod dabatur singulis pro ut cuique opus erat. Ita ergo & abbas consideret infirmitates indigentium, non malam voluntatem invidentium. In omnibus tamen iudicijs suis dei retributionem cogitet.

De mensa Abbatis. Cap. 56.

Mensa abbatis cum hospitibus & peregrinis sit semper. Quotiens tamen minus sunt hospites: quos vult de fratribus vocare, in ipsius sit potestate. Seniorum unum tamen aut duos semper cum fratribus dimittendos procuret, propter disciplinam.

De artificibus monasterij. Cap. 57.

Artifices si sunt in monasterio cum omni humilitate et reuerentia faciant ipsas artes: si tamen iusserit abbas. Quod si aliquis ex eis extollitur pro scientia artis sue, eo quod videatur aliquid conferre monasterio: hic talis euellatur ab ipsa arte: & denovo per eam non transeat:

B E A T I B E N E. 86

transeat: nisi forte humiliato ei iterum abbas iubeat. Si quid vero ex operibus artificum uenundandum est, videant ipsi per quorum manus transigenda sunt, ne aliquam fraudem presumant inferre. Memorentur Ananie, & Saphyre, ne forte mortem quam illi in corpore pertulerunt, hanc isti vel omnes qui aliquam fraudem de rebus monasterij fecerint, in anima patiantur. In ipsis autem precijs non surrepat auaritie malum: sed semper aliquantulum vilius detur quam ab alijs secularibus datur: ut in omnibus glorificetur deus.

De disciplina suscipiendorum fratrum. Cap. 58.

Nouiter veniat si quis ad conuersionem, non ei facilis tribuatur ingressus. Sed sicut ait apostolus, probentur spiritus si ex deo sunt. Ergo si ueniens perseverauerit pulsans: & illatas sibi iniurias & difficultatem ingressus, post quatuor aut quinque dies visus fuerit patienter portare: & persistere petitioni sue: annuatur & ei ingressus: & sit in cella hospitium

R E G V L A

hospitum paucis diebus. Postea autem sit in cella nouitiorum, ubi meditetur & manducet & dormiat. Et senior ei talis deputetur, qui aptus sit ad lucrandas animas, qui super eum omnino curiose intendat, & sollicitus sit, si vere Deum querit, & si sollicitus est ad opus Dei, ad obedientiam, ad opprobria. Prædicentur ei dura & aspera, per quæ itur ad Deum, & si promiserit de stabilitatis suæ perseuerantia, post duorum mensium circulum legatur ei hæc regula per ordinem, & dicatur ei: Ecce lex sub qua militare vis, si potes obseruare, ingredi: si vero non potes, librè discede. Si adhuc steterit, tunc ducatur in supradictam cellam nouitiorum, & iterum probetur in omni patientia. Et post sex mensium circulum relegatur ei regula, ut sciat ad quid ingreditur. Et si adhuc stat, post quatuor menses iterum relegatur ei eadem regula. Et si habita secum deliberatione promiserit se omnia custodire, & cuncta sibi imperata seruare, tunc suscipiatur in congregatione, sciens se sub lege regulæ constitutum, quod ei ex illa die non liceat egredi de monasterio, nec collum excutere de

BEATI BENE.

87

re de sub iugo regulæ, quam sub tam morosa deliberatione licuit recusare, aut suscipere.

Suscipiendus autem, in oratorio coram omnibus promittat de stabilitate sua, & conuersionem morum suorum, & obedientia coram Deo & sanctis eius, ut si aliquando aliter fecerit, ab eo se damnandum sciat quem irridet. De qua promissione sua faciat petitionem ad nomen sanctorum quorum reliquie ibi sunt, & Abbatis præsentis. Quam petitionem manu sua scribat, aut certe si non scit literas, alter ab eo rogatus scribat, & ille nouitius signum faciat, & manu sua eam super altare ponat. Quam cū posuerit, incipiat ipse nouitius mox hunc versum. Suscipe me domine secundum eloquium tuum, & viam, & non confundas me ab expectatione mea. Quem versum omnis congregatio tertio respondeat, adiungentes, gloria patri. Tunc ipse frater nouitius prosternatur singulorum pedibus, ut orent pro eo, & iam ex illa hora in congregatione reputetur. Res si quas habet, aut erogat prius pauperibus, aut facta solemniter donatione conferat

mona

R E G V L A

monasterio, nihil sibi reseruans ex omnibus, quippe qui ex illo die, nec proprii corporis potestatem se habiturum sciat. Mox ergo in oratorio exuatur rebus propriis quibus vestitus est, & induatur rebus monasterij. Illa autem vestimenta quibus exutus est, reponantur in vestiario conseruanda, ut si aliquando suadente diabolo, consenserit ut egrediaur de monasterio (quod absit) Tunc exutus rebus monasterij proiciatur. Illam tamen petitionem quam desuper altare Abbas tulit, non recipiat, sed in monasterio reseruetur.

De filiis nobilium, vel pauperum qui offeruntur. Cap. 59.

SI quis forte de nobilibus offert filium suum Deo in monasterio, si ipse puer minori etate est, parentes eius faciant petitionem, quam supra diximus, & cum oblatione ipsam petitionem, & manu pueri inuoluant in palla altaris, & sic eum offerant. De rebus autem suis, aut in presenti petitione promittant sub iureiurando, quia nunquam per se, nunquam per

BEATI BENE. 88

per suspectam personam, nec quolibet modo ei aliquando aliquid dent, aut tribuant occasionem habendi. Vel certe si hoc facere noluerint. & aliquid offerre voluerint in eleemosinam monasterio pro mercede sua, faciant ex rebus quas dare volunt monasterio, donationem, reseruato sibi si ita voluerint vsufructu. Atque ita omnia obstruantur, ut nulla suspicio remaneat puero, per quam deceptus perire possit (quod absit) quod experimento didicimus. Similiter autem & pauperiores faciant. Qui vero ex toto nihil habent, simpliciter petitionem faciant, & cum oblatione offerant filium suum coram testibus.

De sacerdotibus qui voluerint in monasterio habitare. Cap. 60.

SI quis de ordine sacerdotum in monasterio se suscipi rogauerit, non quidem ei citius assentiatur. Tamen si omnino persisterit in hac supplicatione, sciat se omnem regule disciplinam seruaturum, nec aliquid ei relaxabitur, ut sit sicut scriptum est, Amice ad quid venisti?

R E G V L A

si? Concedatur ei tamen post Abbatem stare & benedicere, aut missas tenere, si tamen iusserit ei Abbas. Sin alias, nullatenus aliqua presumat, sciens se discipline regulari subditum, & magis humilitatis exempla omnibus det. Si forte ordinationis, aut alicuius rei causa fuerit in monasterio, illum locum attendat quando ingressus est monasterium, non illum qui ei pro reuerentia sacerdotii concessus est. Clericorum autem si quis eodem desiderio monasterio sociari voluerit, loco mediocri collocetur, & ipse tamen si promittit de obseruatione regule vel propria stabilitate.

De monachis peregrinis qualiter suscipiantur. Cap. 61.

SI quis monachus peregrinus de longinquis prouinciis superuenierit, si pro hostie voluerit habitare in monasterio, & contentus fuerit consuetudine loci quam inuenerit, & non forte superfluitate sua perturbat monasterium, sed simpliciter contentus est quod inuenit, suscipiatur quantum tempore cupit. Si quia
sane

B E A T I B E N E. 89

sane rationabiliter & cum humilitate charitatis reprehendit, aut ostendit, tractet Abbas prudenter ne forte eum propter hoc ipsum dominus direxerit. Si vero postea voluerit stabilitatem suam firmare, non renouatur talis voluntas: & maxime quia tempore hospitalitatis potuit eius vita dignosci. Quod si superfluous aut ritiosus inuentus fuerit tempore hospitalitatis: non solum, non debet sociari corpori monasterij: verum etiam dicatur ei honeste ut discedat: ne eius miseria etiam alij videntur. Quod si non fuerit talis qui mereatur proijci: non solum si petierit suscipiatur congregationi sociandus: verum etiam suadeatur ut stet: ut eius exemplo alij erudiantur: & quia in omni loco vni domino seruitur: ubi regi militatur. Quem si etiam talem perspexerit abbas liceat eum in superiori aliquantulum constituere loco. Non solum autem monachum sed etiam de supradictis gradibus sacerdotum vel clericorum, stabilire potest abbas in maiori quam ingreditur loco, si eius talem prospexerit esse vitam. Caueat autem abbas ne aliquando de alio noto monasterio monachum

REGVLA

chum ad habitandum suscipiat, sine consensu abbatis eius, aut literis commendaticijs: quia scriptum est. Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris.

De sacerdotibus monasterii. Cap. 62.

SI quis abbas sibi presbiterum vel diaconum ordinari petierit, de suis eligat qui dignus sit sacerdotio fungi. Ordinatus autem caueat elationem aut superbiam: nec quicquam presumat, nisi quod ei ab abbate precipitur: sciens se multo magis discipline regulari subditum. Nec occasione sacerdotii obliuiscatur regulæ obedientiam et disciplinam sed magis ac magis in deum proficiat. Locum vero illum semper attendat quo ingressus est monasterium: preter officium altaris, et si forte electio congregationis, & voluntas abbatis, pro vite merito eum promouere voluerit. Qui tamen regulam a decanis vel prepositis constitutam sibi seruandam sciat. Quod si aliter presumpserit non ut sacerdos: sed ut rebellio iudicetur. Et sepe ammonitus si non correxerit: etiam episcopus

BEATI BENE. 90

scopus adhibeatur in testimonium. Quod si nec se emendauerit: clarescentibus culpis proiciatur de monasterio: si tamē talis fuerit eius contumacia, ut subdi aut obedire regulæ nolit.

De ordine congregationis. Cap. 63.

Ordines suos in monasterio ita conseruent, ut conuersionis tempus & vite meritum discernit, vel ut abbas constituerit. Qui abbas non conturbet gregem sibi commissum: nec quasi libera viens potestate, iniuste disponat aliquid: sed cogitet semper quod de omnibus iudiciis, & operibus suis redditurus est deo rationem. Ergo secundum ordines quos constituerit vel quos habuerint ipsi fratres, sic accedant ad pacem, ad communionem: ad psalmum imponendum: in choro standum. Et in omnibus omnino locis etas non discernatur in ordine nec preiudicet: quia Samuel, & Daniel pueri presbyteros iudicauerunt. Ergo exceptis his, quos (ut diximus) altiori consilio abbas preiulerit vel degradauerit certis ex causis: reliqui omnes ut conuertuntur ita sint: ut uerbigratia:

M 2 qui

R E G V L A

qui secunda diei hora venerit in monasterio, nuniorem se nouerit esse illo, qui prima hora diei venit, cuiuslibet etatis aut dignitatis sit.

P Veris vero per omnia ab omnibus disciplina teneatur. Iuniores ergo priores suos honoret: priores iuniores suos diligant. In ipsa autem appellatione nominum, nulli liceat alium puro appellare nomine: sed priores iuniores suos fratres nominent: iuniores autem priores suos nomnos vocent quod intelligitur paterna reuerentia. Abbas autem quia vices Christi agere videtur dominus & abbas vocetur: non sua assumptione, sed honore & amore Christi. Ipse autem cogitet: & sic se exhibeat: ut dignus sit tali honore. Vbiunque autem sibi obuiant fratres, iunior a triore benedictionem petat transeunte maiore iunior surgat & det ei locum sedendi: nec presumat iunior consedere, nisi ei precipiat senior suus: ut fiat quod scriptum est. Honore inuicem praeuenientes. Pueri pueri vel adolescentes in oratoric vel ad mensam cum disciplina ordines suos consequantur:

BEATI BENE. 91

quantur: foris autem vel ubiubi custodiam habeant & disciplinam usque dum ad intelligibilem etatem perueniunt.

De ordinando abbate. Cap. 64.

IN abbatibus ordinatione illa semper consideretur ratio, ut hic constituatur quem sibi omnis concors congregatio secundum timorem Dei, siue etiam pars quauis parua congregationis saniori consilio elegerit, vitæ autem merito & sapientiæ doctrina eligatur qui ordinandus est etiam si vltimus fuerit in ordine congregationis. Quod si etiam omnis congregatio vitæ suis (quod quidem absit) consentientem personam pari consilio elegerit, & vitia ipsa aliquatenus in notitiam episcopi, ad cuius diocesim pertinet locus ipse, vel abbatibus aut christianis vicinis claruerint, prohibeant prauorum praeualere consensum, sed domui Dei dignum constituent dispensatorem, scientes pro hoc se recepturos mercedem bonam si illud caste & zelo Dei faciant, sicut e contrario peccatum incursum si negligant.

M ;

Ordinatus

REGVLA

Ordinatus autem Abbas cogitet semper quale onus suscepit, & cui redditurus est rationem villicationis suae, sciatque sibi oportere prodesse magis, quam praesse. Oportet ergo eum esse doctum lege divina, ut sciat unde proferat noua & vetera, castum, sobrium, misericordem, & semper superexaltet misericordiam iudicio, ut idem ipse consequatur. Oderit vitia, diligat fratres. In ipsa autem correptione prudenter egat, & nequid nimis, ne dum nimis, cupit eradere eruginem, frangatur vas. Suamque fragilitatem semper suspectus sit, memineritque, calamus quassatum non conterendum. In quibus non dicimus, ut permittat nutiri vitia, sed prudenter & cum charitate ea amputet, prout videtur cuique expedire, sicut iam diximus, & studeat plus amari quam timeri. Non sit turbulentus & anxius, non sit nimis, & obstinatus, non sit zelotypus & nimis suspiciosus, quia nunquam requiescet. In ipsis imperiis suis sit prouidus, & consideratus, siue secundum Deum, siue secundum seculum sint. Opera, quae iniungit, discernat, & temperet, cogitans discretionem sancti

BEATI BENE. 92

sancti Iacob dicentis. Si greges meos plus in ambulando fecero laborare, morientur cuncti vno die. Haec ergo aliaque testimonia discretionis maioris virtutum sumens, sic omnia temperet, ut sit quod & fortes cupiant, & infirmi non refugiant. Et praecipue, ut praesentem regulam in omnibus conseruet, ut cum bene ministraverit, audiat a domino seruus bonus, qui erogaui triticum conseruis suis in tempore suo. Amen dico vobis ait, super omnia bona sua constituet eum.

De praeposito monasterii. Cap. 65.

Saepe quidem contingit, ut per ordinationem praepositi scandala grauiora in monasteriis oriantur, dum sunt aliqui maligno spiritu superbiae inflati, qui existimantes se secundos Abbates esse assumentes sibi tyrannidem, scandala nutriunt, et dissensiones in congregatione faciunt & maxime in illis locis, ubi ab eodem sacerdote, vel ab eisdem abbatibus, qui abbatem ordinant, ab ipsis etiam & praepositus ordinatur. Quod quam sit absurdum faci-

M 4 le ad.

le adueritur, quia ab ipso initio ordinationis materia ei datur superbiendi, dum ei suggeritur a cogitationibus suis exutum se esse a potestate abbatis sui, quia ab ipsis est ordinatus a quibus & abbas. Hinc suscitantur inuidie, rixae, detractiones, emulationes, dissensiones, & inordinationes, & dum contraria sibi inuicem Abbas prepositusque sentiunt & ipsorum necesse est sub hac dissensione animas periclitari, & hi qui sub ipsis sunt, dum adulantur partibus eunt in perditionem. Cuius periculi malum illos respicit in capite, qui talibus in ordinatione se fecerunt auctores.

IDeoque nos prauidemus expedire propter pacis charitatisque custodiā in Abbatis pendere arbitrio ordinationem monasterii sui, & si potest fieri per decanos ordinetur, ut antea disposuimus omnis utilitas monasterii, prout Abbas disposuerit, ut dum pluribus committitur vnus non superbiat. Quod si aut locus expetit, aut congregatio petierit rationabiliter cum humilitate, & Abbas iudicauerit expedire, quemcunque elegerit Abbas cum consilio

lio fratrum timentium Deum ordinet ipse sibi prepositum. Qui tamen prepositus illa agat cum reuerentia, quae ab abbate suo ei iniuncta fuerint, nihil contra abbatis voluntatem, aut ordinationem faciens: quia quantum prelatus est ceteris, tantum eum oportet solícite obseruare precepta regule. Qui prepositus si repperitus fuerit vitiosus, aut elatione deceptus superbie, aut contemptor sancte regule fuerit comprobatus, admoneatur verbis vsque quater si non emendauerit, adhibeatur ei correctio discipline regularis. Quod si neque sic correxerit, tunc deiciatur de ordine prepositurae, & alius qui dignus sit in loco eius subrogetur. Quod & si postea in congregatione quietus, & obediens non fuerit, etiam de monasterio expellatur. Cogitet tamen abbas se de omnibus iudiciis suis Deo redditurum rationem: ne forte inuidie, aut zeli flamma urat animam.

De offitariis monasterii. Cap. 66.

AD portam monasterii ponatur senex sapiens, qui sciāt accipere responsum et reddere,

dere, cuius maturitas eum non sinat vagari. Qui portarius cellam debet habere iuxta portam, ut venientes semper presentem inueniant, a quo responsum accipiant. Et mox ut aliquis pulsauerit, aut pauper clamauerit, Deo gratias respondeat, aut benedicat, & cum omni mansuetudine timoris Dei reddat responsum festinanter cum feruore charitatis. Qui portarius si indiget solatio, iuniorem fratrem accipiat. Monasterium autem si posset fieri, ita debet construi, ut omnia necessaria, id est aqua, molendinum, hortus, pistrinum, vel artes diuerse intra monasterium exerceantur, ut non sit necessitas monachis vagandi foras, quia omnino non expedit animabus eorum. Hanc autem regulam saepius volumus in congregatione legi, nequis fratrum se de ignorantia excuset.

De fratribus in via directis. Cap. 67.

Dirigendi fratres in via, omnium fratrum vel abbatis orationi se commendent, semper ad orationem ultimam operis Dei commemoratio

moratio omnium absentium fiat. Reuertentes autem de via fratres ipso die quo redeunt per omnes canonicas horas dum expletur opus Dei, prostrati solo oratorii, ab omnibus petant orationem propter excessus: nequid forte surreperit in via visus aut auditus male rei aut ociosi sermonis. Nec presumat quisquam aliis referre, quaecumque extra monasterium viderit, aut audierit, quia plurima destructio est. Quod si quis presumpserit, vindicta regulari subiacet. Similiter & qui presumpserit claustra monasterii egredi: uel quocumque ire, vel quispiam quamuis paruum sine abbatis iussione facere.

Si fratri impossibilia iniunguntur.
Capitulum. 68.

Si cui fratri aliqua forte grauius, aut impossibilia iniunguntur, suscipiat quidem iubentis imperium cum omni mansuetudine & obedientia. Quod si omnino virium suarum mensuram viderit pondus excedere, impossibilitatis suae causas ei qui sibi praestit patienter & oppr-

R E G V L A

Et opportune suggerat, non superbiendo, aut resistendo, vel contradicendo. Quod si post suggestionem suam, in sua sententia prioris imperium perdurauerit, sciat iunior ita sibi expedire, & ex charitate confidens de adiutorio Dei obediat.

Vt in monasterio non presumat alter alterum defendere. Cap. 69.

Summopere precauendum est, ne quauis occasione presumat alius alium defendere monachum in monasterio, aut quasi tueri, etiam si qualibet consanguinitatis propinquitate iungantur. Nec quolibet modo id a monachis presumatur quia ex inde grauissima occasio scandalorum oriri potest. Quod si quis hæc transgressus fuerit acrius coerceatur.

Vt non presumat quisquā aliquē passim cedere aut excōicare. Cap. 70.

Vetetur in monasterio omnis presumptio-
nis occasio. Ordinamus, atque constituimus,
mut,

B E A T I B E N E. 95

mus, ut nulli liceat quemquam fratrum suorum excommunicare, aut cedere, nisi cui potestas ab abbate data fuerit. Peccantes autem coram omnibus arguantur, ut ceteri metum habeant. Infantibus vero usque ad quintumdecimum annum ætatis, disciplinæ diligentia sit, & custodia adhibeatur ab omnibus, sed et hoc cum omni mensura & ratione. Nam in fortiori ætate, qui presumpserit aliquatenus sine præcepto abbatis uel in ipsos infantes sine discretionem exarserit, disciplinæ regulari subiacet, quia scriptum est. Quod tibi nō uis fieri, alii ne feceris.

Vt obedientes sint sibi fratres inuicem. Cap. 71.

Obedientiæ bonum, non solum abbati exhibendum est, sed etiam sibi inuicem obediunt fratres, scientes per hanc obediētiā uiam, se uiros ad Deum. Præmisso ergo abbatis, aut præpositorum qui ab eo constituuntur imperio, cui non permitimus priuata imperia præponi de cetero omnes iuniores prioribus suis omni charitate, & solitudine obediunt. Quod si quis

R E G V L A

quis contentiosus reperitur, corripiatur. Siquis autem frater pro quauis minima causa ab abbate, vel a quocunque priore suo corripitur quolibet modo, vel si leuiter senserit animum prioris cuiuscunque contra se iratum, vel commotum quamuis modice, mox sine mora tam diu prostratus in terra ante pedes eius iaceat satisfaciens, vsque dum benedictione sanetur illa commotio. Quod si quis contempserit facere, aut corporali vindicta subiaceat, aut si cotumax fuerit, de monasterio expellatur.

De zelo bono quem debent monachi habere. Cap. 72.

Sicut est Zelus amaritudinis malus qui separatur a Deo, & ducit ad infernum, ita est, & Zelus bonus qui separatur a vitiis, & ducit ad Deum, & ad vitam eternam. Hunc ergo Zelum feruentissimo amore exerceant monachi, id est vt honore se inuicem praeueniant. Infirmitates suas siue corporum, siue morum patientissime tolerant, obedientiam sibi certatim impendant. Nullus quod sibi utile indicat sequatur,

B E A T I B E N E. 96

quatur, sed quod magis alii. Charitatem fraternitatis, casto impendant amore, Deum timeant, abbatem suum sincera, & humili charitate diligant, Christo omnino nihil proponant, qui nos pariter ad vitam eternam perducant. Amen.

De eo quod non omnis obseruatio iustitiae in hac sit regula constituta. Cap. 73.

Regulam autem hanc descripsimus, ut eam obseruantes in monasteriis aliquatenus, vel honestatem morum, aut initium conuersationis nos demonstremus habere. Ceterum ad perfectionem conuersationis, qui festinant sunt doctrinae sanctorum patrum, quarum obseruatio perducit hominem ad celsitudinem perfectionis. Quae enim pagina, aut quis sermo diuinae auctoritatis veteris ac noui testamenti non est rectissima norma vitae humanae? Aut quis liber sanctorum catholicorum patrum hoc non resonat, ut recto cursu perueniamus ad creatorem nostrum? Necnon & collationes pa-
trum

REGVLA

trum & instituta & vite eorum, sed & regula sancti patris nostri Basilii, quid aliud sunt nisi bene uiuentium & obedientium monachorum exempla & instrumenta uirtutum? Nobis autem desidiosus, & male uiuentibus, atque negligentibus rubor confusionis est. Quisquis ergo ad patriam celestem festinas, hanc minimam inchoationis regulam descriptam, adiuuante Christo perfice, & tunc deum ad maiora, quæ supra commemorauimus, doctrinæ uirtutumque culmina Deo protegente peruenies. Amen.

FORMA PROFES. 97

Deuotissima forma profitendi sub eadem beatissimi P. Benedicti regula iuxta optimam consuetudinem congregationis Casinensis, alias S. Iustinæ de Padua.

Quando nouitius profiteri debet, prater monasterii præparet se missam celebraturus, aut alius assistente patre. Et post offertorium accedat nouitius professurus ante altare, & relictus legat petitionem suam dicens.

Forma petitionis.

Nomine domini nostri Iesu Christi. Amen. Anno a natiuitate eiusdem M. D. Die mensis. Ego do. B. de tali loco, & diocesi promitto stabilitatem meam & conuersionem morum meorum, obedientiam, secundum Regulam sancti Benedicti coram
N Deo

FORMA

Deo & omnibus sanctis, quorum diuine habentur in hoc monasterio. N. diocesis. N. in praesentia do. B. Abbatis eiusdem monasterii sub congregatione. S. Iu. ad cuius rei fidem hanc petitionem manu propria scripsi die quo supra. Quam perfectam offerat super altare illud osculando, ac signum crucis in ea manu propria imprimendo. Postea stante eo genibus flexis, pater monasterii dicat hanc orationem absoluite.

O Remus, Fratres charissimi, ut quod frater iste ore professus est, opere feliciter compleat, auxiliante domino nostro Iesu Christo, qui cum patre, & spiritu sancto uiuit & regnat, Deus per omnia secula seculorum. Amen. Tunc iste nouitius dicat ter hunc versum faciendo tres genuflexiones in modum psallendi. Suscipe me domine secundum eloquium tuum & uiuam, & non confundas me ab expectatione mea. Et chorus similiter ter respondeat eundem versum cum Gloria patri. Nouitio igitur stante genibus flexis capite aliquantulum inclinato caputium profunde in capite tenente,

PROFESSIONIS. 98

tenente: Pater monasterii mediocri voce cantando hoc dicat versus sequentes cum suis orationibus. Kyrieel. Chorus respondet. Christeel. Kyrieel. Pater noster. V. Et ne nos, R. Sed libera. V. Saluum fac seruum tuum R. Deus meus sperantem in te. V. Ostende ei domine misericordiam tuam. R. Et salutare tuum da ei. V. Esto ei domine turris fortitudinis. R. A facie inimici. V. Nihil proficiat inimicus in eo. R. Et filius iniquitatis non apponat, nocere ei. V. Mitte ei domine auxilium de sancto. R. Et de Syon tuere eum. V. Domine exaudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te veniat. V. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo. Oremus.

Oratio.

Deus indulgentie pater qui seueritatem tue districtioris temperans, indulgisti, ne filius portet iniquitatem patris, et qui mira dispensatione etiam malis bene utens, tue dignationis gratiam per eos frequenter operaris, quasumus clementiam tuam, ut huic famulo tuo non obsistat, quod habitum religionis per nos tanta ac tali re indignos accipit, sed ministerium

N 2

sterium

sterium quod per nos exterius exornetur, tu
interius per donum sancti spiritus equiparis.
Per. in unitate eiusdē spūs. Oremus. Oratio.

Deus qui per coeternum filium tuum cun-
cta creasti, quique mundum peccatis inue-
teratum, per mysterium incarnationis eius re-
nouare dignatus es, te suppliciter exoramus,
ut eiusdem domini nostri gratia super hunc,
famulum tuum abrenunciationem seculi pro-
fitentem clementer respicere dignetur, per
quam in spiritu mentis suae renouatus uete-
rem hominem cum actibus suis exuat & no-
uum qui secundum Deum creatus est indue-
re mereatur. Per eundem Christum dominum
nostrum. Oremus. Oratio.

Domine Iesu qui es via sine qua nemo ve-
nit ad patrem, quesumus benignissimam
clementiam tuam, ut hunc famulum tuum a
carnalibus desideriis abstractionem per iter disci-
pline regularis deducas, ut qui peccatores vo-
care dignatus es dicens, uenite ad me omnes,
qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam

vos, praest. ut haec vox inuitationis tuae ita in
eo conuascatur quatenus onera peccatorum de-
ponens, & quam dulcis es gustans, tua refe-
ctione sustentari mereatur, & sicut attestari
de omnibus tuis dignatus es, agnosce eum inter
oues tuas, & ipse te agnoscat, ut alienum non
sequatur, sed te, neque audiat vocem alieno-
rum, sed tuam qua dicis, qui mihi ministrat
me sequatur. Qui uiuis & regnas in secula
seculorum. Oremus. Oratio.

Sancte spiritus, qui te Deum ac dominum
reuelare dignatus es mortalibus, immen-
sam tuae pietatis gratiam postulamus, ut sicut
ubi vis spiras, sic & huic famulo tuo affectum
deuotionis indulgeas, & quoniam tua sapien-
tia est conditus, tua quoque providentia guber-
netur, quem iuxta tibi consuetam gratiam
vincta tua de omnibus doceat, & per inter-
cessionem beatissimi patris nostri Benedicti,
quem praecipuum huius sanctae institutionis le-
gislatorem dedisti, nonnon & aliorum sancto-
rum ad quorum nomina petitionem facit, fac
eum a uanitate seculi veraciter conuerti, &

F O R M A

sicut es omnium peccatorum remissio, depri-
mentes impietatis obligationes inde dissolue,
& ad observantiam huius sancti propositi fac
eum certatim feruere, ut in tribulationibus,
& angustijs tua indeficienti consolatione va-
leat respirare, & iuste, & pie, per veram hu-
militatem, atque obedientiam in fraterna cha-
ritate fundatus, quod te donante hodie promit-
tit felici perseverantia compleat. Qui cum deo
patre sanctoque unigenito filio eius domino
nostro Iesu Christo vivis, & gloriaris Deus
per infinita secula seculorum. Amen.

His completis vertit se ad benedicen-
dum indumenta monachalia absolu-
te incipiens orationem.

Domine Iesu Christe qui tegumen nostræ
mortalitatis induere dignatus es, obse-
cramus immensam tuæ largitatis abundantiam
ut hoc genus vestimenti, quod sancti patres
ad innocentie vel humilitatis indicium abre-
munciantes seculo ferre sanxerunt, tu ita be-
ne **H**dicere & sanctificare digneris, ut hic
famulus

P R O F E S S I O N I S. 100

famulus tuus qui hoc indutus fuerit indumen-
to te quæ induere mereatur. Qui vivis &
regnas in secula seculorum. Amen.
Oremus.

Oratio.

Deus aeternorum bonorum fidelissime pro-
missor & certissime persolutor, qui vesti-
mentum salutis & indumentum iocunditatis
tuis fidelibus promissisti, clementiam tuam hu-
militer exposcimus, ut hæc indumenta humi-
litem cordis & contemptum mundi signifi-
cantia, quibus famulus tuus sancto visibili est
informandus proposito propitius bene **H** dicas,
ut beate abnegationis habitum quem te aspi-
rante suscipis, te protegente custodiat, et quem
vestibus venerandæ religionis induis tempo-
raliter, beata facias immortalitate vestiri. Per
christum dominum nostrum. Oremus. Oratio.

Domine Deus bonarum virtutum dator
& omnium benedictionum largus infu-
sor, te subnixis precibus deprecamur, ut has ve-
stes benedicere, & sanctificare digneris quas
famulus tuus pro indicio agnoscendæ religionis
inducere

FORMA

induere vult ut inter reliquos fratres tibi co-
goscatur dicatus. Per dominum nostrum.

Quibus completis nouitiis ac indu-
menta præfata adoleantur iucenso,
& aqua benedicta aspergantur. Po-
stea pater genuflectens in medio an-
te altare incipit cantare Hymnum.

Veni creator spiritus, mentes tuorum visi-
ta, imple superna gratia, que tu crea-
sti pectora.

Qui paracletus diceris, donum Dei altissimi,
fons viuus ignis charitas, & spiritalis vn-
ctio.

Tu sepi formis munere, dextera Dei tu digi-
tus, tu rite promissum patris, sermone ditans
guttura.

Accende lumen sensibus, infunde amorem
cordibus, infirma nostri corporis, virtute fir-
mans perpetim.

Hostem repellas longius, pacemque dones pro-
tinus, dulcore sic te præcui, vitemus omne no-
cium.

Per

PROFESSIONIS. III

Per te, Domine, da patrem, noscamus atque fi-
lium, & triusque spiritum, credamus omni
tempore.

Gloria patri domino, natoque qui a mortuis,
surrexit ac paraceto, in seculorum secula. Rx.
Amen.

Chorus vsque in finem prosequitur. Inte-
rim pater exuat nouitiū habitum nouitia-
lem dicendo hunc versum. Exuat te dominus
veterem hominem cum actibus suis. Subse-
quenter induat eum vestibus benedictis, di-
cens hunc versum. Induat te dominus nouum
hominem qui secundum Deum creatus est in
iustitia & sanctitate veritatis.

Quo induto pater absolute inci-
pit orationem.

Omnipotens sempiterne Deus, cuius chari-
tatis ardore succensus hic famulus tuus
stabilitatem suam tibi in hac congregatione
promittendo, tuo iugo collum submittit, conce-
de propitius, ut in ultimo tui examinis die in
dextera tua collocatus, cuncta deuotionis sue
promissa

FORMA

promissa se adimplesse latetur. *Oratio.*

DEus qui beatissimum Benedictum abstrac-
tum a mundi turbinibus tibi soli milita-
re iussisti, tribue quæsumus huic famulo tuo
sub eius magisterio ad tuam servitium festi-
nanti, perseverandi instantiam, & perfectam
usque in finem victoriam. Per Christum domi-
num nostrum. *Oremus.*

PRæsta domine famulo tuo renuncianti se-
cularibus pompis gratiæ tuæ ianuas aperti-
ri, qui despecto diabolo confugit sub titulum
Christi, rube eum venientem ad te sereno vul-
tu suscipi, ne de eo valeat inimicus triumphare,
tribue ei brachium infatigabile auxilij tui,
& mentem eius fidei lorica circunda, ut pericu-
la cuncta & diaboli tentamenta se gaudeat
evasisse. Per eundem dominum nostrum Ie-
sum Christum filium tuum.

Quibus completis, pater det ei osculum pa-
cis, & sic successus omnes fratres a choro ve-
nientes. Postea surgens de loco illo iaceat su-
per

PROFESSIONIS. 102

per *Oratio.* iatus ante altare honeste super pa-
lio nigro ad hoc preparato, facie manibus cum
pedibus de cuculla cooperti positus, duobus ce-
reis uno ad caput, & altero ad pedes, in signum
ut uiuat mortuus, & moriatur uiuens. Com-
pleta vero post communionem sacerdos siue dia-
conus vertens se ad ipsum medio vi voce di-
cat. Surge qui dormis, & exurge a mortuis,
& illuminabit te Christus. Tunc ipse frater
surgat ad communionem. Demum pater bene-
dicat eum dicens. Benedictio Dei patris om-
nipotentis, & filij, & spiritus sancti descen-
dat super te, & maneat semper. Amen.

Postea assignetur sibi locus in ultimo pro-
fessorum gradu.

FINIS.

REGISTRVM.

†ABCDEFGHIKLMN.

REGISTRUM
HABITATIONUM

Archiv

Esta

Plúte